

Riksdagens snabbprotokoll

2023/24:66

SVERIGES
RIKSDAG

Tisdagen den 6 februari

Kl. 13.00–15.58
18.00–20.24

Det justerade protokollet utkommer inom tre veckor eller vid den tidpunkt som talmannen bestämmer. Talare som vill göra anmärkningar mot snabbprotokollet ska anmäla detta senast kl. 12.00 den tredje vardagen efter sammanträdet.

§ 1 Justering av protokoll

Protokollet för den 16 januari justerades.

§ 2 Meddelande om frågestund

Andre vice talmannen meddelade att frågestund skulle äga rum *torsdagen den 8 februari kl. 14.00*.

§ 3 Anmälan om subsidiaritetsprövning

Andre vice talmannen anmälde att utdrag ur prot. 2023/24:17 för torsdagen den 1 februari i ärende om subsidiaritetsprövning av EU-förslag hade kommit in från civilutskottet.

§ 4 Anmälan om fördröjt svar på interpellation

Följande skrivelse hade kommit in:

Interpellation 2023/24:379

Till riksdagen

Interpellation 2023/24:379 Åtgärder som motverkar varsel under lågkonjunkturen av Åsa Eriksson (S)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 5 mars 2024.

Skälet till dröjsmålet är redan inbokade engagemang.

Stockholm den 2 februari 2024

Arbetsmarknadsdepartementet

Johan Pehrson (L)

Enligt uppdrag

Kerstin Bynander

Expeditionschef

§ 5 Anmälan om faktrapromemoria

Andre vice talmannen anmälde att följande faktrapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen hade kommit in och överlämnats till utskott:

2023/24:FPM34 Förordning om skydd av djur under transport COM(2023) 770 till miljö- och jordbruksutskottet

§ 6 Ärenden för bordläggning

Följande dokument anmälades och bordlades:

Justitieutskottets betänkanden

2023/24:JuU5 Ändringar i regelverket om överlämnande enligt en europeisk och nordisk arresteringsorder

2023/24:JuU8 Skärpt återbetalningsskyldighet i brottmål

Försvarsutskottets betänkande

2023/24:FöU6 Försvarspolitik och totalförsvar

Näringsutskottets betänkanden

2023/24:NU4 2023 års redogörelse för företag med statligt ägande

2023/24:NU6 Riksrevisionens rapport om etablering av myndigheter utanför Stockholm

§ 7 Svar på interpellation 2023/24:292 om förändrat målår för ny gotländsk energiförbindelse

Anf. 1 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD):

Fru talman! Hanna Westerén har frågat mig om jag har tagit initiativ till en analys av vilka risker som tidsplanen för den nya kabeln till Gotland, som prognostiserar en ny energiförbindelse först 2031 i stället för 2030, kan innebära och om jag i så fall kan redogöra för utfallet av analysen.

Jag vill inleda med att understryka att det är viktigt att Gotland har en trygg och långsiktigt robust elförsörjning. Regeringen har därför i regleringsbrevet för 2023 gett Svenska kraftnät i uppdrag att utvidga transmissionsnätet till att även omfatta Gotland samt att ange en tidsplan som tryggar en transmissionsnätspunkt på Gotland i god tid innan den nuvarande matningen fasas ut på grund av ålder. Av Hanna Westeréns fråga att döma tycks det dock finnas missförstånd kring projektets tidsplan och vilken regeringens roll är vid fastställandet av densamma. Jag vill därför ta tillfället i akt att förtydliga detta.

För det första är det inte regeringens ansvar att ta fram exakta tidsplaner för transmissionsnätprojekt, särskilt inte vad avser specifika årtal. Det ansvaret har Svenska kraftnät inom ramen för sitt uppdrag att utveckla transmissionsnätet. Regeringen har endast förtydligat att tidsplanen ska ta hänsyn till att en ny transmissionsnätspunkt ska finnas på plats innan den nuvarande matningen fasas ut, vilket beräknas ske mellan 2035 och 2045 då kablarna förväntas nå sin tekniska livslängd.

För det andra har Svenska kraftnät aldrig kommunicerat 2030 som målår för att ta förbindelsen i drift. I maj 2023 beslutade Svenska kraftnäts styrelse att bygga två nya 220 kilovolts undervattenskablar till Gotland, vilka beräknas kunna vara i drift år 2031. Påståendet att regeringen har förtydligat att år 2031 i stället för år 2030 utgör målår för förstärkningar i gotländsk energiförsörjning stämmer därmed inte.

Anf. 2 HANNA WESTERÉN (S):

Fru talman! Jag tackar statsrådet för att debatten kan genomföras. Det känns extra lämpligt att ministern med ansvar för energi- och näringspolitik är här i dag. Det beror såklart på att jag kommer att ägna mina anföranden åt både energi- och näringsfrågor. Jag kommer nog också att komma in på beredskap. Det är ett hett ämne i dessa bistra tider.

Jag vill understryka att det är glädjande att en energiförbindelse planeras till Gotland. Det har vi längtat efter under lång tid. Men jag tycker också att det är beklagligt att det råder olika uppfattningar om Gotlands behov och tidsplanen för att tillgodose dem.

Enligt min mening har det samlade Gotland länge kommunicerat vikten av att ha en ny energiförbindelse på plats senast 2030. Sedan 2009 har Gotland varit lovat att anslutas till det svenska stamnätet. Det mest graverande skälet till Gotlands strävan efter en ny energiförbindelse är ju att de vi har är på väg att bli utdaterade. Det finns, som ministern själv lyfter fram, en prognos för livslängden, och då måste målet såklart vara att ersätta dem i god tid – inte minst av beredskaps- och säkerhetsskäl.

Jag vill mena att Gotland förtjänar en trygg energiförsörjning, och under lång tid har målet varit att ha förbindelsen på plats senast 2030. Med tanke på hur ofta Region Gotland och Länsstyrelsen Gotland har lyft fram det här behovet i olika sammanhang och att riksdagsledamöter av olika kulörer har sagt just 2030

är det för mig lite märkligt att den här informationen påstås vara ny eller felaktig.

Det må vara så att regeringen och Svenska kraftnät nu inte känns vid den här siffran, men det samlade Gotland har fört fram 2030 många gånger. Förhoppningsvis har kanske företrädare för Kristdemokraterna också gjort det. Det känns märkligt att vi över huvud taget inte skulle ha nått fram, för vi behöver den här energiförbindelsen omgående, av säkerhetsskäl och trygghetsskäl och för att klara omställningen och jobben. Upprustningen av Försvarsmakten som pågår i detta nu har också ett stort energibehov.

Sammanfattningsvis: Om både ministern och Svenska kraftnät förhåller sig lite kallsinniga till behoven som jag har räknat upp – beredskap, försörjningstrygghet och jobb – är det ändå sådant som vi gotlänningar tycker är rätt härligt och grundläggande. Jag undrar hur energi- och näringsministern ser på att Gotland också är hemvist för en industri som såvitt jag kan se är en nyckelspelare i hela Sveriges omställning. Det borde rimligtvis ha betydelse. Jag vet att även den tidsplanen säger just 2030.

Anf. 3 JESPER SKALBERG KARLSSON (M):

Fru talman! Tack till ledamoten Westerén som tar upp denna angelägna fråga! Att industrin, Försvarsmakten och andra samhällsviktiga intressen behöver el på Gotland är vi helt överens om. Vi vet också att för att vardagslivet ska fungera behövs trygg och stabil elförsörjning. Det handlar inte bara om arbetstillfällena i industrin. Det handlar om att man ska kunna betala i livsmedelsbutiken och om att tvätten av barnens kläder inte ska pausas mitt i programmet.

Att det behövs ny matning över till Gotland har man vetat under mycket lång tid. När de banbrytande första kablarna lades visste man att de har en teknisk livslängd och att den är begränsad. Därför har det sedan 2009, som ledamoten Westerén också nämnde, funnits löften, planer och investeringsbeslut om nya kablar till Gotland. I ungefär ett decennium, mellan 2009 och 2017, fanns dessa planer hos Svenska kraftnät. Under hela den tid då Mikael Odenberg var generaldirektör för myndigheten fanns det planer på att bygga kabel till Gotland. När den socialdemokratiska regeringen utsåg en ny generaldirektör var däremot det första beslutet man fattade att det inte skulle bli någon ny kabel till Gotland. Jag beklagar det.

I stället, som plåster på såren eller som en alternativ väg framåt, lanserade man ett projekt. Det var ett projekt som gick ut på att Gotland ska ha ett helt förnybart och helt självförsörjande energisystem, det vill säga att man i princip skulle klara sig på ödrift. Det kan ju vara en god tanke i dessa tider då vi behöver höja vår beredskap, men projektet som sådant fick aldrig någon uppbackning politiskt. Det finansierades inte. Det togs inte ansvar från myndigheten. Det blev några rapporter – de är värda att läsa – men någon verklig push för att öka elproduktionen på Gotland blev det inte från nationellt håll.

Alla de här rapporterna hade också bisatser om att det nog ändå behövs kabel till Gotland – nytt kablage med större kapacitet. Då är det värt att nämna att de energiministrar som Sverige hade under perioden, nämligen Ygeman, Baylan och Farmanbar, hade möjlighet att ge Svenska kraftnät i uppdrag att bygga ut transmissionen till Gotland. Man hade chansen att göra det i regleringsbrev 2018, 2019, 2020, 2021 och 2022. Det fanns fem tillfällen under ungefär sex år. Vi hade sex år av en limboperiod för Gotland, när det inte fanns något beslut och det inte gavs något uppdrag till ansvarig myndighet.

Jag hade också, precis som ledamoten Westerén, velat att processen med att bygga kablar skulle gå fortare. Jag tror inte att det går att ha någon annan uppfattning än att det vore bra om det gick fortare. Men jag tror att det är väsentligt att de här sex åren av att inte fatta beslut påverkar mer än de 80 dagar som det tog för Ebba Busch att ge Svenska kraftnät det här uppdraget.

Anf. 4 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD):

Fru talman! Jag uppskattar verkligen den här interpellationen och att vi ges möjlighet att samtala om detta i dag. Gotland är en fantastiskt fin och viktig del av Sverige. Vi är många som genom åren talat med kollegor, näringslivsföreträdare och medborgare på Gotland och hört de återkommande påpekandena om problemet med effektbristen. Notera att jag använder ordet effekt.

Svenska kraftnät motiverar det projekt som man dragit igång på följande sätt: Det har blivit ett osäkrare säkerhetsläge som kräver en trygg och robust elförsörjning på Gotland, omställningen till en koldioxidneutral industri på Gotland innebär en kraftigt ökad efterfrågan på el redan till början av 2030-talet och den fossilfria elproduktionen från energikällor som vind- och solkraft utökas.

Det här är otroligt viktigt för Gotland och för Sverige som helhet ur många olika perspektiv. Jag själv hade chansen att som partiledare i opposition besöka Gotland och då personligen ge löftet om en ny kabel till Gotland tillsammans med Moderaternas partiledare Ulf Kristersson, som nu också är statsminister. Vi är många i och utanför den här kammaren som har följt denna diskussion länge. Vi delar helt övertygelsen om att det här är rätt, riktigt och nödvändigt.

Det här är som sagt någonting som har diskuterats under väldigt många år. Jag vill med enfass säga att jag i mitt huvud har försökt rådbråka frågan om jag som nybliven energi- och näringsminister hade kunnat fatta beslutet lite tidigare. Det är möjligt att det finns någon sådan del, och då är det fråga om någon vecka eller två. I övrigt vill jag att alla gotlänningar som lyssnar på den här interpellationsdebatten ska veta att ett av de första beslut som jag själv tog som energi- och näringsminister var att leverera på löftet om nya kablar till Gotland. Nu ska vi se till att föra detta hela vägen i hamn.

Vi ser behoven. Vi förstår att det är viktigt att vi jobbar tillsammans med avgörande delar av industri och totalförsvar. Det är också rätt och riktigt ur ett medborgarperspektiv att vi har tillräckligt med effekt på Gotland där det behövs och när det behövs. Detta kommer vi att fullfölja, och det tycker jag egentligen är det allra viktigaste att veta i den här debatten.

Det tycks finnas olika årtal som har florerat: 2030 och 2031. Jag vill understryka det jag sa i mitt interpellationssvar: Jag som minister sätter inte det exakta årtalet. Med nu liggande plan har vi marginal till att den nuvarande kabeln tjänar ut och når sin potentiella tekniska livslängd. Problemet är att det inte är tillräckligt med en kabel. Det är därför det här var ett av de första beslut vi tog och är ett av de viktigaste vi tagit hittills. Fler lär följa.

Anf. 5 HANNA WESTERÉN (S):

Fru talman! Energi- och näringsminister Ebba Busch var riksdagsledamot under föregående mandatperiod. Det var jag också. Då talades det ganska mycket om cementkris och om behovet av att ha en skyndsam lagstiftningsprocess för att inte äventyra svenska jobb och svensk försörjningsförmåga. Då fanns det tack och lov en stor uppslutning i Sveriges riksdag för en förändrad lagstiftning. Jag kan beklaga att den inställningen inte bestått och att intresset för att säkra försörjningsförmåga och svenska jobb verkar ha falnat en del sedan dess. Det är nämligen samma industris omställning som äventyras när Gotland inte har en energiförbindelse på plats 2030.

Den som lyssnar nu kanske undrar hur stor roll det spelar med ett år hit eller dit – 2030 eller 2031. Men jag vill understryka att jag tror att det spelar roll. Jag hör energi- och näringsministerns resonemang om hur fort hon har arbetat för att det här ska bli möjligt, och jag uppskattar det. Men jag menar också att det finns mer att göra, för marknaden för klimatsmarta produkter förändras oerhört fort. Om Sverige hamnar efter i att leverera koldioxidneutral cement eller stål utan kol kan vi vara lugna för att de marknadsandelarna slukas av någon annan. Målet för fabriken i Slite är, om jag ska tala klarspråk, att leverera koldioxidneutral cement år 2030. Det målet tror jag att energi- och näringsminister Busch känner till, även om det inte bejakas fullt ut. Jag tror att det vore enastående om Ebba Busch också gav det arbetet en skjuts och bejakade omställningen.

Med tanke på de turer som förevarit i fråga om energiförbindelsen till Gotland – Jesper Skalberg Karlsson gav en inblick i att det har hänt en del genom åren – är det med viss skepsis jag tar del av ministerns resonemang om möjligheterna för regeringen att påverka. Jag vill än en gång påminna om att vi under föregående mandatperiod lagstiftade för att undvika cementkris i Sverige och för att säkra svenska jobb och svensk försörjningstrygghet. Det finns mer att göra. Det är min övertygelse. Jag vill tro att vi kan mer och orkar mer.

Jag undrar ändå varför det inte är möjligt att påskynda denna energiförbindelse ytterligare. Det har kommit åtskilliga påstötningar från det samlade Gotland. Oavsett vad som har hänt här i Stockholm har kraven från Gotland varit desamma över tid. Det finns påpekanden från industrin om affärsmöjligheter som går förlorade. Svensk industri riskerar att hamna efter i omställningen. Jag vill verkligen få fel i det här avseendet, fru talman. Jag skulle verkligen önska att det gjordes mer och hoppas att det är möjligt att påskynda det här ytterligare, så att vi får 2030 och inte 2031 som målår.

Anf. 6 JESPER SKALBERG KARLSSON (M):

Fru talman! Jag tackar både interpellanten och ministern för uppföljande svar.

Först och främst vill jag säga att Gotland är en mycket energirik plats. Det finns goda förutsättningar för både vindkraft och solkraft. Men vi kommer att behöva mer effekt i nätet. Det är också värt att säga att de projekt som har drivits under de senaste åren som plan B, så att säga, när det gäller en ny kabel inte är gjorda. I det här sammanhanget är det till exempel värt att nämna Energicentrum Gotland, som skapades för att på den regionala nivån möta upp vad den statliga nivån skulle leverera. Detta har dock inte finansierats nationellt utan har fått finansieras med gotlänningars skattepengar. Det är en framgångsrik verksamhet som vittnar om att löften och förhoppningar från tidigare politiker faktiskt har omsatts i verkstad på Gotland. Men det har skett med gotlänningarnas pengar och med deras tid och möda.

När det gäller vad som sker på Gotland finns det skäl att höja ett varningens finger inför tiden som ligger framför oss. Nu har vi fått ett beslut om två nya kablar som ska vara klara till 2031. Det är bra att det arbetet snart kommer igång.

Vi hoppas alla att det går så fort som möjligt. Men det finns stora dubier om hur man ska ta hand om all den kraft som kommer till Gotland. Att dra kabel på land från en anslutningspunkt till den fabrik som nu ska bli koldioxidfri kommer att kräva enorma kompromisser och avvägningar.

Här finns förmodligen mer att göra för att få den processen igång både från statlig nivå vad gäller tillstånd och miljötillstånd och från den gotländska sidan och det lokala elbolaget. Det tror jag är en stor fråga framåt och inte bara att kabel ska byggas.

Anf. 7 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD):

Fru talman! Jag skulle ändå vilja tala lite ytterligare om detta med processen framåt. Jag börjar med att säga följande, fru talman.

Vi bejakar självklart behoven på Gotland. Det gör vi verkligen. Det tas nu väldigt tunga initiativ för att säkra arbetstillfällen och avgörande komponenter, delar och material som behövs för att Sverige stå starkt i en orolig tid och för att vi ska kunna fortsätta att rusta Sverige starkt för de kommande åren.

Enbart cementfabriken i Slite står i dag för cirka 3 procent av Sveriges samlade utsläpp. Härifrån kommer också cirka tre fjärdedelar av den cement som används i svensk samhällsbyggnadssektor. Därför var det ett ganska radikalt beslut som den förra regeringen tvingades till att fatta. Det tycker jag gjordes med rätta. Man har mitt fulla stöd i detta.

Det var också ett modigt beslut. Men det var egentligen ett fullkomligt oortodoxt beslut att behöva fatta. För att kompensera för vad regeringen gjort med ena handen rättade man till med andra handen genom att förordna sig fram till ett sällan skådat beslut för att rädda kvar denna mycket viktiga verksamhet. Jag understryker igen att det var modigt och rätt. Men det är den här typen av kortsiktighet som vi vill komma ifrån.

Låt mig nördra lite grann här. När Svenska kraftnät har identifierat en lämplig lokalisering och teknisk utformning för ledningen tar de fram en ansökan med tillhörande miljökonsekvensbeskrivning. Det är det som Jesper Skalberg Karlsson bland annat är inne på, det vill säga de möjliga konsekvenserna. Den ska skickas in till EI. EI tar sedan ställning till om elledningen uppfyller ellagens och miljöbalkens krav.

Inom ramen för EI:s prövning är det inte ovanligt att det begärs in ytterligare kompletteringar och så vidare från Svenska kraftnät. Innan EI avgör ärendet skickas underlaget alltid ut på remiss så att berörda får möjlighet att yttra sig. Beslutet kan sedan överklagas till regeringen.

Vi spolar lite framåt. Efter att Svenska kraftnät har säkrat alla nödvändiga tillstånd och upphandlat entreprenörer och byggkomponenter kan byggnationen påbörjas, och därefter kan ledningen vara i drift.

Någon frågade mig vid något tillfälle: Hur lång tid tar det att lägga en kabel? Det är många kvinnor genom åren om har undrat det och ställt sig den frågan. Det tar lite tid. Det är därför det är så problematiskt att beslutet inte fattades tidigare.

Jag har försökt att rannsaka mig själv. Hade jag kunnat fatta beslutet några veckor tidigare? Kanske. Men vi fattade det så snabbt det bara gick. Problemet är att vi ligger några år efter det som egentligen är Gotlands behov. Det kan jag inte trola bort, tyvärr.

Givet den process jag precis beskrev är det inte förrån ett eventuellt överklagande har inkommit till regeringen som regeringen kan bedöma underlaget. Dessförinnan är det viktigt att processen får ha sin gång utan politisk inblandning.

Hit hör även uttalanden möjligen från mig om att det bör avgöras snabbare. Däremot ser jag gärna att vi löser så många energiproblem som möjligt som Sverige har så fort som möjligt. Det vill jag gärna återkomma om. Det handlar om alla de beslut som vi nu ändå fattar för att underlätta och effektivisera tillståndsprövningar och att vi tilldelar mer medel för att kunna hantera tillstånd i alla möjliga olika instanser.

Nog bäddar vi och curlar så mycket det bara går för att det ska gå snabbare med de två kablarna till Gotland.

Anf. 8 HANNA WESTERÉN (S):

Fru talman! Det var mycket information som kom på relativt kort tid om curling, kablar och annat. Jag uppskattar att energi- och näringsministern är tydlig med att man bejakar omställningen på Gotland och att Gotland får ett bättre utgångsläge än det som vi har i dag.

Jag vill återvända till att vi på Gotland har en av Sveriges största enskilda utsläppspunkter. Det är viktigt. Det är också där vi har en stor potential i termer av jobb och industrins omställning.

Jag vill också understryka att Gotland har grundläggande behov. Ett av dem är den trygga energiförbindelsen som säkrar livet såsom vi lever det i dag men kanske ännu hellre framöver, om vi ska tala om framtiden och inte bara historia. Det tar språng mot framtiden, omställningen, resiliensen, framtidens jobb och utveckling.

Därför smärtar det mig lite att energi- och näringsministern återkommer till vad hon gjorde under sina första veckor på jobbet. Jag lever i tron att myndighetsstyrning inte enbart fungerar så. Jag tror att det är möjligt att påskynda och förändra tidsplanen. Jag skulle verkligen önska att så var möjligt. Annars tror jag att det blir dyrt för oss, inte minst i termer av jobb och omställning.

Fru talman! Gotland har väntat länge nog. Gotland behöver en ny energiförbindelse senast 2030. Energi- och näringsministern sa att Gotland är en del av Sverige. En del av att visa det är att bjuda in oss till stamnätet och låta oss bidra i omställningen.

Jag menar att energi- och näringsministern har den makten i sin hand. Jag önskar att hon skulle använda den lite annorlunda och kanske i ärlighetens namn lite bättre än just nu. Tack för ordet och för debatten!

Anf. 9 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD):

Fru talman! Hanna Westerén ska få veta vad som gjorts inte bara mina första veckor på jobbet utan också alla mina andra veckor på jobbet hittills.

Vi har fattat beslut om utredningar för effektivare tillståndsprövningar. Det handlar om miljöprövningsutredningen och om förenklade och förkortade tillståndprocesser enligt miljöbalken. Vi har klimaträttsutredningen. Vi pytsar ut flera delar av den vartefter det går. Regeringen har beslutat om en lagrådsremiss med förslag som syftar till att förtydliga och förkorta tillståndprocesserna i samband med utbyggnad och att vi underhåller elnätet.

Fru talman! Regeringen har också tillsatt ytterligare utredningar som grundar sig på förslag som lämnats i klimaträttsutredningen. Det gäller uppdraget om magnetfält, uppdraget om ersättning vid upplåtelse av mark och uppdraget att ta fram en vägledning avseende påverkan på fåglar. Nu undrar kanske ni på åhörarlåktaren vad tusan det är för debatt ni har hamnat i, men det handlar alltså om kabel till Gotland.

Regeringen gör budgetsatsningar för effektivare tillståndsprövningar. Länsstyrelserna får ökade anslag

med 60 miljoner kronor för arbetet med miljöprövning och med 40 miljoner kronor för arbetet med miljötillsyn 2024.

Naturvårdsverkets anslag för miljöprövning och tillståndsvägledning ökas med 13 miljoner och så vidare. Dessutom plussar vi på anslaget till Sveriges domstolar. Vi ger anslag till Energimarknadsinspektionen som ökar. Det gäller bland annat tillståndprocesser. Ett nytt anslag för energiplanering tillförs också ytterligare medel för att bland annat kunna se över detta och så vidare.

Nog sker det mycket på området. Vi lovar att fortsätta att hålla tempot i en mycket aktiv styrning framåt. Men det ska bli rätt och riktigt. Jag tycker att vi har visat att vi är på gång. Vi hoppas sedan på ett brett stöd i kammaren för den energipolitiska inriktningspropositionen. Det vore också bra för Gotland. Tack för en mycket god debatt!

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 8 Svar på interpellation 2023/24:311 om den havsbaserade vindkraften i Halland

Anf. 10 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD):

Fru talman! Det är trevligt att få äntra talarstolen igen för att besvara en interpellation från Christofer Bergenblock.

Christofer Bergenblock har frågat mig vad regeringen och jag avser att göra för att säkra den nödvändiga utbyggnaden av havsbaserad vindkraft utanför Hallandskusten och i övriga delar av landet. Ledamoten har även frågat mig om jag avser att ta några initiativ i enlighet med förslaget om att låta vindkraftsexploatörerna bygga stamnätsanslutningar och sedan sälja dem till Svenska kraftnät.

Regeringen välkomnar all ny elproduktion som stärker elsystemet och som snabbt kan bidra till elsystemets utbyggnad. Vindkraften har potential att bistå med ökad elproduktion, vilket behövs för att möjliggöra elektrifieringen av samhället. Regeringens utgångspunkt är att alla produktionsslag ska bära sina egna kostnader. Principen om att den som ansluter till elnätet ska stå för de kostnader anslutningen orsakar ska därför upprätthållas även till havs.

Regeringen har vidtagit en rad olika åtgärder för att möjliggöra den gröna omställningen. Det handlar bland annat om åtgärder för att öka förutsättningarna för att bygga ut den fossilfria elproduktionen i Sverige, inklusive havsbaserad vindkraft.

Förutom att fatta beslut om tillstånd i de ärenden som Christofer Bergenblock lyfter, Kattegatt Syd och Galene, har regeringen även gett Vattenfall tillstånd att lägga ut de undervattenskablar som krävs för att driva den planerade vindkraftsparken Kriegers flak i Södra Östersjön.

Regeringen har också gett flera länsstyrelser i uppdrag att bereda ansökningar om tillstånd för

havsbaserade vindkraftsparker enligt lagen om Sveriges ekonomiska zon, bland annat vindkraftsparkerna Västvind utanför Göteborg och Dyning i Östersjön, mellan Nyköping och Gotland. Det är spexiga namn på alla dessa projekt!

Regeringen tillträdde i oktober 2022, för den som har missat det, och ansökningarna för de vindkraftsparker som Christofer Bergenblock nämner i sin fråga fick tillstånd i maj 2023. Jag delar därför inte Christofer Bergenblocks uppfattning om att handläggningen av ärendena har tagit lång tid.

Jag vill i sammanhanget också framföra att regeringen i maj 2023 beslutade att tillsätta utredningen En ordnad prövning av havsbaserad vindkraft (dir. 2023:61). Utredaren ska analysera hur regelverket för användning av havsområden vid etablering av vindkraft kan förbättras samt se över hur tillståndsprövningen av vindkraft i Sveriges ekonomiska zon kan bli mer effektiv och tydlig. Syftet är bland annat att åstadkomma en prövningsordning som ger förutsättningar för en ökad utbyggnad av havsbaserad vindkraft.

Jag avser inte att ta några initiativ rörande förslaget om att låta vindkraftsexploatörerna bygga stamnätsanslutningar och sedan sälja dem till Svenska kraftnät. Som jag nämnde inledningsvis är regeringens utgångspunkt att den som ansluter till elnätet ska stå för de kostnader anslutningen orsakar. Dessutom är en eventuell försäljning av anläggningsdelar en civilrättslig fråga mellan de berörda aktörerna.

Anf. 11 CHRISTOFER BERGENBLOCK (C):

Fru talman! Tack, statsrådet, för svaret! Världen befinner sig i en klimatkris, och 2023 uppmättes som det varmaste året hittills sedan mätningarna började. Av detta märktes i stort sett ingenting i den klimat-handlingsplan som regeringen presenterade i december. I stället för att man tar tag i problemen leder regeringens politik till ökade utsläpp av koldioxid – omkring 50 miljoner ton koldioxidekvivalenter fram till 2030 – när vi i stället behöver minska på utsläppen. Det blev ingen klimatplan; det blev en utredningsplan.

Däremot, fru talman, är jag överens med regeringen om behovet av att bygga ut svensk elförsörjning. Totalt sett ser vi att behovet av el sannolikt kommer att fördubblas framemot 2040–2045. År 2023 producerade Sverige 170 terawattimmar, varav 20 procent gick på export netto. Fram till 2045 beräknas vi behöva åtminstone 300 terawattimmar själva. Det behövs för att klara elektrifieringen av fordonsflottan, produktionen av fossilfritt stål, tillverkningen av batterier med mera. Förutsättningen för att klara den gröna omställningen är alltså en ordentlig utbyggnad av fossilfri och förnybar elproduktion.

Alla fossilfria källor behövs; det har även regeringens företrädare sagt. Men frågan utifrån interpellationen är ändå om de verkligen menar det. Det råder stor konsensus om att land- och havsbaserad vindkraft är den energikälla som har störst potential på kort och medellång sikt att växa ordentligt. Kanske kan vi ha ny kärnkraft om 10, 15 eller 20 år, men fram till dess

måste fokus ligga på att släppa fram det som är möjligt. Och där spelar den havsbaserade vindkraften en helt avgörande roll.

Det var därför med bestörtning som branschen mottog beskedet om de förändrade villkoren när regeringen beslutat att kostnaderna för att ansluta de nya parkerna till stamnätet skulle belasta projekten i stället för Svenska kraftnät, så som det var sagt sedan tidigare i Energiöverenskommelsen. Detta betecknades med rätta som en del i det kulturkrig som Tidöpartierna har bedrivit mot vindkraften där ledande företrädare har ägnat valrörelsen åt att polarisera mellan kraftslagen och benämnt vindkraften i termer av oändliga stålskogar av vindkraftsverk som ska tryckas på svensken.

Den 2 december frågades Vattenfalls vd Anna Borg ut i *Ekots lördagsintervju* och meddelade då att det inte alls är säkert att deras havsbaserade vindkraftsprojekt kommer att bli av utifrån de nya förutsättningar som regeringen nu gett. I första hand talade Anna Borg om just Kriegers flak, som statsrådet nämnde, som är tänkt att producera 2,7 terawattimmar. Men i förlängningen handlar det också om det stora projektet Kattegatt Syd utanför Hallandskusten med en tänkt produktion på 5 terawattimmar.

Anna Borg förslog även en lösning som statsrådet är väldigt tydlig med att man inte har tänkt använda sig av. Den går ut på att exploatören bygger anslutningarna och sedan säljer dem till Svenska kraftnät, så som har gjorts i andra länder.

Min andra fråga handlade om vad regeringen tänkt göra för att säkra utbyggnaden av den havsbaserad vindkraften i Kattegatt och i övriga delar av landet. Där tycker jag att svaret var något otydligt. Jag återkommer därför till frågan: Vad avser regeringen att göra för att säkra den nödvändiga utbyggnaden av den havsbaserade vindkraften?

Anf. 12 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD):

Fru talman! Regeringen har arbetat med att för enkla för den havsbaserade vindkraften på många sätt. Vi har vidtagit en rad åtgärder. Den havsbaserade vindkraften har potential att bistå med ökad elproduktion, som krävs för att möjliggöra elektrifieringen. Här tycker Bergenblock och jag samma sak, fru talman.

Havsbaserad vindkraft har fler fullasttimmar, det vill säga årsproduktionen av el i relation till installerad effekt, än landbaserad vindkraft. Den kan bidra med stora volymer el och hög effekt. Men den levererar inte varje dag, årets alla dagar.

Det som har skett i och med att vi nu försöker förhålla oss lite mer teknikneutralt till kraftslagen i stället för att säga att det ska vara ett specifikt kraftslag är att vi har utjämnat konkurrensvillkoren mellan den havsbaserade vindkraften och den landbaserade vindkraften.

Detta gör också att vi har ett vuxet samtal direkt med vindkraftsbranschen och säger: Vi behöver att ni deltar och bidrar i dessa totalförsvarstider. Vi behöver att ni också kan vara med och erbjuda den typ av

egenskaper som elsystemet behöver som helhet, det vill säga att man klarar av att överföra tillräckligt med el mellan olika landsändar. Det handlar om dödnätsstart, ödrift och alla de viktiga delar som behövs för att ett komplext system ska fungera. Det ska kunna fungera i fredstid och därmed kunna vara ett draglok för svensk konkurrenskraft, arbetsskaparna och jobbskaparna, det vill säga företagen. Det ska också bidra till att vi klarar den gröna omställningen genom elektrifiering. Klarar man det i krigstider och i tuffa tider kommer det att gå riktigt, riktigt bra i fredstider.

Den typen av direkt diskussion med vindkraftsbranschen har inte funnits förut. Det har gjort att vi har gått miste om tekniksprång och teknikmognad i vindkraftsbranschen; det är min bedömning. Detta ser vi nu att fler aktörer vill vara med och svara upp emot. Vi ser att det är olika aktörer som klarar sig olika bra i dessa tuffa ekonomiska tider. Men det är flera som fortsätter att ånga på, och vi tar regelbundet beslut som rör kontinentalsockellagen och intressen av att bygga havsbaserad vindkraft i Sverige. Branschen har noterat att vi fortsätter att bana väg för detta.

Vi har också tillsatt den här utredningen om en ordnad prövning av havsbaserad vindkraft. Utredningen ska bland annat föreslå under vilka ytterligare omständigheter som regeringen bör ha möjlighet att pröva frågor om tillstånd enligt miljöbalken och då också utreda om regeringen bör pröva ärenden som rör Natura 2000-tillstånd för vissa verksamheter i Sveriges ekonomiska zon. Vi ser även över de nationella havsplanerna. Det sker alltså väldigt mycket på detta område.

Om jag får rikta kritik tillbaka här, fru talman, måste jag säga att blir lite tröttsamt när Bergenblock lyfter ganska gammal och trött kritik och pratar om något slags kulturkrig kring vindkraften. Det handlar om fysikens lagar. Det handlar om vad elsystemet behöver för att vi inte ska gå miste om tusentals arbetstillfällen när svenska mammor och pappor behöver kunna sätta mat på bordet till sina barn och även klara sin egen försörjning. Det är detta det handlar om: att ha tillräckligt med effekt där det behövs när det behövs, oavsett vilket kraftslag som levererar den.

Anf. 13 CHRISTOFER BERGENBLOCK (C):

Fru talman! Jag tackar Ebba Busch för svaret.

Ja, det handlar om vad elsystemet behöver. Så är det definitivt. Elsystemet behöver framför allt mer el, och el behöver levereras alla dagar året runt. Vi kan dock konstatera att inget av de energislag vi har levererar el året runt, mer än möjligen vattenkraften. Kärnkraften gör det inte. Den står ju still med jämna mellanrum. Vindkraften gör det inte heller, av den anledningen att den i viss mån är väderberoende.

Dock är den havsbaserade vindkraften inte alls så väderberoende som den landbaserade vindkraften. Där har vi i stort sett en produktion året runt.

Det är bra att vi har olika ägg i korgen så att vi kan producera el på olika sätt och på det viset också komplettera. Vi behöver kärnkraften framöver; det är ingen

tvekan om det. Men det som har den stora potentialen just nu är vindkraften, både den landbaserade och den havsbaserade. Framför allt finns det väldigt stora möjligheter i den havsbaserade vindkraften, som inte på samma sätt stör människor i deras boendemiljöer.

Fru talman! Ministern säger att regeringen nu har intagit ett teknikneutralt förhållningssätt. I svaret på interpellationen säger ministern också att regeringens utgångspunkt är att alla produktionsslag ska bära sina egna kostnader. Jag tycker att det hade varit mer rimligt, fru talman, om hon hade varit tydlig med att man förhåller sig kostnadsneutral till de olika kraftslagen och därmed kan konstatera att just anslutningarna är någonting som nätägaren bör stå för och inte de enskilda produktionsanläggningarna. Oberoende av om det är vattenkraft, kärnkraft eller vindkraft vi bygger ut hade det varit ett neutralt sätt att förhålla sig.

Däremot är ju inte regeringen kostnadsneutral i förhållande till de olika kraftslagen. Regeringen har varit väldigt tydlig med att man är beredd att pytsa in 400 miljarder i statliga kreditgarantier för att säkra kärnkraftens möjlighet att byggas ut. När det sedan konstateras att det ändå inte kommer att gå att bygga ut kärnkraften ens med dessa 400 miljarder sätter man igång en utredning på uppdrag av finansmarknadsminister Niklas Wykman för att titta på riskdelnings- och finansieringsmodeller för kärnkraften som i slutändan, om man tittar på hur det ser ut i andra länder, kommer att innebära stora statliga subventioner av kärnkraften.

Det är inte kostnadsneutralt. Det är inte teknikneutralt. Tvärtom väljer man då väldigt tydligt att favorisera ett kraftslag framför andra. Man ger kärnkraften ett slags ekonomisk gräddfil i systemet.

Likväl ligger investeringarna i kärnkraften rätt långt bort i tiden. Framför allt ligger det väldigt långt bort i tiden att vi har någon effekt in på nätet.

Det vi däremot ser nu är att det finns möjlighet att få igång utbyggnaden av den havsbaserade vindkraften på riktigt. Frågan är hur regeringen kommer att se till att möjliggöra detta. Tar man inte den kritik och den oro på allvar som Vattenfalls vd Anna Borg meddelade i början av december är det oroande. Risken finns att såväl Kattegatt Syd och Kriegers flak som alla de andra stora projekten inte blir av med regeringens politik. Jag vill därför gärna veta hur regeringen nu ser till att genomföra fler av dessa projekt.

Anf. 14 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD):

Fru talman! Jag kan börja med att meddela att det ser lite olika ut för alla de här olika vinstdrivande privata företagen. Exempelvis meddelade OX2 att de gick vidare med projektet och bekostade anslutningen på egen hand. Det har pekats på att Svenska kraftnät inte skulle vara lämpade att bygga den här sortens kablar, men de har ju mig veterligen byggt i princip alla våra kablar från utlandet. Det är också de som ska bygga de två nya kablarna till Gotland, vad det verkar – eller snarare är det de som har byggt den som finns i

dagsläget. Det ser alltså lite olika ut för olika aktörer, och det får man ändå respektera.

Men vi har alltså inte stått för anslutningsavgiften för den landbaserade vindkraften, till exempel. Om man vill påstå att det fanns en motsättning när vi gav beskedet kring anslutningskostnaden för den havsbaserade vindkraften och ställa detta mot kärnkraften menar jag att man går snett. Vad som skett är att det har varit en möjlig snedvridning mellan den landbaserade vindkraften och den havsbaserade.

Jag underströk själv tidigare precis som Bergenblock, fru talman, och jag vill understryka det igen, att den havsbaserade vindkraften har fler fullasttimmar, det vill säga årsproduktion av el i relation till installerad effekt, än den landbaserade vindkraften. Den kan därmed bidra med ökade volymer el, vilket kan ha ett värde, och framför allt hög effekt, vilket är positivt. Men jämför då den landbaserade vindkraften, som ligger på 9–11 procent, med kärnkraften! Bergenblock påpekade, fru talman, att kärnkraften också står still ibland, men det är ganska stor skillnad mellan att ligga på 9–11 procent och att ligga på 74 procent. Nu ska vi se till att värna de kraftslag vi har och se till att de kan leverera mer och att det går att få ut mer effekt ur dem.

Och så har vi den fantastiska vattenkraften, som jag brukar säga är något av det vackraste vi har i det här landet, som levererar på 84 procent – men som just nu, med ganska kraftig miljöpåverkan på kringliggande natur och annat, tvingas vara det som reglerar uppåt och nedåt beroende på hur vindkraften kommer och går, vilket den gör lite som den vill.

Här vill vi utöka lagringsmöjligheter och annat, men vi är inte där i dagsläget. Då finns det några få kraftslag som kan leverera och har den typ av egenskaper som gör att vi får tillräckligt med el där det behövs, när det behövs och till vettiga priser. Det är för dem vi nu försöker bana väg, och där ser vi absolut att havsbaserad vindkraft kan vara en viktig del framåt. Jag menar att vi också har tagit flera beslut de gångna snart ett och ett halvt år som vi suttit i regeringsställning för att trovärdiggöra det.

Anf. 15 CHRISTOFER BERGENBLOCK (C):

Fru talman! Jag noterar att statsrådet uppenbarligen inte känner någon oro över det som statliga Vattenfalls vd sagt med tydlighet i *Ekots lördagsintervju* – att med de förutsättningar som regeringen nu har gett är det väldigt osäkert om man går vidare med de stora havsbaserade vindkraftsprojekten.

Samtidigt vet vi allihop i den här kammaren att de projekten behöver genomföras. Vi måste ha en utökad elproduktion i det här landet fram tills eventuell ny kärnkraft finns på plats, för vi vet inte när den finns eller ens om den finns. Även där var Anna Borg rätt tveksam eftersom det, som hon sa, inte kommer att gå att bygga någon ny kärnkraft i Sverige på kommersiella grunder. Det finns ingen möjlighet, utan principen med riskdelning och finansieringsdelning med staten är en nödvändighet för att kunna gå vidare även med kärnkraften.

Det vi har som ligger om hörnet är den havsbaserade vindkraften, och det är därför det är så viktigt att regeringen ser till att bli en möjliggörare för den. Det är bra med de utredningar som har satts igång nu, men det är bättre att fatta beslut om effektivare hantering av till exempel tillståndprocesserna och ännu bättre att faktiskt fatta beslut om ny havsbaserad vindkraft. Det ligger sex ansökningar direkt på regeringens bord och ytterligare sju stycken fördelade på länsstyrelserna som väntar på beslut.

Vi behöver se till att det här möjliggörs, men det regeringen hittills har gjort är att försvåra genom att ändra de ekonomiska förutsättningarna. Man kan tycka vad man vill om den överenskommelse som fanns från 2016, men det var långsiktiga spelregler som marknaden hade och som regeringen ändrade och tog ifrån den. Därav kommer den osäkerhet som finns för den havsbaserade vindkraft som vi så väl behöver i Halland, i Kattegatt och i övriga delar av landet.

Anf. 16 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD):

Fru talman! Den som vill läsa en sågning på akademisk byråkratsvenska av den tidigare energiöverenskommelsen kan läsa Riksrevisionens rapport om den tidigare regeringens energipolitik. Den publicerades förra sommaren och är en fröjd att läsa.

Det är också anledningen till att regeringen och samarbetspartierna lagt om energipolitiken framåt – den hängde inte ihop. Den var en uppgörelse av politiska överenskommelser som inte funkade i mötet med verkligheten. Jag är stolt över att vi lägger om den.

Jag vill understryka att vi har fattat flera beslut som handlar om att göra det lättare, bland annat om mer tilldelning till länsstyrelserna för att kunna hålla tempot i tillståndprocesser. En utvecklad energiplanering bidrar till klimatmålen, till näringslivsutveckling och till ett samhälle med ökad motståndskraft. Insatser kommer självklart att krävas på nationell nivå, regional nivå och lokal nivå. I budgeten har regeringen avsatt 230 miljoner kronor under de kommande tre åren i ett nytt anslag till myndigheter som bland annat länsstyrelser, kommuner och regioner för att de ska kunna utveckla arbetet med energiplaneringen.

Vi har också en ny elmarknadsutredning på gång, som vi har presenterat den nya utredaren för. Det är viktigt med utvecklingen av de finansiella instrumenten för att produktionen ska kunna byggas.

Men återigen, fru talman, handling talar så mycket högre och tydligare än ord. På åtta år fattade de två förra regeringarna – varav den under den sista fyraårsperioden stöttades av Centerpartiet – beslut om ett havsbaserat vindkraftverksprojekt, på åtta år, medan den nu sittande regeringen har fattat beslut om två nya havsbaserade vindkraftsparker på åtta månader. Vi ämnar fortsätta i den riktningen men med elsystemet och Sveriges bästa i fokus.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 9 Svar på interpellation 2023/24:373 om importstopp för rysk energi

Anf. 17 Utrikesminister TOBIAS
BILLSTRÖM (M):

Fru talman! Linus Lakso har frågat mig om jag avser att agera för ett nationellt importstopp av all fossil energi från Ryssland och när ett sådant förbud i så fall kan vara på plats.

Låt mig inleda genom att säga att vårt militära, politiska och ekonomiska stöd till Ukraina förblir vår främsta utrikespolitiska uppgift. Ett starkt, förutsägbart och uthålligt stöd till Ukraina utgör vår främsta möjlighet att begränsa Rysslands handlingsmöjligheter.

Enligt riksdagens tillkännagivande ska vi ”tydligt och med kraft driva linjen i EU att det europeiska beroendet av rysk energi, inte minst fossil energi, snarast praktiskt möjligt ska upphöra”.

Näringsutskottet enades också om att vi behöver vidta åtgärder så att Sverige upphör med import av rysk energi, inte minst fossila bränslen, när det är möjligt.

Regeringens hållning skiljer sig inte från riksdagens. Regeringens hållning är, vilket jag framförde här i kammaren senast i oktober 2023, att det europeiska beroendet av rysk energi, inte minst fossil energi, snarast möjligt ska upphöra. Även Sveriges import av rysk energi bör upphöra så snart det är möjligt. Mot denna bakgrund bör EU anta sanktioner både mot rysk fossilgas och rysk kärnkraft. Vi diskuterar förutsättningarna för detta med andra medlemsstater. Rent konkret innebär det att regeringen förordar att restriktiva åtgärder som omfattar fossilgas och rysk kärnkraft inkluderas i kommande sanktionspaket.

Som interpellanten känner till sedan tidigare debatter skulle ett abrupt, ensidigt avslutande av löpande kontrakt för import av flytande rysk fossilgas inte vara att föredra. Den ryska leverantören skulle kunna kräva betalt av mottagaren och samtidigt sälja gasen igen och på så sätt tjäna dubbelt så mycket pengar. Det vill vi undvika.

Vad gäller ett nationellt importstopp i EU:s nya gasmarknadsförordning kommer ett genomförandearbete av hela förordningen att ta vid hos Regeringskansliet när den antagits. Energimarknadsinspektionen har redan fått i uppdrag att börja titta på genomförande och följdlagstiftning. Frågan om förbud mot import av rysk fossilgas med hänvisning till gasmarknadsförordningen kommer att analyseras i Regeringskansliet. Vi överväger även möjligheterna att agera enskilt.

Vad gäller Finland, som interpellanten också refererar till i frågan, har jag noterat att företrädare för den finska regeringen uttryckt avsikten att utreda huruvida ett nationellt importstopp kan genomföras efter att EU:s nya gasmarknadsförordning antagits. Det är självklart mycket angeläget för regeringen att följa utvecklingen nära.

Avslutningsvis vill jag upprepa att vi begränsar Rysslands handlingsmöjligheter främst genom ett

starkt, förutsägbart och uthålligt stöd till Ukraina. Vårt militära, politiska och ekonomiska stöd till Ukraina förblir de kommande årens främsta utrikespolitiska uppgift. Därutöver prioriterar regeringen nya sanktioner mot Ryssland såväl som ett effektivt genomförande av redan antagna sanktioner.

Anf. 18 LINUS LAKSO (MP):

Fru talman! Jag vill börja med att tacka så mycket för svaret från utrikesministern.

Det är alldeles korrekt att vi har debatterat detta förut. Miljöpartiet har ju i decennier varnat för riskerna med beroende av fossil energi från just skurkstater, för klimatets skull men även för försörjningstrygghetens.

Som nämndes var det faktiskt en enig riksdag som beslutade att regeringen skulle driva på för sanktioner där vi stoppar importen av rysk energi. Därför tycker jag att det är för svagt att det inte har hänt någonting på snart två år.

Jag är helt enig med utrikesministern om det angelägna behovet av att stötta Ukraina på alla sätt. Jag tycker att det är bra att Sverige har stått starkt där och varit aktivt i stödet. Men det blir ju väldigt kontraproduktivt när vi samtidigt köper fossil energi från Ryssland. Även om importen inte är omfattande handlar det om flera miljarder som vi stoppar in i den ryska krigskassan.

Som jag också nämnt tidigare finns det redan enskilda länder som gått före. Estland, Lettland och Litauen har stoppat importen av rysk fossil energi, så frågan kvarstår varför Sverige inte har agerat tidigare.

Regeringen har hänvisat till att man vill göra det gemensamt på EU-nivå, men jag tycker inte att det är ett argument som håller. Vi vet ju att länder som Ungern nyligen, även efter Rysslands anfallskrig, har skrivit på nya kontrakt med rysk fossil energi. Att de skulle skriva under på ett EU-gemensamt importstopp finner jag väldigt osannolikt. Det kvarstår för Sverige att gå fram som enskilt land och stoppa den här importen.

Nu har även Finland agerat, och det är hemvisten för det företag som framför allt står för importen av just fossil gas. Det vore märkligt om inte Sverige kunde vara lite mer handlingskraftigt här och komma till skott och faktiskt lagstifta om ett stopp.

Jag vill också säga att jag har en lite annan bild av vad företaget i fråga säger. De säger att de inte kan komma ur dessa kontrakt just för att det inte finns några sanktioner att hänvisa till. De menar att de, om det fanns sanktioner, skulle kunna gå till exempelvis en skiljedomstol eller liknande och åtminstone få prövat om kontrakten kan upphävas. Så tolkar i alla fall jag de uttalanden som företrädare för företaget i fråga har gjort i medierna: att man snarare efterfrågar sanktioner för att kunna komma ur dessa avtal.

Jag tycker ändå att det är ett fall framåt att Tobias Billström säger att regeringen överväger att Sverige ska agera som enskilt land. Det ser jag som en öppning för att komma framåt i denna fråga.

Anf. 19 Utrikesminister TOBIAS
BILLSTRÖM (M):

Fru talman! Låt mig börja med att återkomma till näringsutskottets betänkande i maj 2022, som interpellanten har tagit upp. Enligt betänkandet ska regeringen tydligt och med kraft driva ”linjen i EU att det europeiska beroendet av rysk energi, inte minst fossil energi, snarast praktiskt möjligt ska upphöra”. Näringsutskottet enades också om att vi behöver vidta åtgärder så att Sverige upphör med import av rysk energi, inte minst fossila bränslen, när detta är möjligt.

Som jag betonade i mitt inledande anförande råder det alltså inga motsättningar mellan riksdagens och regeringens målsättningar i detta avseende. Det är viktigt att vi gör allt vi kan för att begränsa Rysslands förmåga att finansiera sitt aggressionskrig mot Ukraina.

Hur ska vi då uppnå målsättningen att Sverige och EU ska upphöra med import av rysk energi, inte minst fossil energi? Dels handlar det om omställning och utfasning av beroendet. På kärnkraftsområdet har Sverige tagit ett betydande steg framåt. I samband med det franska statsbesöket har vi inlett ett fördjupat samarbete med Frankrike på kärnkraftsområdet. Målsättningen är bland annat att minska EU:s beroende av ryskt kärnbränsle och service till kärnkraftsanläggningar.

Dels handlar det om att införa sanktioner mot Ryssland. Det mest kraftfulla verktyg vi har för att begränsa Rysslands inkomster och krigsförmåga är EU:s sanktioner. Och sanktionerna fungerar. De restriktiva åtgärderna isolerar och pressar den ryska ekonomin. Vi ser en volatil rubel, en snabbt ökande inflation och en ansträngd arbetsmarknad. Det råder brist på kapital och teknik i den ryska ekonomin, vilket är en direkt effekt av sanktionerna.

Detta visar att EU:s politik fungerar och att tiden inte är på Rysslands sida – tvärtom. Ju längre tiden går, desto svårare blir det för Ryssland att underhålla sin krigsföring. Vi ska också komma ihåg att den goda effekten av sanktionerna uppnås just tack vare att det finns en god internationell uppslutning. EU, G7 och andra partner står samlade bakom åtgärderna mot Ryssland.

Det är därför regeringen före, under och efter Sveriges ordförandeskap i EU drivit på för att öka pressen på Ryssland, bland annat genom ytterligare sanktioner. Vi blickar nu framåt och driver i EU att vi bör anta nya sanktioner. Rent konkret innebär detta, som jag tidigare nämnde, att regeringen förordar att restriktiva åtgärder som omfattar fossilgas och rysk kärnkraft inkluderas i kommande sanktionspaket.

Vi ska även arbeta vidare med det andra spåret, men det finns ingen snabb lösning för ett nationellt importstopp.

Jag har noterat att den finska regeringens företrädare har gett uttryck för avsikter att utreda huruvida ett nationellt importstopp kan genomföras efter att EU:s nya gasmarknadsförordning har antagits. Den svenska regeringens ansats är densamma. Det är mycket viktigt

att vi tittar på vilka möjligheter EU:s nya gasmarknadsförordning för med sig.

Tidtabellen är densamma för Sverige och Finland. Vi är medlemmar av samma union. EU:s nya gasmarknadsförordning kommer att börja gälla samtidigt i båda länderna efter att den antagits. Det vore inte klokt att föregripa vad analysen av gasmarknadsförordningen ger för resultat.

Slutligen: Vi begränsar Rysslands handlingsmöjligheter främst genom ett starkt, förutsägbart och ut hålligt stöd till Ukraina. Vårt militära, politiska och ekonomiska stöd till Ukraina förblir de kommande årens främsta utrikespolitiska uppgift.

Anf. 20 LINUS LAKSO (MP):

Fru talman! Tack så mycket, Tobias Billström, för svaret! Jag tycker att det låter något bättre än tidigare. Även om min kritik om att det har gått väldigt långsamt kvarstår hör jag ändå mer positiva tongångar än när vi debatterade denna fråga i oktober. Detta välkomnar jag såklart. Vi är helt eniga om att det långsiktiga och starka stödet till Ukraina är väldigt viktigt. Och vi verkar i alla fall vara eniga i sak om att det är viktigt att komma framåt även i frågan om att stoppa importen av rysk energi.

Det är glädjande att höra att vi kommer framåt lite. Min kritik om att det har tagit lång tid kvarstår, och jag undrar naturligtvis om utrikesministern har någon ungefärlig tidsplan för arbetet med att komma framåt i denna fråga. Det vore väldigt intressant att veta.

Anf. 21 Utrikesminister TOBIAS
BILLSTRÖM (M):

Fru talman! Tack till interpellanten för synpunkterna och stödet, som jag uppfattar det, för regeringens politik! Vi tycker likadant: Det europeiska beroendet av rysk energi och den svenska importen av rysk energi, framför allt fossil energi, bör upphöra. Det finns ingen motsättning mellan riksdagens och regeringens uppfattningar och målsättningar i detta avseende.

Jag ser framför mig tre alternativ för att åstadkomma detta. Det första och främsta alternativet för att åstadkomma ett robust förbud mot import av rysk energi är genom EU:s sanktioner. Regeringen prioriterar denna fråga. Det innebär att vi arbetar för att kommande sanktionspaket ska innehålla åtgärder som riktar mot rysk fossilgas och rysk kärnkraft. Som interpellanten redan känner till innebär det dock inte automatiskt att övriga medlemsländer kommer att ta förslagen ombord. Det betyder inte att vi ger oss, utan vi fortsätter självklart att verka för att detta ska bli verklighet.

Det andra alternativet, som oftast tas upp, är ett nationellt, det vill säga unilateralt, importstopp. Interpellanten har tidigare hänvisat till den finska regeringens avsikter. Jag har meddelat att EU:s nya gasmarknadsförordning kommer att börja gälla i bägge länderna samtidigt efter att den har antagits. Vi ska inte föregripa vad Regeringskansliets analysarbete resulterar i.

Däremot är det viktigt att peka på att vi behöver överväga möjligheten att agera enskilt utifrån den nya förordningen.

Det sista alternativet är att inköparen själv avbryter kontrakten i förtid. Detta får olyckliga konsekvenser. Försäljning och inköp av flytande fossilgas är något som tyvärr är konstruerat för långa tidsförhållanden. Den ryska leverantören skulle kunna kräva betalt av mottagaren och samtidigt sälja gasen igen och på så sätt, som jag sa tidigare, tjäna dubbelt så mycket pengar. Den som vill stoppa Rysslands aggression kan inte ha något intresse av att så sker. Det vore kontra-produktivt sett till våra målsättningar om att begränsa Rysslands förmåga att finansiera sitt aggressionskrig. Det är därför vi vill undvika detta.

Anf. 22 LINUS LAKSO (MP):

Fru talman! Att jag stöttar regeringens politik är kanske att dra det lite långt. Men i sak verkar vi vara överens, och jag ser mycket fram emot att regeringen kommer till skott i denna fråga. Annars kanske vi står här igen om någon månad eller så och debatterar frågan.

Vi får väl se hur snabbt detta arbete kan tas framåt i Regeringskansliet. Jag tror nämligen att det är på nationell nivå vi måste agera. Vi är helt överens om att det vore bra att agera på EU-nivå, men som jag redan har nämnt tror jag att det är osannolikt att länder som till exempel Ungern går med på detta. Utrikesministern får gärna reflektera över sannolikheten för att Ungern ska gå med på ett sådant stopp på EU-nivå. Jag finner det som sagt osannolikt.

Som jag nämnde vill vi naturligtvis inte ha en situation där företaget betalar men inte får gasen – det gör ju ingen nytta. Som jag sa: Som jag tolkar deras uttalande får de större möjligheter att stoppa de här kontrakten om vi går fram med ett nationellt förbud.

Jag ser därför fram emot att regeringen kommer till skott i denna fråga och tackar så mycket för svaret från Tobias Billström.

Anf. 23 Utrikesminister TOBIAS
BILLSTRÖM (M):

Fru talman! Tack, ledamoten, för en bra och viktig debatt om en fråga och ett ämne som berör oss alla. Frågan om Rysslands aggression mot Ukraina är regeringens främsta utrikespolitiska prioritering, och jag upplever att det finns ett mycket starkt stöd i kammaren för att det ska vara på det viset givet vad denna aggression betyder för vår samlade säkerhet – för vårt eget land, vårt närområde, Europa och världen.

Skälet till att jag uttryckte mig som jag gjorde om stödet är att näringsutskottets betänkande är tämligen tydligt. Det står att regeringen tydligt och med kraft ska driva linjen i EU att det europeiska beroendet av rysk energi, inte minst fossil energi, snarast praktiskt möjligt ska upphöra.

Näringsutskottet enades ju också om att vi behöver vidta åtgärder, så att Sverige upphör med import av rysk energi, inte minst fossila bränslen, där det är

möjligt. Regeringen verkar för att uppfylla den målsättningen. Det finns som jag ser det ingen skillnad mellan vad riksdagen vill och vad regeringen vill.

Det fördjupade samarbetet med Frankrike på kärnkraftsområdet, som jag nämnde tidigare, bland annat med målsättningen att minska beroendet av Ryssland, är ett utmärkt praktiskt uttryck för den förda politiken. Vad gäller ryska fossila bränslen verkar regeringen för att kommande sanktionspaket ska omfatta flytande fossilgas. Som jag sa är sanktionerna vårt mest robusta verktyg för att förhindra att Ryssland fortsätter att tjäna på energiexporten.

Låt mig avrunda med att understryka att regeringen inte kommer att låta frågan om sanktioner mot rysk fossilgas eller kärnenergi bero. Tvärtom arbetar vi aktivt för att de sektoriella åtgärderna mot Ryssland ska stärkas. Regeringen vill se ett 13:e sanktionspaket på plats inför årsdagen av Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina och välkomnar att diskussioner om dess innehåll har inletts.

Därmed, fru talman, tackar jag så mycket för debatten.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 10 Svar på interpellation 2023/24:375 om beskattning av inkomster som härrör från prostitution

Anf. 24 Finansminister ELISABETH
SVANTESSON (M):

Fru talman! Hanna Westerén har frågat mig vilka åtgärder inom mitt ansvarsområde som jag avser att vidta för att underlätta för personer som vill lämna prostitution. Hanna Westerén har också frågat mig vilka möjligheter jag ser till att vidta åtgärder för att förhindra att personer i prostitution inte kriminaliseras enligt rådande lagstiftning.

Personer som utnyttjas i prostitution befinner sig i stor utsatthet och ska erbjudas stöd och hjälp att lämna prostitutionen. Det handlar om kvinnor och män som utnyttjas och orsakas allvarliga skador. En av regeringens centrala prioriteringar är därför att förebygga och bekämpa utnyttjande i prostitution och människohandel och ge stöd till de personer som utsätts. Förbudet mot köp av sexuella tjänster är ett viktigt verktyg i arbetet att bekämpa efterfrågan.

Regeringen har nyligen tagit emot betänkandet från utredningen om exitprogram för personer som är utsatta för prostitution. Ett förslag i betänkandet är bland annat att skattelagstiftningen ska ses över. Vi avser att inom kort skicka ut betänkandet på remiss, och jag ser fram emot att ta del av svaren. Därefter återkommer vi i frågan.

Anf. 25 HANNA WESTERÉN (S):

Fru talman! Jag ska vara uppriktigt med att det känns lite märkligt att stå här, med Talita på läktaren och finansministern på plats, och debattera samma

fråga som före jul. Men jag menar att det är nödvändigt, för jag kände ett hopp om att finansministern och jag på åtminstone ett område tycktes vilja samma sak, nämligen att avsevärt lindra utsattheten för personer som vill lämna prostitution. Visst hade vi väl någonting på gång där? Det var min känsla, och jag vill fortfarande tro att vi på åtminstone ett område faktiskt strävar åt samma håll.

Därför var det med viss förundran som jag tog del av svaret från Svantessons ministerkollega om det fortsatta arbetet med utredningen som lämnades före jul och som Svantesson hänvisade till när vi senast sågs här i kammaren. I det svaret lät inte frågan så högt prioriterad. Detta bekymrar mig, givet att vi pratar om människor av kött och blod som i värsta fall fortsätter att sälja sin kropp för att kunna betala av en skatteskuld, och det är ju helt orimligt. Vi kan inte ha det så. Jag hoppas att vi fortfarande är överens om det.

Det förefaller också ha skett en viss förskjutning i frågan. När Skatteverket besökte skatteutskottet häromdagen så man sig numera välkomna en översyn av skattelagstiftningen för att eventuellt kunna undanta inkomster som härrör från prostitution. Det var i sig ett glädjebesked och skilde sig ganska mycket från de signaler som vi har fått tidigare. Men det är alltså finansministern som drar i tåtarna, och jag menar att det brådskar.

Finansministern talar om remissbehandling, och då säger jag: När då? Det här är komplicerad materia – jag är väldigt klar över det – och det kommer inte att vara gjort i en handvändning. Just därför är det så angeläget att komma igång. Vi vet att utsattheten riskerar att öka för varje dag med rådande förhållanden, och vi kan ju göra skillnad, finansministern och jag.

Därför kommer nu kontrollfrågan: Kan finansminister Elisabeth Svantesson konkretisera hur avlägsen en förändrad lagstiftning är som minskar utsattheten för personer som vill lämna prostitution? Då menar jag framför allt på det ekonomiska området.
(Applåder)

Anf. 26 HELENA VILHELMSSON (C):

Fru talman! Tack, Hanna Westerén och Elisabeth Svantesson, för att vi återigen ges möjlighet att diskutera den här frågan, som är så otroligt viktig inte minst ur en värderingssynpunkt!

Vi har ju tidigare diskuterat logiken i att utsätta kvinnor i prostitution, som är en del av mäns våld mot kvinnor, ska beskattas på pengar som de har fått från en olaglig handling, alltså att män köper ett betalt övergrepp. För det är nämligen vad prostitution handlar om.

Det finns mängder av exempel som vi lyft fram i den tidigare debatten om vad detta sänder för signaler. Är prostitution ett jobb? Nej, man kan inte jämföra att sälja sex med att sälja en pizza. Men vad skulle hända om socialförvaltningen eller Arbetsförmedlingen intog ståndpunkten att det är ett jobb? Då skulle man kunna nekas försörjningsstöd eller a-kassa och får höra: Du kan ju sälja sex.

Dessutom används de beskattade pengarna till att finansiera din och min välfärd. Det är helt oacceptabelt.

När vi debatterade detta senast, före jul, var det som sagt en bra diskussion. Beskedet var positivt. Finansministern sa att vi behöver titta över den här frågan och att det är orimligt som det är. Nu är bara frågan när detta kommer att ske.

I svaret hänvisades till utredningen om ett exitprogram för prostituerade. Den har kommit. Vad har mer hänt sedan sist? Jo, Skatteverket var i utskottet och informerade. Då frågade jag tre saker. Jag frågade hur Skatteverket gör sin avvägning. Skatteverket har ju också ett uppdrag att arbeta på regeringens uppdrag med att stoppa mäns våld mot kvinnor. Varför väger detta inte lika tungt som att följa inkomstskattelagen?

Jag ställde också frågan om frågan om människohandel. Av någon anledning väljer Skatteverket att inte beskatta kvinnor som är utsatta för människohandel. Frågan är då: Hur vet Skatteverket vilka som är utsatta för människohandel? Man har ju inga utredningsresurser för detta. Det innebär per se att man behandlar sexköp olika beroende på vilka kvinnor det handlar om. Det är helt orimligt!

Skatteverket fastslog tidigare i en debattartikel och på sin hemsida att om man skulle göra denna förändring skulle det kunna öka den svarta, kriminella ekonomin. Ja, det kanske är så, men det är inte någonting som ska läggas på de prostituerades axlar. Utsatta kvinnor ska inte ta ansvar för annan svart verksamhet och svart ekonomi.

Men det positiva var som sagt att Skatteverket är för en förändring. Man har ändrat ståndpunkt och är för att se över en lagändring för att komma bort från detta.

Därför ställer jag nu samma fråga till ministern: Hur ser ministern på detta? Kan vi förvänta oss en utredning där man ser över lagstiftningen för att Skatteverket inte ska kunna ta ut skatt på prostituerades inkomster? Skatteverket har självt sagt att personernas utsatthet behöver beaktas och problematiken breddas. Skatteverket är för en förändrad lagstiftning. Är finansministern också det?
(Applåder)

Anf. 27 ANNA WALLENTHEIM (S):

Fru talman! Malmöpolisen slog så sent som i december förra året fast att antalet sexköp i Malmö ökade under 2023. Detta är tyvärr en utveckling vi ser runt om i hela vårt land. Enligt polisen i Malmö sker ungefär 100 sexköp varje dygn i Malmö enbart via eskortsidor. Vi vet att det också sker sexköp på så kallade bordeller. Enligt polisen finns det uppskattningsvis 80 massagesalonger i Malmö som erbjuder sexuella tjänster. Vi vet tyvärr inte hur stort antalet sexköp där är per dag. Det är siffror som inte finns i någon statistik. Men det här är alltså siffror bara från Malmö.

Under hösten har olika medier avslöjat att det finns flera bordellverksamheter runt om i hela Sverige. Det är ett ökat utbud av sexuella tjänster, sexhandel och

prostitution. Detta finns nu också i våra mellanstora och små kommuner. Bara i min grannkommun Kristianstad uppdagades det i höstas att det fanns massage-salonger som sålde sex.

Prostitution och människohandel är den yttersta formen av mäns våld mot kvinnor, och detta drabbar miljontals kvinnor runt om i hela världen men också barn och män, ska tilläggas.

Det räcker nu. Politiken har en skyldighet att stoppa människohandel, prostitution och bordellverksamheter i Sverige och runt om i världen.

Som ledamot i justitieutskottet vet jag att sexköpen och prostitutionen också har andra problematiska aspekter. Mäns våld mot kvinnor är en del, men vi vet också att detta starkt kan kopplas till andra former av brottslighet. Polisen och Brå betonar att det nästan alltid finns en organiserad brottslighet bakom prostitution. Prostitution är bränsle för att finansiera organiserad brottslighet, och det är starkt kopplat till svarta pengar. Det är kopplat till skjutningar, och det är kopplat till våld. Enligt forskare på detta område finns det dessutom många andra brott som är kopplade till prostitution. De vanligaste är rån, koppleri, våldtäkt, miss-handel och kränkande behandling.

Kopplingen mellan prostitution och trafficking och organiserad brottslighet är därmed obestridlig. Om män inte köpte sex skulle marknaden för sexuell exploatering av kvinnor och flickor kollapsa. Detta skulle då inte heller vara en inkomstkälla för de kriminella gängen.

Som ledamot i justitieutskottet och svensk representant i kontrollgruppen för Europol är jag tyvärr medveten om den ökade människohandeln, inte bara i Sverige utan runt om i hela Europa. Detta har skenat ännu mer sedan pandemin och Rysslands angrepp mot Ukraina. Fler och fler ukrainska kvinnor dras in i denna handel. Detta är ett problem som inte bara drabbar andra länder utan också vårt eget land.

När det kommer till människohandel är haken att ingen döms. Ingen dömdes för människohandel för sexuella ändamål under 2022, och ingen anmälan ledde till åtal. Dagens Arena har rapporterat att majoriteten av våra polisregioner lägger ned människohandelsgrupper för att prioritera kampen mot gängkriminalitet, trots att det är tydligt att de är starkt kopplade till varandra.

Ministern nämner i sitt svar att det är en prioritering för regeringen att bekämpa utnyttjande i prostitution. Det är bra, men vi måste också se till att försvåra gängens finansiering på det här området. Därför vill jag fråga ministern: Hur kommer regeringen, utöver genom att hjälpa människor ut ur prostitution, att försvåra gängens finansiering på detta område? (Applåder)

Anf. 28 SARA GILLE (SD):

Fru talman! Tack, interpellanten, för en väldigt intressant interpellation! Jag tog faktiskt upp detta under en frågestund för några veckor sedan. Jag tycker att det är väldigt intressant.

I Sverige är det lagligt att sälja sex, men det är inte lagligt att köpa sex. Faktum är att 1982 fastslogs det att prostitution är att betrakta som en näringsverksamhet. Det innebär att den som säljer sex ska betala skatt. Att bedriva näringsverksamhet, fru talman, är det samma som att driva ett företag, med andra ord.

Först 17 år senare infördes sexköpslagen i Sverige. I och med det kriminaliserades köp av sexuella tjänster. Därmed blev det olagligt att köpa sexuella tjänster. Men det är fortfarande lagligt att sälja sexuella tjänster, och när det gäller dessa tjänster kräver Skatteverket skatt. Det är absurt att försäljningen av sexuella tjänster måste beskattas då pengarna är från en illegal handling, alltså själva köpet.

Fokus ska vara på att hjälpa dem som är utsatta och inte på att kräva dem på pengar.

Fru talman! Detta är ett samhällsproblem som måste motverkas med all kraft, och samhället ska vara bättre på att erbjuda skydd och stöd till dessa utsatta grupper. Även prostituerade som befinner sig i en utsatt position har rätt till samhällets stöd och skydd. Vi behöver stärka hjälpen och stödet till personer som säljer sex mot ersättning. Att man i stället kräver dem på skatt är orimligt.

Hallickar tvingar in kvinnor till prostitution, och sedan kräver Skatteverket kvinnorna på pengar som kommer från en handling som är illegal, som sagt. Det hela blir som en form av penningtvätt, som staten faktiskt medverkar till, då Skatteverket kräver in pengar från prostituerade och pengarna sedan används i någon annan verksamhet.

Jag skulle därför vilja ställa frågan till statsrådet: Kommer vi att kunna se en ändring i skattelagstiftningen så att prostitution fortsättningsvis inte ska ses som en näringsverksamhet? (Applåder)

Anf. 29 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M):

Fru talman! Stort tack till både interpellanten Hanna Westerén och övriga ledamöter i debatten! Vi hade en diskussion om detta i december, en mycket viktig sådan. Jag är glad, och tycker att det är väldigt bra, att det finns en otålighet i fråga om att lösa problem.

Vad har hänt på två månader? Jo, i interpellationsdebatten då nämnde jag utredningen om just exitprogrammet. Den utredningen ska, som jag sa i mitt första svar, nu ut på remiss. När vi fått in synpunkterna från alla remissinstanser kommer vi att ha en helhet när det gäller vad som ska göras på olika områden. Jag kommer inte att föregripa detta, precis som jag också sa i svaret.

Men med det sagt vill jag vara väldigt tydlig med att det är precis som vi tillsammans sa i december. I grund och botten finns det ingen särskiljande konfliktlinje när det gäller synen på att arbeta mot prostitution. Vi har ett stort ansvar på alla politiska nivåer – oavsett om det är på kommunal, regional eller nationell nivå – att göra allt vad vi kan för att förövarna ska sättas dit

och för att hjälpa utsatta kvinnor som behöver hjälp att komma ur prostitution.

Detta är en viktig prioritering. Det är också därför som nu jämställdhetsminister Paulina Brandberg såklart tar sig an utredningen med stort engagemang. Men som alla som deltar i denna debatt vet skickar vi alltid ut utredningar på remiss. Vi får in synpunkter. Utifrån det tar vi saker vidare.

Jag har inga andra besked att ge i dag även om jag förstår att både interpellanten och de andra debattörerna gärna vill att jag ska ge ett besked om tidpunkt och så vidare. Det kommer jag inte att göra, för det är precis så som jag säger: Utredningen ska ut på remiss. Vi ska samla in synpunkter. Och sedan gör vi saker och ting i en helhet.

Men precis som jag sa i december: Jag ser verkligheten det orimliga i att till exempel en kvinna som har varit utsatt för prostitution och kanske trafficking får en skatteskuld som Skatteverket försöker driva in. Det är alltså orimligt. Det är, som jag då sa, en följd av att vi har två olika lagstiftningar som faktiskt krockar med varandra. Det är naturligtvis viktigt att se över detta så att saker blir bättre. Det är självklart.

Fru talman! Jag kan återkomma om en liten stund. Men mitt besked är inget annat ändå. Nu har utredningen kommit. Vi ska verkligen jobba med den och med remissvaren. Målet är det som jag vet att alla här inne har för ögonen: att underlätta och förbättra för de kvinnor som dramatiskt och drastiskt utsätts för prostitution på olika sätt.

Anf. 30 HANNA WESTERÉN (S):

Fru talman! Jag får börja med att tacka för beskedet även om jag fortfarande upplever dem som otillfredsställande. Men jag märker också att finansministern noterar vår otålighet, och den är uppenbart väldigt genuin.

Men jag vill också ta tillfället i akt att understryka just det som finansministern var inne på, nämligen vikten av att förövarna åker fast och att vi hjälper kvinnorna som befinner sig i prostitution och också kommer ihåg att de är brottsoffer.

Jag vill också ta tillfället i akt att ytterligare understryka hur viktigt det är att Sverige omgående väljer väg i synen på prostitution och människohandel. Jag bad riksdagens utredningstjänst att ge en översikt över hur det förhåller sig i Europeiska unionen. Även om det finns länder som rör sig i samma riktning som Sverige är det också flera länder som besvärande nog rör sig i motsatt riktning och alltså betraktar prostitution – alltså att en person, företrädesvis en man, köper sig rätten att missbruka en annan människas kropp – som ett arbete.

Att sälja sex är inget arbete. Det är ett förtryck som vi har ett gemensamt ansvar att bekämpa.

Jag hör med fasa resonemang som dyker upp då och då om att de här inbetalningarna av skatt kanske ändå borde generera rätt till sjukersättning, föräldrapenning och a-kassa. Det vore verkligen att

normalisera det här förtrycket, och det är en dörr som Sverige definitivt borde smälla igen med kraft och emfas.

Den dörren måste smällas igen genom att vi förtydligar var gränserna går. Kanske måste vi också umgås med tanken att ytterligare stärka myndighetssamverkan. Många betalningar av sexuella tjänster i dag sker via digitala kanaler. Där borde polisen, om de inte redan har det, få ett mycket tydligare uppdrag att arbeta mer aktivt med att spåra den som köper sex.

När kvinnan går fri ska snaran dras åt kring den som tagit sig rätten att missbruka en annan människas kropp. Jag tycker att det är en spännande tanke att den som får en skatteskuld avskriven också skulle kunna delta i att fler åker fast genom att dela med sig av informationen på sitt kontoutdrag eller i sin swish. Den informationen är rimligen hårdvaluta för alla de myndigheter som har i uppdrag att bekämpa prostitution och människohandel.

Därför undrar jag: Hur ser finansministern på att utöka mandatet där så behövs för att ytterligare öka trycket på dem som tar sig rätten att missbruka en annan människas kropp? Swishlistor har figurerat i annan brottsbekämpning i Sverige på senare tid. Därför undrar jag om det är någonting att överväga även här. (Applåder)

Anf. 31 HELENA VILHELMSSON (C):

Fru talman! Jag tackar finansministern för svaret, som förstås än en gång intygar att vi alla är eniga gällande problematiken och det orimliga i denna hantering. Men där stannar faktiskt mitt tack till finansministern, för jag håller inte med om att den fortsatta hanteringen är den rätta vägen.

Exitprogrammet för människor i prostitution var ett uppdrag som inte hade någonting alls med Skatteverket och beskattning av prostituerades inkomster att göra. Den utredningen är på 444 sidor. En och en halv sida handlar om den frågan, och det var faktiskt något som utredaren tog sig an på eget initiativ.

Utredningen om exitprogram lämnades till jämställdhetsminister Brandberg och ligger fortsättningsvis på Arbetsmarknadsdepartementet. Hade utredaren inte snappat upp den här frågan hade det förmodligen över huvud taget inte passerat finansministern. Men nu har frågan lyfts och kommit på bordet, och det är en helt orimlig situation som måste hanteras. Det är Finansdepartementet som äger den frågan. Varför vänta på en remissrunda på en utredning som från början egentligen inte skulle behandla frågan? Varför förlänga hanteringen med ett halvår eller ett år? Det är inte de kvinnor som är fast i prostitution och som har eller kommer att få en skatteskuld till Skatteverket beröjda av.

I dag har det lagts ett utskottsinitiativ i skatteutskottet om att snabbutreda frågan och att regeringen ska återkomma. Det finns även med i vår motionsbehandling under våren. Det finns alltså alla möjligheter för Finansdepartementet att gå fram så snabbt det går i något som jag vet är en komplicerad fråga. Det är

ytterligare ett skäl att inte vänta på en remissrunda och därigenom förlänga det.

Anf. 32 ANNA WALLENTHEIM (S):

Fru talman! Jag vill börja med att tacka min kollega Hanna Westerén för en otroligt viktig interpellation, som flera andra har belyst.

Det här är ett problem som har många olika aspekter som är viktiga att belysa, och därför tycker jag att det är tråkigt att finansministern valde att inte diskutera den delen som jag ville lyfta, nämligen hur vi också ser till att stoppa den finansiering av de kriminella gängen som utgår från prostitution.

Sju av tio offer för människohandel är tyvärr kvinnor och barn som utnyttjas i prostitution. Det här är alltså inte fråga om några isolerade händelser, utan det här är en verklighet där miljontals kvinnor och barn runt om i världen varje dag tvingas in i ett liv som prostituerade, vilket i sin tur finansierar organiserad brottslighet.

Det enda sättet att säkert undvika att köpa sex från någon som är offer för människohandel är såklart att inte köpa sex alls. Det är det enda sättet att säkerställa detta. Det är också så vi ser till att inte finansiera gängen, därför att det här är en viktig inkomstkälla för vår organiserade brottslighet.

Mina socialdemokratiska kamrater i EU har intensivt arbetat för att kriminalisera sexköp och sexuella tjänster, vilket nu har lett till en ny lagstiftning där man bland annat säkerställer stöd till offer, förbättrar samarbetet mellan länder och mellan myndigheter inom länder samt kriminaliserar köp av sex för offer för människohandel.

Det är såklart en framgång, samtidigt som det är beklagligt att EU:s regeringar endast har gått med på att kriminalisera situationer där det är uppenbart att mannen vet att kvinnan är ett offer, därför att det här är otroligt svårt att bevisa.

Bevisat är dock att prostitution bidrar till att finansiera kriminella gäng. Bevisat är dock att majoriteten av kvinnorna som utnyttjas är offer för människohandel.

Vi socialdemokrater kämpar varje dag för ett tryggt Sverige, för kvinnors rättigheter och för att stoppa prostitution. Jag hoppas därför att regeringen är beredd att göra detsamma.
(Applåder)

Anf. 33 SARA GILLE (SD):

Fru talman! Jag tackar statsrådet för svaret. Det gläder mig att statsrådet ser vikten av detta.

När Skatteverket kräver att man ska beskatta inkomster från prostitution speglar det faktiskt vår samhällssyn då själva köpet av sexuella tjänster inte ses som en form av mäns våld mot kvinnor, något som kan leda till att prostitution inte ses som något fel.

I själva verket är prostitution beroende av mäns efterfrågan och ska betraktas som mäns våld mot kvinnor. Prostitution ska aldrig ses som ett arbete eller en hobby. Man exploateras och hamnar i en väldigt utsatt

situation, något som skadar en psykiskt men även kan skada en fysiskt.

Den utsatta personen är i nöd, hårt pressad och har en livssituation som den inte kan hantera. Målet vore att människor inte ska prostituera sig. Tyvärr förekommer det, men det ska naturligtvis inte understödjas på något sätt.

Liksom interpellanten ser jag vikten av att vi så fort som möjligt blir bättre på att hjälpa den som vill lämna prostitution. Ju längre tiden går, desto fler riskerar att utsättas och utnyttjas genom prostitution, samtidigt som Skatteverket på grund av nuvarande lagstiftning fortsätter att kräva in uppgifter från prostituerade.

Fru talman! Vi behöver jobba mer på att förebygga och bekämpa prostitution. Det gäller också människohandel för sexuella ändamål. Mäns våld mot kvinnor ska helt enkelt inte tolereras.

Jag skulle därför vilja fråga statsrådet vad statsrådet och regeringen avser att göra för att stärka stödet till personer som köps i prostitution och därmed minska mäns våld mot kvinnor.
(Applåder)

Anf. 34 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M):

Fru talman! Kvinnor som är offer för prostitution och som kan ha våldtagits, misshandlats och fått skador för livet både fysiskt och psykiskt behöver hjälp ur det på alla sätt och vis. Som jag sa tidigare ser jag självklart det orimliga i att några av dessa kvinnor också har skatteskulder som Skatteverket vill driva in.

Regeringen har en väldigt tydlig ambition, nämligen att motverka både människohandel och prostitution, och har därför genomfört flera åtgärder för att bekämpa just detta. För den som ser debatten eller kanske läser protokollet senare vill jag till exempel nämna att vi i budgeten för i år satsar 50 miljoner på att stärka just arbetet mot könsrelaterat och hedersrelaterat våld och förtryck. Det inkluderar även prostitution och människohandel.

Ungefär 600 miljoner är öronmärkt för arbetet mot könsrelaterat våld. Detta bedrivs under Paulina Brandbergs paraply vad gäller jämställdhetspolitiken, men vi är självklart en enda regering som fattar beslut gemensamt och även jobbar gemensamt med detta. Även under ordförandeskapet drev den svenska regeringen dessa frågor, fru talman, och anordnade också en konferens som handlade om just människohandel för sexuella ändamål.

Vi har nu tagit emot utredningen, fru talman, och utredningen ska som sagt skickas ut på remiss. Sedan går vi vidare med de olika förslagen på olika sätt utifrån de synpunkter som remissinstanser och andra har. Det handlar alltså inte om någonting annat. Det handlar inte om att försena utan om att göra saker på rätt sätt enligt de processer vi har, vilket förstås kan vara lite tråkigt.

Jag ska i ärlighetens namn också säga att jag vet att det finns en otålighet, vilket jag tycker är bra. Men många av oss här inne vet också att vi inte pratade om

dessas frågor för ett år sedan utan att vi har fått upp dem på bordet tack vare bland annat Talita. Det är väldigt bra att vi har fått upp dem på bordet, och jag är väldigt glad över att Hanna Westerén brinner för och driver denna fråga. Det är i grunden väldigt bra. Men vad vi gör och hur vi ska göra det får vi återkomma till.

Jag sa i den förra debatten att jag inte utesluter en förändring av skattelagstiftningen, men jag lovade ingen. Det vi ska göra är i stället att underlätta för dessa kvinnor på alla sätt vi bara kan, och i det arbetet kommer utredningen att vara väldigt viktig, liksom hur vi går vidare med delar av den.

Frågan är som sagt relativt ny, även om den inte är det för de utsatta. Det är alltså bra att det finns otålighet, men det är också bra att det finns en förståelse för de processer vi har här och i Regeringskansliet för att faktiskt komma fram med en bra lagstiftning eller annat, vad det nu vara må.

Anf. 35 HANNA WESTERÉN (S):

Fru talman! Jag förstår om en del som följer debatten kanske funderar kring vad detta är för typ av fråga. Hur många rör det sig om? Hur ofta sker detta? Hur stort är problemet?

Jag vill därför bara påminna om det som min kollega Anna Wallentheim lyfte upp, nämligen hur vanligt det är. Det förekommer överallt. Jag kommer från Gotland, där väldigt uppmärksam hotellpersonal ganska nyligen larmade polisen om att det förekom prostitution på hotellet. Det händer hela tiden, och vi har ett gemensamt ansvar för att motverka detta.

Jag förstår dock att man kanske sitter och funderar; svenska hushåll stretar i motvind, och säkerhetsläget är sämre än på länge. Men vi pratar om människor av kött och blod, som missbrukas och far illa – och som dessutom riskerar skatteskulder. Jag tror att vi måste komma ihåg att vi har ett oerhört stort ansvar för att säkra vägarna ut till ett värdigare liv.

Jag vill understryka hur angeläget det är att detta sker skyndsamt och att stödet till de personer som vill lämna prostitution förbättras. Vi måste lyckas förändra och förenkla gränsdragningarna på det ekonomiska området. Även om vi inte pratade om detta för ett år sedan har vi nu pratat om det i nästan ett år. Det brådskar alltså, och vi har världens chans att göra skillnad.

Jag vill tacka för debatten och tacka för ordet. Jag hoppas att vi kommer längre mycket, mycket snart.

Anf. 36 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M):

Fru talman! Jag tackar än en gång Hanna Westerén för debatten. Det är viktigt att lyfta upp dessa frågor och påminna om hur det ser ut på många ställen runt om i Sverige.

Jag tror att jag sa det förra gången, men när jag är ute och kvällspromenerar – vilket jag ofta är – tittar jag ofta in i lägenheter. Nu låter det kanske som att jag går runt och kikar in i lägenheter, men när man går förbi lägenheter och hus ser man in i dem. Då tänker jag: Det

ser prydligt och vackert ut i det där fönstret, men jag undrar hur det är där inne.

I vissa familjer är det fantastiskt, men i väldigt många familjer finns det ett mörker. Det kan vara kvinnor som misshandlas eller kvinnor som utnyttjas i lägenheter både runt om i Stockholm och runt om i Sverige. Arbetet för att hjälpa de kvinnorna ut ur prostitution och ut ur utsatthet är ett arbete som vi alla här inne tar på stort allvar. Jag vet att detta i grunden inte är en partiskiljande linje utan att vi alla gör vad vi kan. Vi kan också göra mer.

Jag vill passa på att tacka alla olika typer av ideella organisationer, som Talita och andra, som jobbar med de utsatta offren och gör livet bättre för dem. Vi har alla ett ansvar – inte minst det offentliga, som jag sa. Vi behöver också stötta de ideella delar som faktiskt ofta har lättare att komma nära dessa kvinnor.

Jag tackar för debatten. Vi kommer såklart att återkomma. Otålighet är bra! Det kommer att leda till någonting gott, tror jag.
(Applåder)

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 11 Svar på interpellation 2023/24:384 om punktskatter i budgetpropositionen för 2024

Anf. 37 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M):

Fru talman! Sofia Amløh har frågat mig hur jag avser att agera för att punktskatteförändringarna i budgetpropositionen för 2024 inte ska leda till oönskade effekter när det gäller konsumtionens påverkan på såväl hälsan som miljön och för att de inte ska få negativa effekter på skatteuppbörden eller det offentliga kostnader på sikt.

Regeringen bedriver en ansvarsfull finanspolitik. Som en del av detta har regeringen lagt fram en återhållsam budget för att bekämpa inflationen och gör noggranna avvägningar inför varje förslag. Så är även fallet när det gäller punktskatteförändringar. Inför varje förslag om förändring övervägs noggrant hur en justering skulle påverka skattens syfte och vilka offentligfinansiella effekter den skulle få.

När det gäller de skatteförändringar som interpellanten nämner har deras effekter redovisats på olika sätt. För skatten på snus remitterade Finansdepartementet den 16 oktober 2023 en promemoria. Den sänkta skatten på vissa bränslen behandlas i en proposition som beslutades den 19 oktober 2023. Avskaffandet av skatten på plastbärkassar ingår som ett förslag i själva budgetpropositionen.

I dessa produkter finns konsekvensanalyser som innehåller bedömningar av skatteförändringarnas effekter, bland annat offentligfinansiella effekter och påverkan på hälsa och miljö. Regeringen kommer även fortsatt att redovisa sådana bedömningar i eventuella framtida förslag om skatteförändringar.

Anf. 38 SOFIA AMLOH (S):

Fru talman! Punktskatter är en viktig del av vårt skattesystem och påverkar både ekonomin och samhället i stort. Punktskatter används för att styra människors beteenden. Syftet är att stödja folk att till exempel göra mer hälsosamma och miljömässigt riktiga livsval, men punktskatter bidrar såklart också till skatteuppbörden och således till finansieringen av det offentliga. Att människor gör mer hälsosamma och miljömässigt hållbara livsval minskar också utgifterna för det offentliga på sikt.

Regeringen har i budgetkommunikationen pekat på en rad punktskatteförändringar som gör att regeringens övergripande mål blir oklart. Jag ställde denna interpellation för att få klarhet i regeringens ståndpunkter och planer gällande punktskatter, särskilt sänkningen av skatten på snus och slopandet av plastpåseskatten. På vilket sätt ska man få människor att göra hälsosamma och miljömässiga livsval med denna förändring?

I budgeten för i år vill regeringen lägga över 500 miljoner kronor på att slopa skatten på plastpåsar. Vi kan absolut ha ett resonemang om ifall människor har ändrat sitt beteendemönster angående plastpåsar sedan skatten infördes, men jag tycker att det är ganska tydligt att det är mer givet att man tar med sig någonting att bära hem sina varor i. Man tar med sig kassar hemifrån när man går och handlar. Människor är mer medvetna i dag än tidigare. Det är bra, tycker jag, och vi ska fortsätta att vara det.

Vi ska komma ihåg att ett av motiven till att skatten infördes var att ett nytt EU-direktiv trädde i kraft där medlemsländerna fick betala en högre medlemsavgift baserat på hur många plastpåsar som såldes: Ju större försäljning av plastpåsar, desto större bidrag till EU.

Utan att ta i överdrivet mycket kan man säga att slopandet av plastpåseskatten kan kosta oss över 1 miljard i förlorade skatteintäkter. Jag frågar mig om detta är en av de viktigaste prioriteringarna att göra just nu.

Jag blir fortfarande inte klok på om prissänkningen med 3 kronor per snusdosa de facto kommer att bli av. Jag ser en ganska stor risk att konsumenterna inte kommer att märka av någon direkt prissänkning utan att tobaksindustrin snarare ser sin chans att dryga ut sina vinstmarginaler. Vi ser ju detta på annat håll, bland annat när det gäller hur matpriserna drar iväg nu. Då är det ett ganska vanskligt löfte att en snusdosa ska bli 3 kronor billigare. Dessutom kostar dessa 3 kronor per dosa 800 miljoner för staten. Det är en ganska dyr prioritering.

Finansministern säger att man lägger fram en stram budget och att det är dystra och hårda tider. Jag tycker att det är märkligt att man gör just denna prioritering.

Sverige och världen står inför stora prövningar som kräver gemensamma lösningar. Det är prövningar som kräver att vi kraftsamlar och som kräver lösningar där vi satsar. Varför var just dessa prioriteringar viktiga för regeringen i relation till allt annat i ett svårt ekonomiskt läge?

Anf. 39 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M):

Fru talman! Jag svarade ju på exakt samma interpellation och fråga i höstas, och jag kommer inte att ha något annat svar att ge i dag än vad jag hade då.

Vi gör dessa skatteförändringar av olika anledningar. Skatten på bensin och diesel har sänkts för att underlätta för hushåll som har det tufft. Tillsammans med sänkningen av reduktionsplikten gör detta ganska ordentlig skillnad för den som är beroende av sin bil.

Den förra regeringen försämrade människors privatekonomi med både höga skatter och en hård reduktionsplikt. Detta lägger vi nu om. Sänkningen innebär att en bensinbil som går 1 000 mil blir 600 kronor billigare 2024 jämfört med förra året. När det gäller dieslbilar gör det väldigt stor skillnad. Detta är en riktigt prioritering när hushåll har det tufft.

Skatten på snus sänks i en skatteväxling – vi gör det dyrare att köpa cigaretter och billigare att köpa snus. Vi gör detta därför att rökning är en större hälsofara än snus. Det är någonting som ni i Socialdemokraterna uppenbarligen håller med om, för även ni sänker ju skatten på snus i er budgetmotion.

Plastpåseskatten var ju i princip inte älskad av någon. Den behövs inte längre. Den skapar krångel, och vi ligger långt under EU:s förbrukningsmål. Därför tycker jag att det är svårt att rättfärdiga denna skatt, som i grunden bara är jobbig för ganska många människor.

Sammantaget, fru talman, tycker vi såklart att detta är bra reformer som passar in i regeringens övergripande politik med många andra delar. Vår budget är väl avvägd. Den bekämpar inflation och stöttar hushåll genom skattesänkningar på arbete, pension och det som jag redan har nämnt. Den underlättar helt enkelt för hushåll, företag och välfärd i en tuff tid.

Anf. 40 SOFIA AMLOH (S):

Fru talman! Finansministern och jag hade den här debatten tidigare, men vi kanske har delade meningar om hur mycket vi tog debatten. Flera av mina argument bemöttes inte av finansministern, och därför interPELLERADE jag igen. Jag anser att det är viktigt att vi har denna debatt i kammaren.

Vi socialdemokrater låter skattesänkningen på snus ligga kvar i vår budget, men till skillnad från denna regering har vi råd att göra det. Den här regeringen har inte råd att göra denna typ av skattesänkningar.

Fru talman! Statsrådet har vid otaliga tillfällen sagt att det är bistra ekonomiska tider och att tuffa prioriteringar behöver göras. Alla kan inte få allt, men jag vill komma tillbaka till att punktskatter bidrar till skatteuppbörden och således till finansieringen av det offentliga.

Det är inte bara ekonomin som är svår för staten. Vi har många hushåll som går på knäna ekonomiskt. Vi ser att matpriserna fortfarande stiger. Vi ser också hur våra sjukvårdsregioner går med gigantiska underskott – det är så tufft ekonomiskt att de drivs till att säga upp personal.

Vi ser en hög arbetslöshet, och antalet varsel ökar. Vi ser även att många kommuner runt om i landet sliter med ekonomin för att få det mest grundläggande, som äldreomsorg och skola, att gå ihop.

I och med budgetarna för 2023 och 2024 lämnar staten kommunerna och regionerna bakom sig. De får inte i närheten av de pengar som de behöver för att bedriva den mest grundläggande verksamheten.

Fru talman! Jag inte ens nämnt ett av de största och mest akuta samhällsproblemen: den gängkriminalitet som sliter sönder Sverige. Knarkaffärer driver barn till att mörda varandra. Trygga bostadsområden sätts i skräck.

Ja, vi behöver stärka rättsväsendet. Ja, vi behöver skärpa fler straff. Ja, vi behöver ge fler verktyg till polisen och tullen för att stoppa våldet och knarket. Men vi behöver också stoppa nyrekryteringen till gängen. Vi behöver sätta stopp för alla de barn som står på kö – barn som ännu inte har begått några brott ska inte heller göra det.

Vi behöver kraftsamla tillsammans för att sätta stopp för detta våld. Det praktiska, handgripliga jobbet görs ute i våra kommuner. Våra kommuner behöver förses med de resurser och verktyg som de behöver.

Det jag inte kan förstå är att regeringen i det här läget inte förmår att kraftsamla bättre och inte prioriterar detta bättre i budgeten. Det är 290 kommuner som får dela på 80 miljoner kronor för att nya barn inte ska rekryteras in i kriminalitet och för det förebyggande arbetet. Var 80 miljoner kronor allt ni kunde ge?

Regeringen har råd att lägga miljardbelopp på att ta bort plastpåskatten och sänka skatten på snus, i bästa fall med några kronor per dosa. Tycker statsrådet fortfarande att detta är rätt prioriteringar att göra? Man lägger miljarder på att sänka skatten på snus och ta bort skatten på plastpåsar, men man kan inte ens lägga 100 miljoner till kommuner för att stoppa nyrekryteringen till gängkriminaliteten. Är det rätt prioriteringar? (Applåder)

Anf. 41 ANDRE VICE TALMANNEN:

Statsrådet har anmält att hon avstår från att hålla fler anföranden i denna interpellationsdebatt.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 14.57 på förslag av andre vice talmannen att ajournera sammanträdet till kl. 15.00, då statsminister Ulf Kristersson (M) skulle lämna en återrapport från Europeiska rådets möte.

Återupptaget sammanträde

Sammanträdet återupptogs kl. 15.00.

§ 12 Återrapportering från Europeiska rådets möte den 1 februari

Anf. 42 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Herr talman! Så träffades vi igen i kretsen av EU:s stats- och regeringschefer i torsdags för att på nytt diskutera och besluta om långsiktigt stöd till Ukraina. Förra gången nåddes som bekant ingen enighet alls, och eftersom dessa beslut måste tas i total enighet har alla länder i praktiken vetorätt. Denna gång gick det mycket bättre, och jag är väldigt glad över att vi relativt snabbt kunde enas om det paket som vi inte kunde enas om förra gången.

Nu står alla 27 medlemsstater bakom stödet till Ukraina. Det är en stark signal till president Zelenskyj och till alla ukrainare, och president Zelenskyj medverkade också strax därefter på länk. Det är också en mycket stark signal till amerikansk politik i ett kritiskt skede och till Ryssland. Gällande USA betyder det att EU både tror och hoppas på fortsatt starkt engagemang från USA och att vi samtidigt givetvis själva drar vårt strå till stacken. Vi följer nu mycket noga utvecklingen i den amerikanska kongressen.

Det fanns givetvis också planer för hur 26 medlemsstater skulle kunna gå vidare i en situation där det inte hade gått att komma överens, men det hade varit en avsevärt sämre lösning som inte skulle ge den långsiktiga stabilitet som Ukraina behöver. Det hade också brutit den EU-enighet som parallellt med transatlantisk enighet har varit vår allra största tillgång under de snart två år som har gått sedan Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina.

Herr talman! Inför mötet träffades medlemsstaterna i ett antal olika konstellationer, större och mindre. Jag träffade på morgonen de nordisk-baltiska länderna samt Polens nya premiärminister Donald Tusk och Irlands motsvarighet Leo Varadkar. Jag hade som bekant också överläggningar med Frankrikes president Emmanuel Macron under det franska statsbesöket och med rådets ordförande Charles Michel. Veckan före mötet diskuterade jag och Finlands statsminister Petteri Orpo frågorna i Stockholm tillsammans med EU-kommissionens ordförande Ursula von der Leyen.

De ändringar som till slut gjordes handlar dels om att Europeiska rådet efter två år kan be kommissionen att göra en översyn av faciliteten inför nästa långtidsbudget, dels om en hänvisning till samma slutsatser som fanns 2020 om själva tillämpningen av villkorlighetsmekanismen. Detta var inga svåra frågor att kompromissa om.

Detta var inte första gången EU stått inför stora utmaningar där länderna till en början har haft väldigt olika åsikter. De har dock hittills alltid gått att lösa, och det är ett styrkebesked för EU att vi klarade av det även denna gång trots kanske ganska lågt ställda förväntningar. För den nyfikne kan jag berätta att tonen mellan oss kollegor även vid mycket olika åsikter nästan alltid är konstruktiv och respektfull. Jag sätter stort värde på denna i grund och botten lösningsorienterade

attityd. Den skulle behövas oftare i både svensk och internationell politik.

Efter budgeten följde en diskussion om EU:s militära stöd till Ukraina, som ju är helt avgörande för landets möjlighet att fortsätta att kunna försvara sig. Jag framförde det uppenbara: att det är viktigt att alla medlemsländer nu ökar kapaciteten för att kunna leverera ammunition till Ukraina.

Herr talman! Vi diskuterade även situationen i Mellanöstern. Gisslan måste släppas omedelbart, och vi ser med mycket stort allvar på situationen i Gaza. Det humanitära tillträdet måste vara fullt och obehindrat, och vi måste undvika en eskalering i regionen. Men konflikten där letar sig också till Europa. Sedan Hamas terrorattack mot Israel har antisemitism och hatpropaganda ökat i både Sverige och andra europeiska länder. Jag underströk att vi alla har ett stort ansvar att se till att situationen i Mellanöstern inte tillåts leda till våld, hot och antisemitism i våra egna samhällen.

EU beskrivs ibland som splittrat i frågor som handlar om Mellanöstern eftersom det finns tydliga och historiskt förankrade olikheter i synen på Israel och Palestina. Ändå vill jag understryka att det EU är enigt om inte är några små saker. Det handlar om Israels rätt att försvara sig inom folkrättens ramar, om att så långt som möjligt skydda civilbefolkningen och ge humanitärt tillträde och, inte minst, om att återuppväcka den absolut nödvändiga idén om en förhandlad tvåstatslösning – där står EU, USA och viktiga länder i regionen eniga, och dit måste vi komma med det samlade internationella samfundets hjälp.

EU fördömer på mycket goda grunder terrororganisationen Hamas och understryker behovet av ett legitimt demokratiskt valt styre på Västbanken. Men EU har också starka skäl att förvänta sig att Israel agerar konstruktivt för en förhandlad tvåstatslösning och får stopp på bosättningsvåldet. Att entydigt stå upp för staten Israels rätt att existera och att entydigt stå upp mot antisemitism i våra egna länder är inte samma sak som att i varje läge försvara vad den israeliska regeringen säger och gör. Israel måste ta sitt ansvar för att nå målet om en förhandlad tvåstatslösning.

Herr talman! Mötet förra veckan ägde rum samtidigt som Bryssel blev platsen för omfattande lantbruksprotester. Gödsel hölls ut på marken, höbalar sattes i brand och statyer vältes. Ni har säkert sett bilderna från Bryssel. Liknande protester har den senaste tiden ägt rum i ganska många europeiska länder. Anledningarna är många och ser olika ut i olika medlemsländer. Höga energi- och drivmedelspriser är en orsak. Omfattande regelkrångel för jordbruksföretag är en annan orsak. Frihandelsavtal vållar protester och är en tredje orsak. Import från Ukraina och även från andra EU-länder vållar protester i vissa länder. Det är vitt skilda skäl.

En del lägger nu allt ansvar för detta på EU, men mycket av det som Europas jordbrukare protesterar mot är nationella beslut och nationellt ansvar. Med det sagt har vi i närtid sett förslag som skulle göra det svårare att bedriva jordbruk även i Sverige, såsom

naturrestaureringslagen och förslag kring användning av växtskyddsmedel.

Den svenska regeringen kommer att fortsätta arbeta mot förslag som hotar äganderätten eller försvårar för lantbruk i vårt land. Regelbördan måste minska, både i Sverige och på EU-nivå. Samtidigt kommer vi att stå upp för viktiga principer. Vi är ett litet, exportberoende land. För vårt välstånd är frihandelsavtal helt avgörande. Vi vet också att Ukrainas livsmedelsexport är viktig, såväl för Ukrainas ekonomi som för global livsmedelsförsörjning. Samtidigt måste EU naturligtvis bevaka negativa oavsiktliga konsekvenser.

Protesterna gav upphov till en diskussion i rådet i slutet av mötet och ett mycket kort tillägg i slutsatserna. Därmed avslutar jag min redogörelse, herr talman.

Anf. 43 MATILDA ERNKRANS (S):

Herr talman! Jag tackar statsministern för återrapporten.

Jag vill inleda med att uttrycka min lättnad över att EU:s ledare den här gången kunde fatta ett enigt beslut om den fleråriga budgeten och det så viktiga ekonomiska stödet om 50 miljarder euro över fyra år till Ukraina. Det är verkligen välkommet och viktigt. Det är sannerligen en styrka när EU kan leverera lösningar på stora och svåra utmaningar. EU visar att vi är beredda att ge ett uthålligt stöd till Ukraina så länge som det krävs.

Jag är också väldigt lättnad över att det inte blev som statsministern befarade på samrådet inför Europeiska rådet: att EU:s ledare bara skulle lyckas enas om ett ettårigt stöd till Ukraina för att gå Ungern till mötes. Det hade varit dåligt, och det hade skapat en stor osäkerhet kring EU:s förmåga att stötta Ukraina i ett mycket känsligt läge.

Nu blev det ett enigt och långsiktigt beslut. Det är väldigt välkommet. Nu måste det också vara av högsta prioritet att statsministern tillsammans med andra EU-ledare gör allt i sin makt för att få fart på produktionen av ammunition så att EU kan leverera också på det löftet till Ukraina.

Avslutningsvis ser jag det som nödvändigt att ställa en fråga till statsministern mot bakgrund av att uppgörelsen i torsdags innehöll skrivningar om tillämpningen av villkorlighetsmekanismen. Hur tolkar statsministern denna skrivning om villkorlighetsmekanismen i slutsatserna, som alltså var nödvändig att lägga in för att man skulle kunna komma överens?

Anf. 44 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Herr talman! Jag delar absolut lättnaden. Det var nog många som hade befarat ännu mer komplicerade diskussioner och förhandlingar. Det var också väldigt många som var engagerade både under processen och precis på sluttampen. Historieskrivarna får väl reda ut exakt vad som löste upp knutarna på slutet.

Jag delar uppfattningen att när EU prövas ytterst levererar vi goda resultat. Det var inte givet, med tanke på det som hände i december. Jag befarade också att vi

skulle komma till ett läge med ett mycket kortare stöd, men ändå ett stöd, men där hamnade vi inte.

När det gäller ammunitionsfrågan är den helt central. Det är många länder som på olika sätt kan bidra nu, och det gavs en mycket stark uppmaning till alla länder som har kapacitet att göra sitt för att vi ska komma dit.

När det gäller lösningen med att återupprepa den tidigare formuleringen – som det faktiskt handlar om – om villkorlighetsmekanismen säger den inget nytt i dag jämfört med vad den sa då. Den återupprepar en gammal ståndpunkt. Man kan säkert göra lite olika läsningar i olika huvudstäder. Jag skulle nog tolka den som att EU-ledarna understryker att detta är en juridisk mekanism som följer strikt juridiska principer kring rättsstaten. Det är inte en allmän, politisk bedömning av vad man tycker just nu. Så tolkar jag den: Detta är juridik. De ska göra sitt, och då gör EU sitt, och vi håller oss till den juridiska bedömningen. Det finns säkert andra tolkningar också. För vår del duger den. Den dög förra gången, och den duger den här gången också.

Anf. 45 MATILDA ERNKRANS (S):

Herr talman! Jag tackar statsministern för svaret. Då tolkar jag det som att statsministern menar att skrivningarna som han hänvisar till inte är ett sätt att urvattna villkorlighetsmekanismen eller rättsstatens principer. Det är ju ett viktigt besked från statsministern i så fall. Men det är också viktigt att följa upp, för det handlar ju om vår gemensamma demokrati och vår tillit till EU-samarbetet, detta att EU:s grundläggande värderingar respekteras.

Jag vill också säga något om det som EU-ledarna hade diskussion om men inte kunde landa, något som jag tycker att Sverige och EU behöver visa ledarskap kring, och det handlar om verkligheten i Gaza. EU:s ledare måste enas om ett eldupphör nu – punkt! Detta kan inte fortsätta. Människor – kvinnor och barn – måste få hjälp.

Vi måste alltid kunna stå upp emot antisemitismen men också kunna se verkligheten i Gaza, och den kräver just nu ett eldupphör. Statsministern borde liera sig med de EU-länder som vill ha och som kräver ett eldupphör nu. Vi måste kunna stå upp både för det judiska folket och det palestinska folket.

Anf. 46 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Herr talman! Låt mig först bara instämma – det är rätt tolkat. Det var ingen som tolkade det på något annat sätt heller. Det är juridik – viktig juridik, skulle jag säga; inte mer och inte mindre. Detta är inte allmänt politiskt tyckande åt något håll, utan detta är en juridisk tillämpning av fundamentala värden i EU – viktigt så!

När det gäller Mellanöstern hade vi en lång diskussion. Jag har sagt många gånger att det är viktiga saker som EU kan enas om. Jag nämnde det här alldeles nyss, och det finns också i slutsatsen sedan tidigare. Men vi kommer inte längre i enighet just nu. Så enkelt är det. Det beror inte på att vi inte tycker likadant i det

vi har enats om, utan det beror på att olika länder har olika infallsvinklar i detta.

Det är nog bara att konstatera att det är på det här sättet, och då kan man antingen säga att glaset är halvtomt eller att det är halvfyllt. Jag tycker att EU har potential att agera som en viktig geografisk internationell makt, på grundval av det vi är eniga om. Det borde vi använda med sikte på en förhandlad tvåstatslösning.

Anf. 47 MARTIN KINNUNEN (SD):

Herr talman! Jag tackar statsministern för återrapporten.

Agendan på mötet var ju mycket lik agendan på det tidigare mötet, och beslutet kring budgetöversynen blev närmast identiskt – de ändringar som statsministern redogjorde för ändrar inget i sak. Från Sverigedemokraternas sida tycker vi att detta har varit en mycket framgångsrik svensk förhandling där vi har lyckats komma närmare den svenska linjen än vad vi har gjort tidigare när tidigare regeringar har fört dessa förhandlingar.

Herr talman! Skillnaden på det här mötet jämfört med det förra är att samtliga länder kom överens. Detta är vi från Sverigedemokraternas sida väldigt nöjda med – särskilt att Ukrainafaciliteten kommer på plats och att vi kan få ett långsiktigt stöd. Det är vi alltså positiva till.

Om man ska plocka ut något som vi tycker är mindre bra är det skrivningarna om egna medel som finns med här. De härrör egentligen från överenskomsten från 2020. Vi var då mycket kritiska till att den dåvarande socialdemokratiska regeringen accepterade den här skrivningen, och det spelades ned då. Det spelade inte så stor roll, tyckte den dåvarande regeringen: Detta ligger långt i framtiden, och vi har inte sagt ja till några EU-skatter och så vidare. Men nu närmar det sig. Det är ganska tydligt att det ska tas fram förslag på nya egna medel.

Min fråga till statsministern är: Hur arbetar regeringen med att verka för svenska intressen? Ser vi att det finns möjligheter att hitta stöd från fler länder som ligger nära den svenska positionen eller ska vi förvänta oss att detta blir verklighet?

Anf. 48 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Herr talman! Vad som löste den akuta situationen den här gången och varför vi landade just precis i den kompromissen, det kan man diskutera. Jag vill ändå säga, precis som det antydde här, att den stora svenska insatsen var att vi var med och förhandlade fram den enighet som 26 länder kunde samlas kring, vilket vi också fick mandat för från EU-nämnden. Det bästa hade förstås varit att det hade blivit enighet mellan 27 länder redan då, men där gjorde vi en viktig insats i att hålla det så stramt som det över huvud taget var möjligt. Sedan var det också många andra som bidrog till att 26 kunde bli 27. Jag delar uppfattningen att vi gjorde vårt stora jobb i förarbetet, så att säga. Det är viktigt.

När det gäller egna medel är det en välkänd svensk standpunkt att vi är mycket skeptiska till detta. Så var det då, och så är det fortsatt. Nu var det en nödvändig del av den överenskommelse som fanns i december och som EU-nämnden också accepterade. Min bild är att vi är i gott sällskap med andra länder som också är mycket skeptiska, men det finns också andra som tycker att det är en viktig del av EU:s framtid.

Slaget är alltså ännu inte vare sig vunnet eller förlorat, men jag skulle säga att ganska många länder delar vår syn. Det är de vanliga länderna, alltså de lite stramare länderna som tycker att budgetdisciplin är lika viktigt på europeisk nivå som på inhemsk nivå.

Anf. 49 MARTIN KINNUNEN (SD):

Herr talman! Tack, statsministern, för svaret! Statsministern nämnde att frågan om lantbruksprotesterna runt om i Europa togs upp på mötet, och detta uppskattar vi från Sverigedemokraternas sida. Vi har varnat för det här.

Precis som statsministern säger är EU inte på något sätt ensamt ansvarigt för de utmaningar som lantbruket möter i många länder, även i Sverige. Nationella regeringar bär också ett ansvar, men samtidigt kan vi konstatera att EU-politiken driver in en olycklig riktning.

EU bidrar till att det blir mindre lönsamt att producera mat i stället för att skapa möjligheter till ökad lönsamhet. Rent krasst är det hårdare miljöregler, hårdare klimatregler, hårdare regler för kemikalier, skydd och så vidare. Någon gång måste vi komma till en plats där vi börjar väga olika intressen mot varandra.

Min fråga till statsministern, herr talman, är: Ser statsministern en öppning för att fler länder börjar se denna problematik och att man kanske måste försöka väga intressen mot varandra lite annorlunda framöver?

Anf. 50 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Herr talman! Som jag sa är det många olika saker som nu läggs ihop i ett samlat missnöje. Där känner jag en stark förståelse för en del av missnöjet medan jag är mer skeptisk till andra delar. Det kan nog variera i olika länder.

Från svensk utgångspunkt skulle jag säga att frihandel i grund och botten är bra för en liten, effektiv producent som Sverige. Detta gäller såväl jordbruk som många andra områden. Det i sin tur kräver gemensamma regler för att det ska fungera, vilket i sin tur kräver att man är varsam med egna separata regler som krånglar till det. Detta gäller Sverige och andra länder. Det vållar också betydande misstänksamhet mot tredjeland, som har ytterligare andra regler som kan konkurrera med europeiska jordbrukare. Det finns alltså mycket som är komplicerat i detta.

Ju mer vi kan medverka till ökad frihandel och färre särregler som krånglar till det, desto bättre är det. Sedan tror jag i grund och botten att jordbrukare är företagare som vill ha långsiktiga, pålitliga regler som fungerar för konsumenterna.

Anf. 51 ILONA SZATMÁRI WALDAU (V):

Herr talman! Tack, statsministern, för återrapporten! Vi är nog alla väldigt glada över att budgeten nu antligen är klar och att det viktiga stödet till Ukraina därmed är klart.

Ur Vänsterpartiets perspektiv finns dock flera negativa delar i budgeten, dels att samarbetet med demokratiska stater och migration ska utökas och mer resurser läggas på rättsosäkra asylprocesser, dels att investeringskapaciteten på försvarsområdet ska utökas men inte för att stödja Ukraina utan för EU:s eget försvar. Det är utökade budgetposter som dessutom kommer att leda till att Sveriges avgift ökar, något som vi från början var överens om att inte skulle göra.

Stödet till Ukraina är villkorat av att Ukraina fortsätter att upprätthålla och respektera ändamålsenliga demokratiska mekanismer och rättsstatsprincipen och garanterar respekt för mänskliga rättigheter. Detta är bra, men på senare tid har det kommit rapporter om att Ukraina försämrar och försvårar för fackförbunden att verka samtidigt som villkoren för anställda försämrats.

Att kriget och ekonomin leder till försämrade villkor kan man möjligtvis förstå, men inte att Ukraina passar på att försämma arbetsrätten och arbetslagstiftningen. Jag skulle vilja veta hur statsministern och rådet ser på detta och vad EU gör för att Ukrainas arbetslagstiftning och arbetsrätt ska leva upp till demokratiska mekanismer och rättsstatens principer, både i förhållande till villkoren i stödet och i förhållande till avslutningsprocessen.

Slutligen vill jag också ta upp frågan om ett omedelbart eldupphör. Jag tycker att det verkar som att Europeiska rådet har enats om viktiga slutsatser när det gäller kriget i Gaza, men här måste Sverige våga stå upp för ett omedelbart och permanent eldupphör så att en fredsprocess kan starta.

Anf. 52 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Herr talman! Specifikt migration togs inte upp alls denna gång. Sedan är det naturligtvis en viktig del av budgeten i sig, och detta var en helt fundamental del för länder som Italien, Nederländerna och Österrike.

Många länder med helt olika politiska styren tycker att migrationssituationen är otroligt besvärande och att det krävs mer stöd, framför allt för att stötta Europas yttre gräns, och överenskommelser med ursprungs- och transitländer. Där tycker vi olika – det är väl känt. Det finns en mycket stor enighet bland EU:s länder om att detta är väldigt viktigt. Sverige, med våra erfarenheter, delar verkligen insikten att det är viktigt att inte än en gång tappa kontrollen över migrationen.

När det gäller Ukraina togs den aspekten inte upp alls på det här Europeiska rådet, utan det är snarare en fråga som handlar om att långsiktigt följa Ukrainas arbete med de olika kriterier som handlar om medlemskapsförhandlingarna. Detta togs inte upp över huvudet denna gång, utan det var vad vi kunde enas om i december. Nu handlade det bara om det ekonomiska stödet, så frågan diskuterades inte över huvudet taget. Jag utesluter inte att vi kommer att ta upp Ukrainas inre

liv i kommande diskussioner, eftersom det är en viktig del av deras anslutningsförhandlingar.

När det gäller eldupphör har vi talat om humanitärt tillträde och humanitärt eldupphör, det vill säga att få tillträde in, men det är inte så att EU kan eller ens bör enas om en permanent vapenvila som ska leda till fredsförhandlingar med Hamas kvar i Gaza. Detta kan man tycka olika om. Sverige tycker inte så, och de flesta EU-länder tycker inte så heller.

Anf. 53 ILONA SZATMÁRI WALDAU (V):

Herr talman! Jag tackar för svaret. Jag tror att vi kan enas om att en fredsprocess inte ska inbegripa Hamas. Jag tycker statsministern nästan var lite ful i sitt sätt att uttrycka detta.

Jag vill också ta upp att det alldeles nyligen kom rapporter om att israelisk militär har beskjutit och förstört hjälpsändningar till Gaza. Även om regeringen inte vill ställa krav på ett permanent eldupphör måste något göras för att skydda Gazas befolkning, som utsätts för bomber, skjutningar och svält. Alltför många barn har redan dött eller skadats när deras hem träffats av missiler, och de som överlevt riskerar nu att dö av sjukdomar och svält.

Vad tänker statsministern och EU göra för att få slut på det humanitära lidandet? Ett humanitärt eldupphör kan hjälpa delvis, men därefter fortsätter ju kriget. Det måste till en omedelbar och varaktig fred.

Det är Gazas civilbefolkning som nu hamnar i kläm mellan Israel och Hamas.

Anf. 54 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Herr talman! Återigen: Detta är en återrapportering om beslut som fattades på Europeiska rådet. Vi hade inga beslut om detta över huvud taget, utan vi hade en diskussion – viktig i sig – om saker och ting där EU är bedövande enigt med USA och viktiga länder i regionen, om vad som borde ske nu, om krav som ställs på olika parter och om vad som borde vara den långsiktiga lösningen.

Det fanns inga fattade beslut därför att vi helt enkelt inte kommer längre i gemensamt beslutsfattande. Det är därför jag är lite formell och håller mig till detta. Sedan kan vi tycka olika om vad EU borde göra eller vad Sverige borde tycka i detta.

Jag tror att Sveriges och EU:s viktigaste insats nu är att se till att de olika parter som måste vara med för att en förhandlad tvåstatslösning ska kunna nås kommer närmare detta. Det är den absolut viktigaste uppgiften i denna fråga.

Anf. 55 ANNA LASSES (C):

Herr talman! Det definitivt bästa sms som jag fick i torsdags löd: Hoppas att du har sett den vita röken.

Det var EU-minister Jessica Roswall som skickade det och anspelade på min uppmaning till statsministern förra veckan att betrakta torsdagens förhandlingar som att det var val till en ny påve som skulle ske.

Bra jobbat vill jag därför säga till statsministern och alla andra från hela Europa som har varit

inblandade i arbetet att få igenom detta långsiktiga stödpaket till Ukraina. Det kan inte nog understrykas hur otroligt viktigt detta var. Och jag hoppas nu verkligen att USA inspireras av detta. Framför allt vill jag ge allt stöd till Ukraina som har ett krig som måste vinnas.

Nyfiken som jag är kan jag inte låta bli att undra vad som egentligen diskuterades under förmötet där ett mycket begränsat antal länder var med, men inte Sverige.

Min fråga till statsministern är därför: Vet statsministern vad som diskuterades i det slutna rummet, och kan statsministern i så fall berätta vad? Utlovades det något, eller var det bara en diskussion?

Slutligen undrar jag över något som skedde i anslutning till detta, även om det kanske egentligen inte har med själva mötet i torsdags att göra. Vad svarade egentligen Viktor Orbán på beskedet att statsministern är beredd att besöka honom när Natofrågan är avgjord?

Anf. 56 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Herr talman! Jag ska först säga någonting om den påvliga jämförelsen med den vita röken. Det kom ingen vit rök bokstavligt talat. Men det kändes verkligen som vit rum i rummet, ska jag säga. Jag delar helt denna entusiasm.

När det gäller USA vill jag säga två saker. Vi vet ännu inte hur USA kommer att fatta sina beslut. Vi vet vad vi önskar och vad vi förväntar oss av dem. Jag kan säga att om vi i EU inte hade lyckats fatta vårt gemensamma beslut hade vår förväntansbild på vad vi hoppas på när det gäller USA blivit mycket mindre värd helt enkelt. Nu tror jag ändå att de i USA som vill stå fast vid ett långsiktigt stöd till Ukraina fick råg i ryggen av det europeiska beslutet. De hade blivit försvagade om vi inte hade kunnat enas eller om vi hade fått en konstig lösning med bara 26 länder kortsiktigt. Detta är alltså viktigt.

Beträffande förmötet har jag lärt mig att inte försöka tolka. Jag tolkar gärna möten som jag själv deltog i, och jag hade många egna samtal som jag kan jag tolka så gott som möjligt. Jag pratade med president Macron två dagar innan och med förbundskansler Scholz på morgonen. Sedan skedde det saker i ett ganska litet rum med kommissionen, med rådets ordförande, med Tyskland, med Frankrike och med Italien. Det är gott så. Jag har inte fått minsta antydning om att det skulle ha lovats någonting konstigt, illegitimt och så vidare, utan det var säkert en blandning av påtryckningar på olika sätt som sammantaget fungerade väl. Och alla kunde snabbt enas om att detta var den bästa möjliga lösningen.

Slutligen: Jag hade ett samtal i marginalen med Ungerns premiärminister Viktor Orbán. Jag tackade för inbjudan, och han tackade för svaret. Och vi sa att vi ska hitta ett datum för att träffas, och den processen pågår just nu.

Anf. 57 ANNA LASSES (C):

Herr talman! Stort tack! Det låter hoppfullt att det var ett sjyst möte på morgonen och att det inte finns några konstiga rykten eller någonting annat.

Eftersom jag helt plötsligt har en minut kvar som jag inte riktigt hade räknat med ska jag ta upp någonting betydligt tråkigare. Det handlar naturligtvis om Israel, Palestina, Hamas och så vidare. Jag hör vad statsministern säger, och jag vet att det är svårt att enas. Men någonstans måste man ändå fråga sig: Kan EU verkligen inte enas om att vi tillsammans aktivt ska göra allt för att få till ett humanitärt eldupphör så att hjälpen verkligen kommer fram? Och då menar jag att vi ska göra något aktivt och att vi inte bara ska prata om det. Nu vet jag att det inte fattades några beslut på detta möte, och jag hörde vad statsministern sa om vad som är viktigast nu. Men det måste väl ändå gå att göra mer med tanke på den situation som råder?

Anf. 58 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Herr talman! Jag delar frustrationen över att se på det fasansfulla som händer och inte fysiskt så att säga kunna vara med och hjälpa till.

Nu gör vi viktiga saker. Vi är med och ser till att det kommer in förnödenheter när det finns öppningar. Vi bidrar finansiellt på olika sätt. Nu har vi och andra länder tvingats att ta en paus när det gäller just UNRWA-biståndet. Vi letar efter andra vägar. Och vi hoppas att det så snart som möjligt klarläggs vad som har hänt så att stödet kan återupptas igen.

Men jag tror, som sagt, att vår starkaste påtryckning är att tillsammans med USA göra det vi gör och använda den enighet som finns i EU. Vi ska inte överutnyttja den och inte låtsas att den är större än vad den är, men vi ska använda den som finns och tillsammans med USA och konstruktiva länder i regionen verka för en så långsiktig lösning som möjligt.

Jag vill vara rätt tydlig på denna punkt. Och jag tror inte att vi ska överdriva när det gäller om vi kan göra mer än så – mer än fysiskt stöd på plats naturligtvis.

Anf. 59 REBECKA LE MOINE (MP):

Herr talman! Jag tackar statsministern för återrapporten.

Mycket har redan sagts, och jag kommer att lägga energi på att ta upp frågor som vi i Miljöpartiet har tjuvat om ganska många gånger förut.

Det fanns en punkt som vi egentligen är väldigt eniga om och som handlar om stöd till Ukraina. Sedan invasionen av Ukraina påbörjades har EU sponsrat Rysslands krigföring med 200 miljarder euro, detta med hjälp av olika kryphål som har gjort att man har kunnat fortsätta importera bland annat rysk gas. Det handlar alltså om 200 miljarder euro, och vi fortsätter att enas om olika sanktioner och olika sätt att stötta Ukraina. Men för mig är detta ett helt vansinnigt hyckleri. Jag önskar att man hade tagit upp detta i diskussioner om hur man kan vara solidarisk med Ukraina.

När Miljöpartiet lyfte fram detta fick vi nobben med förklaringen att miljöpartistisk politik inte ska

legitimeras. Men när Ukrainas president Zelenskyj vädjade och framförde samma krav kunde man enas. Gott så!

När vi sedan har frågat om detta har man skylt på att detta måste skötas genom EU och att det inte är någonting som medlemsstater kan lösa på egen hand. Men nu har Finland aviserat att man ska göra när det finns en ny gasreform i EU. Även företagens kontrakt har använts som en ursäkt för att det inte går att komma vidare.

Men nu är tålamodet slut. Svenska folket förväntar sig att vi slutar importera och slutar sponsra Putins krig. Vad gör regeringen, och hur förs samtalen i dessa rum?

Anf. 60 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Herr talman! Jag vill först bara bekräfta enigheten om stödet till Ukraina. Det är bra, och jag värdesätter det enormt mycket – både den svenska enigheten och den europeiska enigheten.

Även om sanktionerna har vi varit eniga, uppfattar jag. Och vi har blivit alltmer eniga, både när vi har lagt till nya sanktionspaket och när det gäller påtryckningar på de länder som systematiskt kringgår de sanktioner som vi har.

Den svenska linjen har länge varit att vi vill ha europeiska sanktionspaket som vi är eniga om och inte göra detta bilateralt, alltså att varje land gör detta själv. Jag tror att det är rätt. Det kan vara frustrerande i stunden när man inte når hela vägen fram och får enighet om sanktioner. Men jag tror att sanktionspaketets kraft blir mycket starkare när vi får enighet bakom dem. Vi har därför ingen ambition att ändra på det i regeringen nu, utan vi håller oss till de europeiska sanktionerna och ligger alltid i framkant bland dem som vill ha dem så breda och så omfattande som möjligt.

Anf. 61 REBECKA LE MOINE (MP):

Herr talman! Jag hör inte att jag får några nya besked. Det är ändå någon typ av tydlighet för alla som har en stor förväntan. Detta är inte vilken fråga som helst, utan detta har en otroligt stark koppling till det fruktansvärda krig som vi alla fördömer.

Jag ska också kommentera andra områden som har tagits upp. När det gäller jordbruket, som var en av punkterna, refererade statsministern till att det handlar om hårdare regleringar och om att miljölagstiftningen har gått för långt. Jag vill bara säga att det absolut inte är hela bilden. Det handlar om att människor inte får betalt för det som de producerar och att pengarna försvinner till mellanhänder.

Jag måste också nämna Gaza och Mellanöstern. Statsministern sa att man har blivit tvingad att stoppa biståndet till UNRWA. Men det är ett val som statsministern och hans regering har gjort. Man har inte blivit tvingad.

Vi vill gärna veta vad regeringen tänker göra för att få slut på det enorma lidandet i detta krig.

Anf. 62 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Herr talman! Först bara en liten vänlig korrigering: Jag sa absolut inte att miljöpolitiken låg bakom detta. Inte med ett ord nämnde jag det. Jag sa att det är en blandning mellan irritation över frihandel, där vi inte instämmer i protesterna, och en mer eller mindre legitim uppfattning att det är mycket regleringar, nationella och europeiska, som gör det svårare att driva jordbruksföretag i vår del av världen än i många andra delar. Det finns många olika skäl till detta. Jag sa absolut inte att det var ambitiös miljöpolitik. Jag tror att de flesta är överens om en ambitiös miljöpolitik. Men det måste också gå att skapa stabila och konkurrenskraftiga företag i vår del av världen, annars kommer vi inte att ha någon jordbrukssektor kvar över huvud taget.

När det gäller UNRWA, denna lite komplicerade förkortning: Tvingade var vi inte, men jag tror att det fanns en mycket stor förväntan på att Sverige som andra länder ville ha en ordentlig genomlysning och översyn innan vi bara fortsätter betala ut medel. Så sent som i dag kom det en avisering om en sådan med hjälp av bland annat det svenska Raoul Wallenberginstitutet. Den välkomnar jag.

Anf. 63 HANS WALLMARK (M):

Herr talman! Statsministern angav i sin redogörelse att det ändå fanns en konstruktiv ton när man förhandlade i Europeiska rådet bland stats- och regeringscheferna. Låt mig ta fasta på det och beskriva en god ton i EU-nämnden.

När vi hade det öppna samrådet i förra veckan efterfrågade Anna Lasses, som det angavs här, den vita röken. Och det blev enighet. Magnus Berntsson från Kristdemokraterna sa något i stil med – jag försöker dra det ur minnet nu – bästa möjliga utfall med största möjliga enighet, och det blev så. Det blev bästa möjliga utfall. Och det blev största möjliga enighet, för det blev enighet.

Det här är bra, och jag tror att det är viktigt att vi i tider när vi går mot val i Europaparlamentet betonar att Europeiska unionen kan leverera och kan göra det i enighet.

Sedan handlar det om pengar. Det handlar om 50 miljarder euro, och de ska i stor utsträckning in i den ukrainska budgeten. Därför är det också viktigt som statsministern tog upp, nämligen att en del av den ryska, sataniska krigsföringen mot Ukraina är att slå sönder Ukrainas ekonomi – att omöjliggöra landets export, det som gör att man kan ha en ekonomi och finansiera löner till sjuksköterskor, till lärare och till soldaterna vid fronten. Därför är det en viktig aspekt att ta upp hur Ukrainas ekonomi ska kunna överleva under denna attack från Ryssland.

Avslutningsvis vill jag – av lättförstådda skäl med min Sverige-Nato-pin – ta vid där Anna Lasses svar från Centerpartiet slutade. Jag önskar statsministern framgång i kommande förhandlingar, inte bara med Ungern under ett europeiskt råd utan också nu inför de sista skälvande dagarna innan vi får en önskad ratifiering i Budapest.

Anf. 64 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Herr talman! Först vill jag bara bekräfta det som sägs här. Ibland blir allt fokus, på goda grunder, på sådant som inte fungerar. Ett europeiskt råd som inte når enighet har trots allt ett större nyhetsvärde än ett europeiskt råd som når enighet. Det förringar inte värdet av att vi når enighet i stora, avgörande frågor.

Det var som sagt lite kärva miner i december. Jag tycker ändå att sådant repareras relativt snabbt och att det finns ett slags förtrolighet och en vilja att lösa problem i rummet som går tvärsöver landsgränser och partigränser på ett sätt som är rätt imponerande. Det är åtminstone min erfarenhet efter att ha varit med på varje möte det senaste dryga året.

Det var en mycket röd Volodymyr Zelenskij som deltog på länk omedelbart efteråt. Talmannen i EU-parlamentet, som hade tänkt komma in och mana till att skapa enighet, hade just fått beskedet att enigheten var nådd innan hon kom in i rummet och konstaterade att hennes budskap inte längre behövdes.

Man ska som sagt ta fasta på och fira segrarna – en kort stund, i alla fall, för sedan kommer nya problem som man får hantera.

Och vi ska som sagt inte alls förhandla något Nato-medlemskap med Ungern. Men vi ska diskutera Nato-gemensamma intressen, viktiga sådana. Hur ska vi samarbeta som Natomedlemmar båda två? Vi har ett gemensamt flygsystem; det är det inte alla som vet. Vi har Jas 39 Gripen i både Sveriges och Ungerns flygvapen. Det är otroligt viktigt när vi nu breddar det samarbetet som Natomedlemmar. Det finns säkert andra saker att prata om också. Det saknas inte viktiga saker att diskutera.

Anf. 65 HANS WALLMARK (M):

Herr talman! Bara ytterst kort: Det är ju det som internationellt samarbete handlar om. Det är att länder med lite olika utgångspunkter och lite olika intressen ändå kommer samman för att lösa gemensamma problem, oftast i stor enighet. Det handlar om säkerhetspolitik, om miljö och klimat och om att värna den inre marknaden som EU representerar.

Med bakgrund som journalist kan jag bekräfta att det oftast är roligare att skriva om konflikten, för det är nyheten, än om enigheten. Men enigheten är viktig och central i dessa tider, både i en multilateral organisation som Europeiska unionen och i likhet med Nato.

Anf. 66 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Herr talman! Jag håller med.

Anf. 67 CECILIA ENGSTRÖM (KD):

Herr talman! Tack, statsministern, för återrapporten!

Lite hastigt inslängd i de här frågorna tycker jag att det är spännande att lyssna på er alla. Även vi kristdemokrater är naturligtvis mycket glada att ni lyckades i förhandlingarna för att få ett EU som är enigt i Ukrainafrågan och att ni kom överens till sist.

Det är som sagt viktigt att det finns en långsiktighet i det stöd som finns till Ukraina och att EU är enigt. Det är en signal som vi vill ge till många andra länder. Som statsministern sa är det en signal till Ryssland att EU står fortsatt enat tillsammans med Ukraina. Men det är också en signal till USA. Det är påtryckning på dem för att de ska göra sin del när EU gör sin.

Det är också bra att det är nya sanktioner på gång mot Ryssland och att man ser över de kryphål som har funnits och kommer åt detta.

Nu till Mellanöstern. Det är ett svårt läge, men det är bra att det finns vissa saker som vi faktiskt är överens om och att man lyfter fram dem i sammanhangen och inte bara ser på de områden där vi tycker olika.

Min fråga handlar framför allt om Iran. Det diskuterades tidigare vad som är Irans inblandning. Vad finns det för sanktioner som vi kan införa, och finns det andra saker vi kan göra som påtryckning?

Anf. 68 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Herr talman! Först bara för att bekräfta: Jag tror att det är min danska kollega Mette Frederiksen som brukar säga apropå det berömda begreppet war fatigue, alltså krigströtthet, att inget annat land har rätt att tala om krigströtthet så länge inte Ukraina är krigstrött. Det är ett viktigt påpekande, och det tycker jag att vi visade här.

Vi har som sagt varit bortskämda med en kanske oväntad transatlantisk enighet sedan den 24 februari 2022. Det var inte självklart att den skulle vara så stark. Vi har ju haft långa perioder där ibland europeiska länder och ibland USA har uttryckt tvivel om den starka transatlantiska länken sedan efterkrigstiden. Nu har vi bevisat motsatsen.

Jag tror inte att man ska ropa hej här. Det är en mycket bred diskussion i USA. Men vi vet vad vi tycker, och det är förpliktande för Europa.

Iran diskuterade vi faktiskt inte alls på något annat sätt än att det är väl känt att andra agerar by proxy, som man säger, eller med iransk inspiration på ett destruktivt sätt i regionen. Det är alla medvetna om. Alla är också medvetna om att ingen vill eskalera detta till ett storskaligt krig i regionen. Det är illa nog som det är. Det är säkert också det som gör att USA:s respons på förfärliga angrepp på amerikaner är relativt varsam. Man vill inte eskalera, men man kan inte låta de här grupperna göra vad som helst. Just nu är det allra tydligast i Röda havet.

Anf. 69 CECILIA ENGSTRÖM (KD):

Herr talman! Nu till lantbruket och dess förutsättningar. Jag är liksom statsministern glad att Sverige står upp för äganderätten och anser att svensk livsmedelsproduktion är viktig för vår resiliens och för framtiden. Jag håller absolut med om att frihandel är viktigt för Sverige och om att EU-medlemskapet har tjänat oss väl tidigare.

Men jag menar också att reglerna måste vara rimliga. Därför undrar jag lite grann vad andra länder sagt om de förslag som ligger på bordet när man har pratat

om vad som är på väg och de överväganden som måste göras framöver.

Anf. 70 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Herr talman! Det är en bra fråga. Det var inte alls någon djup diskussion om detta, utan det var rätt mycket färgat av att det var en väldig uppståndelse, som alla kunde notera. Det ser lite olika ut i olika länder, men jag tror att alla har respekt för detta.

Om vi vänder oss mot Sverige kan man säga att behovet av lokalt producerade, högkvalitativa livsmedel, behovet av frihandel, så att vi kan sälja på en bredare marknad än bara lilla Sverige, och behovet av livsmedelsförsörjning är tre vitala skäl till att verkligen måna om det svenska lantbruket och svensk livsmedelsproduktion.

Alla länder tänker mer eller mindre likadant. Sedan är olika länder olika beroende av hela livsmedelssektorn, och dessutom har olika länder både gemensamma EU-regler och egna nationella särregler. Det gör detta till en jättekomplicerad matris.

Det här var ingen djupgående diskussion, utan det handlade om att markera att vi förstår att det finns missnöje. En del av missnöjet delar vi i varierande grad; annat delar vi inte.

Anf. 71 ELIN NILSSON (L):

Herr talman! Tack, statsministern, för återrapporten! Europeiska rådets beslut avseende Ukraina är minst sagt välkommet – en lättnad, var det någon som sa, och så är det verkligen. Det är också, precis som statsministern sa, en viktig och stark signal, inte bara till Ukraina och USA utan kanske främst till Ryssland. EU:s stöd är helt outhärligt för att säkerställa att Ukraina inte bara lyckas stå emot Rysslands aggression utan också faktiskt vinner kriget. I ett geopolitiskt läge där USA har svårigheter att samla majoritet för mer stöd till Ukraina är det viktigare än någonsin att EU står enat.

Men det är uppenbart att processen med att få igenom stödet till Ukraina är sårbar även inom EU. Ett enskilt medlemsland kan genom sin vetorätt förhindra viktiga utrikespolitiska ställningstaganden. Vid det öppna EU-nämndsmöte som föregick det möte som statsministern sedan var på i Bryssel frågade min partikollega Joar Forssell om synen på kvalificerad majoritet eller, om man så vill, vetorätten. Liberalerna har under lång tid drivit på för ett avskaffande av vetorätten i utrikespolitiken. Men så länge nuvarande ordning råder står EU i ett läge där situationer som den vi nu har sett kan uppstå igen.

Med tanke på att fler beslut om stödet till Ukraina och sanktioner mot Ryssland kommer att behöva tas i framtiden och europeisk enighet är av största vikt undrar jag lite hur vi kan undvika att sådana situationer uppstår i framtiden. Statsministern var lite inne på detta i inledningen av sin återrapport men får gärna utveckla resonemangen något.

Anf. 72 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):
Herr talman! För att först säga det uppenbara: Ju fler medlemsstater, desto potentiellt svårare är det att komma överens, naturligtvis. Detta är inget skäl att inte ha ett stort, brett Europa där många kan enas, men så är det. Det kräver ganska mycket fotarbete och att man vet vad man vill men är pragmatisk när det gäller lösningar. Det kräver att man knyter allianser med andra, som fler länder i sin tur kan haka på. Och det kräver ibland ett mått av klarspråk och lite tuffhet.

Det är alltså inga konstigheter, men detta är komplicerade saker. Och det tycker jag bara visar vikten av det vi har lärt oss, inte minst nu under ordförandeskapet: att vara med tidigt i processerna och lyssna in även dem som har invändningar så att man i görligaste mån kan ta hand om deras invändningar och ändå nå enighet. Det här är svårt, men så är det. Alternativet är att inte lyckas med någonting, så jag tycker ändå att detta är bra.

När det gäller QMV, kvalificerad majoritet, har vi i Sverige lätt att enas om att vi just i utrikespolitiken skulle kunna tänka oss att frångå enigheten. Andra länder tycker precis tvärtom. De kan tänka sig att i beskattningsfrågor frångå enigheten och tillämpa kvalificerad majoritet; det skulle vi inte alls tycka. Vi får nog alltså leva med att olika länder kommer att tycka olika om att eventuellt frångå principen.

Detta är fördragsfrågor som kommer att aktualiseras när EU så småningom växer och får fler medlemmar – kanske redan när Ukraina och Moldavien blir medlemmar. Frågan är alltså inte på något sätt stängd, men ingen ska tro att vi kommer att få igenom just vår svenska linje.

Allra sist, herr talman, vill jag säga att jag uppskattar den väldigt breda enighet vi hade i EU-nämnden och det konstruktiva tonläget där. Efter en lång natts förhandling fick jag förra gången ett mandat från EU-nämnden. Precis det har jag använt, och efter en kort diskussion kunde vi enkelt enas om ingångsvärdena denna gång; det uppskattar jag och sätter stort värde på.

Anf. 73 ELIN NILSSON (L):

Herr talman! Tack, statsministern, för ett utförligt svar! Jag tänkte ta en fråga på uppstuds nu när jag har en minut till godo. Statsministern har nämnt äganderätt, frihandel, rimliga regler för lantbruket, natur restaurering och så vidare, och så har vi haft lite diskussion om detta. Min uppfattning är att EU är världens bästa miljö- och klimatorganisation, och min raka fråga till statsministern är om han delar den bilden.

Anf. 74 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Herr talman! Ja, det är i alla fall just nu världens ledande såtillvida att man har kunnat enas om Fit for 55 och klimatpaketet. Detta utgör ett föredöme för resten av världen och skulle kunna skapa förutsättningar för att enas med andra kontinenter. I USA ser vi begynnande bra saker – inte utan problem, men ändå. Skulle vi kunna få Sydamerika, delar av Afrika och

även Kina och Asien att göra samma sak skulle vi nå mycket längre, så det är fantastiskt bra.

Sedan hindrar inte detta att vi ändå kan ha skarpa invändningar. Jag har all förståelse för att EU tycker att det vore bra att använda svensk skog som en samlad kolsänka, men det är inte den svenska uppfattningen att vi ska offra svenskt hållbart skogsbruk för att lösa andra EU-länders problem med att bli fossilfria. Ibland måste man alltså också våga säga ifrån och säga: Det här duger inte; vi gillar EU och tror på samarbetet, men här värnar vi vitala svenska intressen.

Återrapporteringen var härmed avslutad.

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 15.58 på förslag av förste vice talmannen att ajournera sammanträdet till kl. 18.00.

Återupptaget sammanträde

Sammanträdet återupptogs kl. 18.00.

§ 13 Svar på interpellation 2023/24:388 om batterier med grönt avdrag för stabilisering av elnätet

Anf. 75 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M):

Fru talman! Linus Lakso har frågat mig om jag avser att ta initiativ till ändring i inkomstskattelagen, så att villabatterier även kan användas till stödtjänster, effektoppskapning och andra nyttiga ändamål, som att stabilisera elsystemet.

Frågan är ställd mot bakgrund av att Skatteverket den 25 januari har publicerat ett ställningstagande som rör myndighetens tolkning av bestämmelserna om skattereduktion för installation av system för lagring av egenproducerad elenergi inom ramen för skattereduktionen för grön teknik. Skatteverkets uppfattning är att det krävs att ett batteri uteslutande eller så gott som uteslutande ska användas till att lagra egenproducerad el för att skattereduktion för grön teknik ska kunna medges. Ställningstagandet tillämpas på preliminära skattereduktioner som begärs för inkomståret 2024 eller senare.

Som jag konstaterat i tidigare svar till Linus Lakso är det Skatteverket, som tillämpande myndighet, och i slutändan förvaltningsdomstolarna som tolkar innebörden av gällande lagstiftning. Finansdepartementet analyserar nu konsekvenserna av Skatteverkets ställningstagande.

Anf. 76 LINUS LAKSO (MP):

Fru talman! Tack, finansminister Elisabeth Svantesson, för svaret!

Jag vill börja med att försöka beskriva lite grann varför det här är en viktig fråga. Först och främst har vi ju en bred enighet i Sveriges riksdag om att elektrifiering är en viktig väg för att klara klimatmålen. Då kommer vi också att behöva mer energilagring i takt med att vi får mer invariabel produktion, oavsett vilken mix man anser att det ska vara i slutändan.

Batterier har en väldigt god förmåga att bidra till att stabilisera elnätet. Riksdagen har ju tidigare beslutat att man vill stötta detta genom ett grönt avdrag för hemmabatterier som man kan komplettera sin solcellsanläggning med. Dem kan man sedan använda på flera olika sätt. Man kan laga sin solex för att använda den på natten eller när solen inte skiner. Man kan också använda dem för att lagra el när priset är väldigt lågt, till exempel när det blåser mycket, för att använda vid ett senare tillfälle. På så sätt bidrar man till att stötta elsystemet.

Sedan finns det ett tredje sätt. Det är att sälja så kallade stödtjänster till Svenska Kraftnät, som ju traditionellt har haft i uppgift att stabilisera eller balansera elsystemet, där tidigare framför allt stora energibolag har varit med, och bjuda in vattenkraft och andra flexibla kraftslag.

Med denna utveckling är det fler och fler som har valt att installera hemmabatterier och utnyttja det gröna avdraget. Här ser vi en helt ny trend i energisystemet, där privatpersoner är med och säljer stödtjänster direkt till Svenska kraftnät. Detta är ett smart resursutnyttjande när det gäller batterier, som alltså kan användas till flera olika nyttor. Det har blivit väldigt populärt.

Men Skatteverket har nu kommit med en ny tolkning, som blir väldigt problematisk. Den försätter en hel bransch och många privatpersoner i en svår situation. Man vet inte riktigt hur man får använda sitt batteri. Detta riskerar att låsa in väldigt mycket nytta. Vi har ju lagt skattemedel på att stötta denna utveckling, och sedan säger vi att batterierna bara får användas till ytterst begränsad del, när man egentligen skulle kunna göra mycket mer med dem.

Nu har myndigheten fattat detta beslut. Gör man inget från politikens sida kommer det kanske att prövas i domstol. Men jag menar nog att det vore olyckligt att vänta i det här fallet. Det är två saker som talar för detta. Det ena är att vi behöver en snabb energiomställning, och vi måste bejaka att människor vill vara med och bidra i den. Man ska inte känna att man får en straffspark för att man har försökt göra nytta här. Det andra handlar om användningen av skattemedel och statens resurser. Att dra detta i domstol vore att dra det i långbänk. Om vi nu är överens om att man ska kunna använda batterierna på ett smart och resurseffektivt sätt vore det snabbaste att regeringen tog initiativ till en proposition för att förtydliga lagen.

Sedan kan man absolut diskutera vilken nivå på stödet som ska gälla framåt, om man tycker att det är för generöst med tanke på att batterier har blivit billigare. Det är inget jag stänger dörren för. Men min fråga till finansministern blir ändå: Är regeringen beredd att

försöka lösa denna fråga på ett smidigt sätt både för privatpersoner och för en bransch som behöver långsiktiga och stabila förutsättningar för att kunna fortsätta att utvecklas på ett positivt sätt?

Anf. 77 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M):

Fru talman! Tack än en gång till Linus Lakso för frågan. Den är viktig och engagerar många. Precis som interpellanten säger är det glädjande att se hur så många i Sverige vill vara med och bidra och ställa om. Svenska företag har gått före under lång tid och är väldigt på, men svenska hushåll vill också bidra på alla möjliga sätt. Det gröna avdraget är ett viktigt sätt att kunna ställa om.

Vi behöver ställa om hela samhället för att fler ska kunna investera i solceller, laddboxar och lagring av el. Då har skattereduktionen för grön teknik en viktig roll att spela.

Det som vi nu diskuterar är att vi för en dryg vecka sedan – det är bra att interpellanten är snabb – fick besked om att Skatteverket inte tillåter detta avdrag när batterierna används till något annat än att lagra egenproducerad el. Man kan ju till exempel tänka sig att de ska upplåtas till Svenska kraftnät för att de ska kunna balansera elnätet.

I grund och botten är detta en effekt av att teknikutvecklingen har gått väldigt fort. Lagstiftningen lades fram av den förra regeringen 2021, och den har väl inte riktigt hängt med i teknikutvecklingen. Ingen skugga ska falla över den tidigare regeringen, utan det går helt enkelt väldigt fort. Det är därför jag svarar som jag gör.

Nu analyserar vi på Finansdepartementet vad detta innebär. Vi kommer att återkomma. På vilket sätt är för tidigt att säga nu. Det finns olika vägar, som också interpellanten är inne på. Utgångspunkten är att detta kan prövas i domstol, naturligtvis.

Jag stänger inga dörrar. Vi analyserar läget och kommer att återkomma i frågan. Men det har bara gått drygt en vecka, så jag får be ledamoten att ha ett visst tålamod med processen.

Anf. 78 LINUS LAKSO (MP):

Fru talman! Tack så mycket, finansministern, för ett positivt svar!

Finansministern trycker absolut på något viktigt här, att vi behöver vara snabba från politikens sida. Vi verkar ju vara någorlunda undan överens om detta. Jag har varit påpasslig och snabb för att jag har fått tydliga signaler från personer jag pratat med i branschen och från personer som har installerat hemmabatterier. Man är väldigt orolig för vad som ska hända.

Det är också en bransch som är väldigt pressad. Vi hade väldigt stor efterfrågan på solceller under Rysslands energikrig. Sedan har det varit lite svajigt. Till detta kommer den stora osäkerheten med batterier. Det handlar också om privatpersoners förtroende för politiken – man vill vara en del av omställningen och inte behöva känna att man blir straffad när man har försökt göra någonting bra.

Dessa faktorer gör att det är väldigt angeläget att vara snabb med att reda ut detta. Ibland kan det vara mer eller mindre komplicerat att reda ut saker. I det här fallet tror jag inte att det vore jättesvårt. Jag tror att det skulle räcka med en ganska snabb och kort proposition från regeringen som förtydligar detta. Jag välkomnar och är glad över att höra att finansministern inte stänger sådana dörrar.

Jag gissar att det är svårt att få en exakt tidsplan, men jag ställer ändå frågan: Har finansministern någon tidsplan för detta? Jag tror att det är angeläget för många människor och företag att få någon typ av indikation om vilka tidsramar vi talar om, om regeringen avser att ta ett initiativ framåt.

Anf. 79 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M):

Fru talman! Det är precis som interpellanten säger. Nu råder det olika meningar. Det görs olika tolkningar av denna lagstiftning. Då kan man alltid tänka så här: Om vi ändrar snabbt blir det bättre. Det kan också vara så att det gick för snabbt när den propositionen lades fram så att det blev på det här sättet – att man inte tog hänsyn till teknikutvecklingen.

Utgångspunkten är alltid att det bästa är att gå en väg där man provar tolkningen, eftersom det görs olika bedömningar. Det är den grund som vi har. Jag utesluter inte annat, men det bästa är att den tolkas. Det kan ju vara så att man tolkar till branschens fördel och inte till Skatteverkets fördel – det vet vi inte i dag. Och då är det väldigt onödigt att springa iväg och skriva en ny proposition. Detta är min huvudingång.

Men även om detta är en liten del är det en väldigt viktig del. Den är alltså liten i bemärkelsen att vi gör mycket på detta område, men det är en viktig del för många. Det är en viktig del för branschen men också för hushållen. Och i grund och botten ska vi underlätta omställningen. Vi ska underlätta för människor att ställa om och uppmuntra det som vi tror på. Regeringen och alla Tidöpartier tror också på att incitament är viktiga. Vi behöver producera mer el. Vi behöver spara el, och vi behöver tillsammans ställa om för att klara våra klimatmål.

I grund och botten tror jag alltså att vi delar bedömningen att detta är en viktig del. Sedan är jag inte lika säker som ledamoten på att man snabbt ska skriva fram en ny proposition innan man riktigt vet vad detta betyder. Därför vill jag avvakta.

Anf. 80 LINUS LAKSO (MP):

Fru talman! Jag tackar återigen för svaret. Då vill jag nog ändå understryka att jag tror att det vore bättre att snabbt komma fram i denna fråga av skäl som jag redan har nämnt. Jag tror inte alls att det är otroligt svårt att få till ett förtydligande här om att man faktiskt ska få använda detta till fler nyttor. Jag vill väldigt kraftfullt förespråka detta. Och jag vill skicka med finansministern att jag tror att detta är den rätta vägen att gå. Jag hoppas också att det är där man landar.

I övrigt vill jag tacka för en konstruktiv och bra debatt.

Anf. 81 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M):

Fru talman! Jag har inget ytterligare att tillägga, men jag säger också: Tack för debatten!

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 14 Svar på interpellation 2023/24:389 om arbetsgivaravgifter för pensionärer födda 1957

Anf. 82 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M):

Fru talman! Sofie Eriksson har frågat mig om jag har tagit del av informationen rörande frågan om felaktig inbetalning av arbetsgivaravgifter för personer födda 1957 och vilka initiativ jag avser att ta för att lösa problematiken.

Jag vill börja med att återigen beklaga att de som är födda 1957 behövde vänta ett extra år på den skattesänkning som det förhöjda grundavdraget medför. Höjningen av pensionsåldern till 66 år borde ha hant rats på ett annat sätt.

Därför är det viktigt att regeringen i årets budget med över 3 miljarder kronor kompenserar personer födda 1957 för den uteblivna skattesänkningen. Utbetalningen planeras ske från den 1 juli i år och kommer att ske via skattekontot.

När det kommer till arbetsgivaravgifterna har dessa betalats in av arbetsgivarna i enlighet med gällande lagstiftning, och det har varit tydligt vilken nivå som avgifterna har legat på. Arbetsgivaravgifter är också normalt sett avdragsgilla för arbetsgivaren vid inkomstbeskattningen. Arbetsgivaren har därmed haft möjlighet att förutse och planera för dessa kostnader. Det är också så att det är arbetsgivarna som gynnas av sänkta arbetsgivaravgifter, inte de anställda. Regeringen har prioriterat att kompensera de personer födda 1957 som fått vänta på den skattelättnad som det förhöjda grundavdraget skulle ha inneburit. Det finns inga planer på ytterligare kompensation.

Anf. 83 SOFIE ERIKSSON (S):

Fru talman! Tack, finansministern, för svaret! Ja, personer som är födda 1957 fick en för hög skattesats under 2023. Regeringen har nu meddelat genom budgetpropositionen att drygt 3 miljarder ska betalas tillbaka till de pensionärer som har drabbats. Det är bra.

Felet uppkom som en konsekvens av beslutet – som nästan samtliga riksdagspartier stod bakom – att höja pensionsåldern, som Pensionsgruppen lade fram. Människor födda 1957 drabbades oskäligt. Detta såg även ut att i framtiden drabba dem som är födda 1959.

Fru talman! Väldigt många har engagerat sig i denna fråga, inte minst en gräsrotsrörelse bestående av personer födda 1957. Men också pensionärsorganisationer och andra har deltagit. Jag vill verkligen tacka

alla som har kämpat hårt med detta. De har varit en viktig del i demokratin och i att granska, kritisera och kräva förändring.

Vi socialdemokrater har varit med och påtalat den här problematiken. Vi sträckte ut en hand för att lösa den mycket olyckliga situationen. Jag tror att det är ett styrkebesked för svensk demokrati att vi kan enas över partigränser och lösa saker när det uppenbarligen inte blir som det var tänkt.

Frågan i dag är hur regeringen avser att agera när det gäller de egenföretagare och företag som betalat för hög arbetsgivaravgift. De har betalat 31,4 procent i stället för 10,21 procent.

Jag vill återigen tacka för svaret. Men jag tolkar det som ett väldigt tydligt nej. Regeringen planerar inte att göra någonting åt det här.

Fru talman! Finansieringen av våra socialförsäkringar är helt avgörande för tryggheten i samhället, men det betyder inte att det är rätt att ta ut mer än vad det är tänkt bara för att pengarna går till viktiga system. Personer som är födda 1957 får inte nyttja de socialförsäkringar som ingår i den högre arbetsgivaravgiften, men deras arbetsgivare har betalat för dem.

Det handlar också om egenföretagare och småföretagare som inte alltid har det så himla lätt. Detta riskerar nu att underminera tilliten till våra system.

Fru talman! Jag är övertygad om att en av de viktigaste beståndsdelarna i ett fungerande skattesystem är legitimiteten och tilliten till det. Det handlar om att medborgarna känner att de kan lita på att alla bidrar i enlighet med demokratiskt fattade beslut. Det handlar om att systemen är enkla och lättförståeliga och fungerar bra. Det handlar om att de myndigheter som ansvarar för dem har ett högt förtroende bland befolkningen men också om att eventuella fel hanteras på ett bra sätt. Många av dessa saker fungerar väldigt bra i Sverige. Det ska vi vara stolta över. Det finns en hög tillit, och den ska vi värna.

Men finansministerns svar i dag tolkar jag lite grann som att det inte är lika viktigt att åtgärda fel som drabbar småföretagare, egenföretagare och andra arbetsgivare som att lösa den här situationen för pensionärerna.

Jag måste säga att det är en lite intressant argumentation från just en moderat finansminister, och kanske är det lika intressant och förvånande att höra mig säga: Tycker verkligen finansministern att företagare är mindre värda än löntagare?

Anf. 84 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M):

Fru talman! Låt mig börja med att konstatera det uppenbara. Höjningen av pensionsåldern borde ha skötts på ett mycket bättre sätt. Det finns skäl för många här inne att vara självkritiska, inte minst Socialdemokraterna och Miljöpartiet som var arkitekterna bakom just detta misslyckande. Vi var många här inne som röstade för detta, men man kan aldrig komma ifrån sitt ansvar.

Nu hände detta, men jag är glad att jag och mina kollegor i regeringen och i Sverigedemokraterna kunde komma överens att lägga in 3 miljarder kronor i budgeten för i år. Det gör vi i ett läge när det på många sätt är en tuff situation. Trots att det finns stora behov och stora utgifter var det självklart för oss att prioritera just detta.

När det kommer till arbetsgivaravgifterna generellt har de betalats in av arbetsgivarna i enlighet med gällande lagstiftning. Det har varit väldigt tydligt vilken nivå som de har legat på. Där har det alltså inte förekommit någon felaktig inbetalning. Arbetsgivaravgifter är också normalt sett avdragsgilla för arbetsgivaren vid inkomstbeskattningen. Jag förstår därför inte kritiken från ledamoten i fråga om detta.

När det kommer till egenavgifterna har jag förståelse för att det påverkar individer på ett annat sätt. Men här vill jag ändå vara tydlig med att regeringen i ett svårt ekonomiskt läge prioriterade kompensationen för 57:orna – det handlar om 3 miljarder. Det gjorde vi i ett läge där mycket har varit tufft. Jag hävdar bestämt att den kompensationen var helt riktig. Vi lagade ett fel, och många här inne tycker att det var bra.

Men tonläget nu förstår jag inte riktigt. På Sofie Eriksson låter det som om Socialdemokraterna på något sätt i sin budget skulle ha justerat detta med egenavgifterna, men några sådana förslag finns inte vad jag vet.

Med detta sagt: Vi kompenserar med de här 3 miljarderna till individerna. Vi har inga planer på att kompensera ytterligare. De vanliga arbetsgivaravgifterna påverkar inte arbetsgivarna på det sätt som Sofie Eriksson nämner.

Jag ser inte något annat förslag från Socialdemokraterna när det gäller frågan som Sofie Eriksson nu vill kritisera regeringen för.

Anf. 85 SOFIE ERIKSSON (S):

Fru talman! Jag tackar Elisabeth Svantesson för inlägget. Jag håller helt med om att den här återbetalningen är jätteviktig.

Vi är många som är självkritiska. Jag tror att om finansministern hade träffat några av dem som har kämpat mycket gällande den här frågan hade hon också vetat att de inte är intresserade av att höra olika politiker stå och peka på vem som har gjort fel och inte. De är intresserade av att lösa situationen.

Jag kan absolut säga att det finns en självkritik, annars hade vi inte tagit upp de här frågorna. Det viktiga är dock att hitta lösningar.

Med anledning av det som finansministern sa avslutningsvis står vi socialdemokrater redo att hitta lösningar. Men vi tror att det behövs ett regeringskansli för att förbereda det. Det är ju väldigt uppenbart att det kan bli fel trots Regeringskansliet. Där jobbar nästan 5 000 personer, och när det gäller sådana här komplicerade system tror jag att regeringen behöver hålla i taktpinnen. Men vi står redo att prata om vad man skulle kunna göra och hur vi kan göra det tillsammans.

Fru talman! På temat att det har varit tydligt för alla inblandade kan jag säga att jag har pratat med många

av dem som har drabbats. De har själva tagit kontakt med både Skatteverket och Pensionsmyndigheten flera månader efter att beslutet togs och ändå fått olika svar om vad som gäller för just arbetsgivaravgiften. Det kanske är anekdotisk bevisföring, men min bild är att det verkligen inte har varit tydligt. Och om det inte vore ett problem över huvud taget kan man fundera på varför organisationer som Svenskt Näringsliv, SKPF, SPF Seniorerna och Företagarna allihop i olika remissyttranden lyfter upp det här som just ett problem.

Ena delen av det här, fru talman, handlar om att pensionärer har betalat för mycket i skatt, men det handlar också om att arbetsgivaravgifterna har varit högre än aviserat.

Den andra delen handlar om informationen om möjligheten att planera. Många små- och egenföretagare planerar många år i förväg. För dem har det varit otydligt. Flera månader efter att beslutet var fattat var det fortsatt otydligt. Många vittnar om den totala förvirringen.

Jag menar inte att säga att förvirringen är regerings fel, det är inte det som är frågan, utan frågan är hur vi ska lösa det här framåt. Det är ju någonstans en principfråga: Man ska känna att man kan lita på våra gemensamma system och på skattesystemet och att om någonting blir fel kan vi lösa det tillsammans.

Jag undrar hur finansministern ser på det. Tycker inte finansministern att det här är ett problem? Vad säger hon då till Svenskt Näringsliv, SKPF, SPF Seniorerna och Företagarna, som alla lyfter detta som ett problem i sina remissyttranden?

Anf. 86 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M):

Fru talman! I grund och botten har jag redan gett svar på detta: Vi kompenserar genom 3 miljarder till individerna, och vi har inga planer på ytterligare kompensation.

Jag möter också väldigt många företagare, både små och stora. Jag hade och har haft kontakt med många både före pandemin, med extremt många under pandemin och med många även nu efteråt. Jag möter många önskningar och höga förväntningar på regeringen, vilket jag tycker är väldigt bra. Man har förväntningar på att vi ska komma åt kriminaliteten, som de allra flesta små och stora företag lyfter som ett av de stora problemen. Man vill att vi ska åtgärda kompetensförsörjningsfrågan, det vill säga att fler faktiskt har rätt utbildning och kan ta de jobb som finns. Man vill att vi ska se till att ordna energisystemen som har blivit nedmonterade och inte byggts ut i den takt som borde ha skett.

Allt detta tar vi på största allvar tillsammans med regelförenklingsarbete och mycket annat för att förbättra för företagandet i Sverige.

Fru talman! Jag säger som det är. Jag är glad för att vi fick med 3 miljarder för att kompensera de personer som är födda 1957. Vi har inte för avsikt att göra det vad gäller arbetsgivaravgifterna. Jag tror att

interpellanten vet att det i grund och botten inte handlar om felaktiga utbetalningar där.

När det gäller egenavgifterna har jag förståelse för att det påverkar en del individer som har eget företag. Men vi har prioriterat de 3 miljarderna till individerna, och nu jobbar vi allmänt för att se till att företag får bättre villkor.

Slutligen är jag glad att socialdemokrater här lyfter frågan om företagande. Det är en viktig fråga för mig. Jag ser också fram emot att Socialdemokraterna nu på något sätt ska komma med ett förslag kring detta. Jag tar gärna del av hur Socialdemokraterna ska prioritera och prioritera bort, för politik handlar ändå om att prioritera. Hur ska man hitta pengar och lösa den här situationen?

Nu har jag gett besked. Vi har inga planer på detta i det här läget.

Anf. 87 SOFIE ERIKSSON (S):

Fru talman! Jag kommer inte att behöva bli så långrandig i mitt sista inlägg.

Jag upplever lite grann att finansministern byter ämne och börjar prata om allting annat som företagare tycker är viktigt här i landet. Det finns säkert många viktiga saker att lyfta i fråga om det, men jag tänker att en jätte viktig sak för både företagare och privatpersoner är att man känner att man kan lita på våra system. Här har vi blivit väldigt överens över partigränserna om att det blev fel. Då är frågan hur vi ska lösa det. Om man då kommer fram till att det blev fel för den ena delen, vad är det då som gör att det sitter fast i den andra delen?

När det gäller exakt vem som ska göra vad tror jag att det är viktigt med breda överenskommelser i den här typen av frågor. Det här beslutet och de felaktigheter som uppstod kom också ur breda överenskommelser, och jag tror att vi behöver lika breda överenskommelser när vi ska försöka lösa dem. Det handlar om stora, viktiga och komplicerade system som vi behöver hjälpas åt att komma överens om över partigränserna för att hitta en långsiktighet. Jag tror att det är viktigt.

Anf. 88 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M):

Fru talman! Självklart kan man prata om fler frågor om företagande, precis som Sofie Eriksson gör. Företagande handlar om många olika delar, och för oss har det varit viktigt att kompensera 57:orna på individuell nivå. Men det är också viktigt att jobba med prioriteringar för företag på andra sätt.

All politik och all budget handlar om att prioritera. I en väldigt svår tid har regeringen lyckats prioritera mycket pengar till försvaret, polisen och rättsväsendet. Samtidigt har vi sänkt skatten både för dem som har jobbat och nu har pension och för dem som jobbar. Sänkt drivmedelsskatt och förändrad reduktionsplikt underlättar också för 57:orna och många andra.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 15 Svar på interpellation 2023/24:390 om rotavdragets kostnadseffektivitet

Anf. 89 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M):

Fru talman! Sofie Eriksson har frågat mig om jag, utifrån Riksrevisionens rapport, avser att ta initiativ till en översyn av rotavdragets utformning i någon del för att öka effektiviteten i rotavdraget. Frågan är ställd mot bakgrund av att Riksrevisionen nyligen presenterade en rapport om rotavdragets kostnader och effekter.

Regeringens kommande förslag om att tillfälligt höja taket för rotavdraget och att tillfälligt införa separata tak för rot- och rutavdraget är en åtgärd för att stödja byggsektorn under pågående lågkonjunktur. Åtgärden bedöms öka efterfrågan på rotarbeten under en period då efterfrågan på övriga bygg- och anläggningsarbeten bedöms minska.

Rotavdraget är en beprövad åtgärd som även tidigare använts för att lindra lågkonjunkturers effekter på byggbranschen. Jag har noterat att Riksrevisionens granskning inte omfattar rotavdragets effekter som konjunkturåtgärd. Regeringen kommer att återkomma med svar på Riksrevisionens rapport.

Anf. 90 SOFIE ERIKSSON (S):

Fru talman! Jag tackar finansministern för svaret.

I kväll har fackförbunden GS och Byggnads genomfört en demonstration på Sergels torg. De är trötta på varsel och eskalerande arbetslöshet i branschen. De är trötta på att bostadsbyggandet har kraschat samtidigt som bostadsbristen är så stor. Om jag har förstått det rätt har de överlämnat en namninsamling till bostadsministern i kväll. Jag vill passa på att tydligt sälla mig till deras krav på att regeringen måste agera.

Då kan man ju fråga sig, fru talman, varför jag ska stå här i en interpellationsdebatt och kritisera rotavdraget lite grann. Det är väl ändå en konjunkturåtgärd? Men grejen är att man i tider av svåra ekonomiska överväganden måste jobba smart. Man kan inte kasta pengar på saker hur som helst. Och det är helt enkelt inte smart att höja taket för rotavdraget just nu, med dess nuvarande utformning.

Det är inte jag som säger detta, utan det är Riksrevisionen. Man har nyligen presenterat en rapport om rotavdragets kostnadseffektivitet i fråga om att öka arbetsutbudet och minska andelen svartarbete i branschen. Slutsatserna är mycket tydliga: Rotavdraget är inte kostnadseffektivt i sin nuvarande form. Man rekommenderar därför regeringen att sänka taket. Men regeringen gör precis tvärtom, fru talman – den höjer taket och separerar det från rutavdraget.

Detta kostar 10 eller 11 miljarder, eller vad det nu kommer att landa i till slut. Personer som i dag har råd kan renovera ännu mer och göra avdrag för det. Detta är pengar som inte kan nyttjas av alla, till exempel inte av personer som bor i hyresrätt, och de problem med rotavdraget som vi ser i dag hanteras inte alls.

Jag skulle säga att det är pinsamt av regeringen att påstå att ett höjt tak för rotavdraget skulle rädda

byggsektorn från krisen. I så fall hade byggkrisen inte varit så djup som den är nu.

Vi socialdemokrater menar att det går att rikta om rotavdraget till tjänster som är av större vikt för det gemensamma, som energieffektiverande åtgärder. Det går också att lägga fram fler och större åtgärder för byggbranschen; vi har presenterat en fempunktslista med byggstimulanser, byggkrediter, ett statligt fastighetsbolag, satsning på energieffektivisering och just en reform av rotavdraget.

Det är klart positivt att människor kan och vill renovera hemma, men vi tycker att det vore bra om mer av pengarna kunde gå till sådant som dämpar inflationen eller ger lägre elräkningar, alltså energieffektiviseringar. Vi är dock även oroliga för den kritik som Riksrevisionen för fram, det vill säga att detta inte är ett kostnadseffektivt system.

Det är ju så att ett höjt tak för rotavdraget gynnar en viss grupp framför andra. Jag läser ur regeringens egen promemoria om frågan: "Förslaget bedöms i huvudsak ha effekt på den ekonomisk standarden för hushåll i den övre delen av fördelningen, och allra mest för den tiondel av befolkningen som har högst ekonomisk standard."

Är det inte dags för en översyn av detta, finansministern?

Anf. 91 HANNA WESTERÉN (S):

Fru talman! Jag börjar med ett citat: "Rotavdraget ... är inte effektivt utformat. – – – För att öka kostnadseffektiviteten bör regeringen sänka gränsen för hur stora avdrag som får göras, samt använda effektivare sätt för att motverka svartarbete och annan arbetslivskriminalitet."

Det är inte jag som säger detta, och det är inte Sofie Eriksson som säger det. Det är Riksrevisionen, och tydligare än så kan det väl knappast sägas.

Sverige befinner sig i flera parallella kriser: Vi har ett försämrat säkerhetsläge, en eskalerande klimatkris och en vargavinter för hushåll och företag. Vi har kris i sjukvården och en mycket svår bostadskris. För att lösa bostadskrisen behöver vi bygga mer – fler bostäder där fler människor kan bo – men vi renoverar kåkar som redan fungerar. Med tanke på vad Sofie Eriksson precis sa lär det vara ganska fina och välfungerande kåkar som blir ännu finare. Det är inte väl använda resurser.

Dessutom är risken överhängande att de problem som är särskilt svåra i bland annat byggbranschen eskalerar. Människor far illa på svensk arbetsmarknad; vi måste vara klara över det. Det är bristfällig skyddsutrustning, svarta löner, falska arbetsgivarintyg och i vissa fall ren människohandel. Och då har jag inte ens nämnt alla de pengar som läcker ut ur systemet varje dag. Jag undrar på riktigt hur finansministern kan låta detta fortgå på hennes skift. Vems intresse tjänar rotavdragen med nuvarande utformning?

Vi ska inte heller glömma att allt hänger ihop. Jag har sagt det förut, och det bär lite emot att säga det igen, men jag tror att det är viktigt: Den som säger sig

vilja försvåra för gängen och driva bort organiserad brottslighet – vilket jag och mina kollegor vill och vilket jag tror att finansministern ganska många gånger har sagt sig vilja – måste också bekämpa arbetslivskriminaliteten. Det är där det händer. Att höja taket för avdrag utan att också adressera riskerna för fler arbetsplatsolyckor, fler som exploateras och utnyttjas, fler skattebrott, mer dubbel bokföring och en eroderande legitimitet för skattesystemet är ärligt talat djupt oansvarigt.

Den som ingen bostad har får vackert vänta till senare för att den som redan har ska få renovera mer. Är det verkligen rimligt? Är det rättvist? Jag tror att detta är en farlig väg att gå. Jag tror att det är farligt för att det ökar klyftorna mellan den som har och den som inte har i vårt land. Jag tror att det är farligt för att skattesystemet förtjänar bättre, mer effektiva åtgärder. Jag tror inte heller att vi har råd att avvara en enda skattekrona givet de utmaningar som svensk välfärd har.

Jag undrar därför verkligen: Vilka är åtgärderna för att komma till rätta med arbetslivskriminaliteten? Den är nämligen en överhängande risk redan nu, och med ett höjt tak ökar den ytterligare.

Anf. 92 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M):

Fru talman! Jag tänker hålla mig till grundfrågan som interpellanten har, nämligen om jag avser att ta initiativ till en översyn av utformningen.

Först och främst välkomnar jag Riksrevisionens rapport. Jag är och har i många år varit en av Riksrevisionens vänner i bemärkelsen att jag tycker att vi behöver utvärderas och granskas från olika håll. Vi behöver naturligtvis alltid ta till oss vad olika utvärderingsinstitut och andra kommer fram med. Vi kommer såklart att återkomma med ett formellt svar här i riksdagen, som vi alltid gör.

Jag tror dock att vi diskuterar flera saker samtidigt. Man ska ha med sig att Riksrevisionen har granskat rotavdraget som en strukturell åtgärd, inte som en konjunkturåtgärd. Det förhöjda taket för rotavdraget handlar alltså om, ifall någon som tittar på detta eller läser protokollet efteråt inte vet det, en konjunkturåtgärd som är tillfällig. Den gäller i ett enda år, för att stötta byggbranschen under en svår tid.

Det är inte så att regeringen tror att rotavdraget och ett höjt tak för det räddar byggbranschen – självklart inte. Det är en otroligt tuff tid med höga finansieringskostnader, höga produktionskostnader och låg efterfrågan. Man får inte kalkylen att gå ihop. Därför är det mycket viktigt att få ned inflationen och att även räntorna med tiden kan komma ned. Då kommer det att bli en vändning för branschen. Det behövs också strukturella åtgärder som andra ministrar, till exempel Andreas Carlson som är ansvarig för bostadsbyggandet, kommer att återkomma till.

När man tittar på rotavdraget i båda dessa delar ska man väl bara säga att det i grunden är en bra åtgärd. Jag vidhåller att både rut och rot är bra. De bidrar till färre svarta inkomster, vilket även Riksrevisionen

konstaterar i sin rapport. Som jag har sagt menar vi att ett tillfälligt höjt tak för rotavdraget också kan underlätta för byggsektorn.

Jag tänker inte lägga till någonting mer i detta inlägg. Jag kan bara konstatera att vi kommer att återkomma med en skrivelse till riksdagen om Riksrevisionens rapport och hur vi ser på kritiken i de delarna.

Anf. 93 SOFIE ERIKSSON (S):

Fru talman! Jag tackar finansministern för inlägget.

Jag skulle vilja gå vidare och fokusera på det jag tycker är det kanske allvarligaste i Riksrevisionens rapport, vilket är de frågetecken som dyker upp. Enligt Riksrevisionen är det nämligen precis som finansministern säger, det vill säga att efterfrågan på svarta löner har minskat. Det är bra. Men samtidigt ökar mängden svarta löner. Arbetslivskriminaliteten förvärras.

Folk dör på svenska arbetsplatser. Folk skadas och försvinner. Människor kommer hit från andra länder och hoppas på att tjäna bra med pengar men kommer till arbetsplatser där de ska hålla käft och lyssna på chefen. Många vittnar om underentreprenörer till våra stora byggföretag som motsätter sig facklig organisering och hotar arbetarna. Gränspoliserna hittar kvinnor i prostitution när de gör razzior mot byggen i Dalarna. Situationen är extrem.

Enligt Riksrevisionen vill folk i mindre utsträckning ha svartarbete hemma, och det är bra. Ändå ökar svartarbetet. Hur går det ihop? Jag tänkte läsa några rader ur tidningen Byggnadsarbetaren, som har pratat med Riksrevisionen om just den paradoxen. Där står det: ”Förklaringen är enligt riksrevisionen att hantverkstjänsterna marknadsförs som vita gentemot kunden men ändå betalas med svarta löner ’bortom köparnas insyn och kontroll’.”

Fru talman! Kan rotavdraget alltså användas för att tvätta pengar från kriminell verksamhet och vilseleda konsumenter? Kan det vara så att rotavdraget i sin nuvarande utformning försvårar arbetet med att bekämpa kriminalitet i bland annat byggbranschen? Anledningen till att jag frågar är att saker och ting behöver utredas här. Min bild är dock att regeringen inte planerar att göra det. Det man gör just nu är att kasta in mer pengar i det system där dessa allvarliga frågetecken finns.

Fru talman! Jag förstår att det kan bli lite pinsamt. De partier som styr nu avskaffade investeringsstödet. Det kan gå lite prestige i detta. Riksrevisionens rapport kom också efter att regeringen hade presenterat sina förslag i budgeten.

Jag tror dock att det är viktigt att kunna tänka om. Vi har en byggkris och behöver mer aktivt agerande från regeringen för att mota den.

Vi har nu fått det svart på vitt. Det viktigaste argumentet från dem som har framfört att rotavdraget i sin nuvarande form är bland det bästa som har hänt har varit att det motverkar de svarta lönerna, men här har vi fått se mycket tydligt att det inte är kostnadseffektivt i denna specifika åtgärd. Det kan till och med vara så

att rotavdraget i sig vilseleder kunder att tro att de köper vita tjänster när det inte är så.

Jag tycker att detta är oerhört allvarliga frågetecken som borde rätas ut. Hur ser finansministern på just den här delen av problematiken?

Anf. 94 HANNA WESTERÉN (S):

Fru talman! Jag lyssnade och lyssnade, men jag hörde otroligt lite från finansministern om arbetslivskriminalitet. Det kanske var högst medvetet.

Däremot hörde jag en ganska lättsam inställning till Riksrevisionens uttryckliga rekommendation till regeringen att, om man ska gå vidare med detta, ta krafttag mot arbetslivskriminalitet för att inte ännu mer medel ska läcka ut ur systemen och komma i händerna på oseriösa aktörer.

Vi vet att arbetslivskriminalitet är ett hot mot liv och lem för svenska byggnadsarbetare, men det är också ett uppenbart hot mot seriösa företag som vill bedriva näringsverksamhet i sund konkurrens. Det funkar ju inte; det är ett stort problem. Åtminstone detta borde verkligen bekymra finansministern.

Jag tycker att det är djupt oansvarigt att höja rotavdraget. Det är ett avdrag som inte bedöms vara tillräckligt effektivt när bostadskrisen är så djup och när riskerna för ännu mer arbetslivskriminalitet, död, skador och exploatering är så stora.

Jag misstänker att jag inte kommer att få något svar, men jag vill ändå ställa frågan: Har SD-regeringen ingenting mer att komma med? Då är det bra klent. Jag tror dessutom att det är dyrt, dåligt och farligt.

Anf. 95 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M):

Fru talman! Den här debatten går några varv på lite olika sätt.

Jag fick frågan om jag är beredd att ta initiativ till en översyn av rotavdragets utformning. Jag svarade att vi från regeringens sida återkommer med en skrivelse där vi kommer att berätta hur vi förhåller oss till olika delar.

Några vill insinuera att den moderatledda regeringen inte bryr sig om arbetslivskriminalitet. Jag tänker bara säga detta: Om det är någonting som jag ägnar mycket tid åt är det att se till att den kriminella ekonomin stryps och inte växer. Därför är jag glad för beslutet om en lagrådsremiss. Myndigheter kan dela mer information just när det gäller arbetslivskriminalitet. Jag är glad för att vi nu på allvar vänder på alla stenar – inte bara på några – inom alla sektorer i myndigheter och departement för att verkligen se till att vi stryper den kriminella ekonomin. Oavsett om det handlar om företag i rotbranschen eller om helt andra tjänster och branscher ska den strypas överallt.

Jag tänker dock inte kasta ut barnet med badvattnet. Rot och rut är två bra reformer. De ska vårdas och bli bättre. De ska inte användas i felaktiga syften.

Vi återkommer alltså med regeringens samlade syn på Riksrevisionens rapport.

Anf. 96 SOFIE ERIKSSON (S):

Fru talman! Frågan här är ju om finansministern, mot bakgrund av Riksrevisionens rapport, har för avsikt att ta någon form av initiativ till en översyn av systemet. Vi har fått bra svar – regeringen kommer givetvis att gå den formella vägen och svara på rapporten.

Jag undrar dock vad man tar med sig. Vi får ju höra från Riksrevisionen om diskrepansen här – efterfrågan på svarta löner har minskat, men de svarta lönerna ökar ändå. Enligt Riksrevisionen kan det vara så att hantverkstjänster marknadsförs som vita gentemot kunden men ändå betalas med svarta löner, bortom köparnas insyn och kontroll. Jag kan inte tolka det som någonting annat än att rotavdraget används för att tvätta svarta löner vita, i alla fall rent kosmetiskt. Är inte det allvarligt?

Vi är många här inne som tycker att det är viktigt att få bort den kriminella ekonomin. Vi är många här inne som kämpar för att det inte ska vara förenat med fara för hälsa och liv att gå till arbetet. Vi är många som kämpar för att människor, var de än kommer ifrån, inte ska utnyttjas på svensk arbetsmarknad. Nu har vi fått svart på vitt att denna åtgärd inte är kostnadseffektiv. Det kan till och med vara så att man använder rotavdraget för att vilseleda kunder att tro att de köper en sjyst tjänst när det i själva verket är så att det är människor som utnyttjas som är hemma och jobbar.

(Applåder)

Anf. 97 TREDJE VICE TALMANNEN:

Finansministern avstår från sitt avslutande inlägg i denna interpellationsdebatt.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 16 Svar på interpellation 2023/24:391 om uppsägningar inom Skatteverket

Anf. 98 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M):

Fru talman! Sofie Eriksson har frågat mig om jag har tagit del av någon analys av hur regeringens besparing på Skatteverket påverkar arbetet mot fusk i folkbokföringen och hur jag avser att säkerställa att det arbetet inte avstannar på grund av nedskärningar.

Sverige befinner sig i ett allvarligt ekonomiskt läge. Inflationen är fortfarande för hög och pressar hushåll, välfärd och myndigheter hårt. Regeringen har därför lagt en återhållsam budget på riksdagens bord. Samtidigt behöver vi stötta hushåll och välfärd som har det tufft och göra satsningar som löser Sveriges samhällsproblem. För detta krävs finansiering, och då är det rimligt att även statsförvaltningen är med och bidrar till finansieringen. Därför genomförs i budgetpropositionen för 2024 en generell besparing i statsförvaltningen.

För att knäcka den organiserade brottsligheten behövs den kriminella ekonomin strypas. En central del

i detta är att stoppa välfärdsfusket, och en korrekt folkbokföring är en nyckel i det arbetet. Regeringen har sedan den tillträdde prioriterat förstärkningar till folkbokföringsverksamheten. Det har handlat om budgetförstärkningar, bättre verktyg och ny lagstiftning.

Skatteverket har kraftigt skalat upp antalet kontrollbesök i folkbokföringen. Målsättningen är att från och med november 2023 genomföra cirka 100 kontrollbesök varje vecka. Regeringen har en löpande dialog med Skatteverket om förutsättningarna för verksamheten, och Skatteverket har i den uppgett att myndigheten fortsatt prioriterar att öka bosättningskontrollerna inom folkbokföringen och att stärka arbetet med att motverka brottslighet.

Anf. 99 SOFIE ERIKSSON (S):

Fru talman! Jag och Elisabeth Svantesson abonnear på talarstolarna i kväll – det är jätteroligt!

Det ska vara ordning och reda när det gäller vilka som bor i Sverige. Vi måste ha koll på var folk bor när vi ska planera våra samhällen, men det har också med vårt välfärdssystem att göra.

I detta sammanhang ska man komma ihåg att Sverige har ett av de mest tillförlitliga folkbokföringssystemen i världen, men även här finns problem. Det förekommer att människor skriver sig på fel ställe för att komma åt utbetalningar som de inte har rätt till. Kriminella kommer undan och använder felaktig folkbokföring för att begå brott. Detta är förstås fullständigt oacceptabelt; vi är överens om den problembeskrivningen.

Det var också därför som den socialdemokratiskt ledda regeringen genomförde en kursändring för att stärka kontrollen och förbättra kvaliteten i folkbokföringen. En lång rad åtgärder kom på plats. Skatteverket fick ökat anslag och fler verktyg för att kunna upptäcka, utreda och åtgärda fel i folkbokföringen. Man fick möjlighet att avregistrera falska identiteter och göra hembesök för att kontrollera en persons bosättning. Systemet med samordningsnummer förstärktes kraftigt, och flera hundra tusen felaktiga samordningsnummer togs bort. Vi återinförde folkbokföringsbrottet, som alliansregeringen hade avskaffat.

Vi är överens om att det är viktigt att stärka folkbokföringen. Därför blev jag lite orolig när regeringens besparingar på myndigheterna började drabba Skatteverket. Vi har läst i tidningarna om att många av dem som nu sägs upp har jobbat med just folkbokföring. Regeringens besparingar på myndigheterna innebär att den statliga närvaron minskar på många platser i Sverige. I Grängesberg, där jag bor, har man lagt ned Filmarkivet, och vi har blivit av med våra sista statliga jobb. Nedskärningarna på Skatteverket drabbar orter som Hudiksvall, Sollefteå, Karlstad, Gävle, Falun, Halmstad, Helsingborg, Lycksele och Sundsvall.

Kan finansministern försäkra oss om att dessa nedskärningar inte kommer att drabba arbetet med att stärka folkbokföringen? Hur ser finansministern på centralisering av statliga myndigheter? Hur riskerar det att påverka tilliten till exempelvis Skatteverket?

Anf. 100 PEDER BJÖRK (S):

Fru talman! Under förra mandatperioden blev det mycket diskussion om just folkbokföring, och det med all rätt eftersom vi alla kunde se att det var problem med folkbokföringen. Människor for illa i det system vi hade. Det var därför som den socialdemokratiska regeringen som sagt tog initiativ till en lång rad åtgärder för att förbättra folkbokföringen.

Under förra mandatperioden var det också ett högt tonläge från framför allt sverigedemokrater och moderater. I debatten ropades det efter en nationell folkräkning. I riksdagen skrevs det 14 interpellationer och 12 skriftliga frågor från företrädesvis sverigedemokrater och moderater om att det skulle genomföras en stor nationell folkräkning. I Moderaternas och Sverigedemokraternas budgetförslag under förra mandatperioden stod det att det skulle genomföras en stor nationell folkräkning. Det var dessutom så att flera ledande företrädare för Sverigedemokraterna och Moderaterna sa att man skulle ut och knacka på varenda dörr runt om i landet för att säkerställa var människor bor i en stor nationell folkräkning.

Fru talman! Efter valet går det att läsa i Tidöavtalet att samarbetspartierna är överens om att förbereda en stor nationell folkräkning. Därför blev jag en aning förvånad när svaret på Sofie Erikssons interpellation inte med en stavelse nämnde att regeringen tänker genomföra en stor nationell folkräkning.

Min fråga till finansministern är: Har regeringen övergett planen på en stor nationell folkräkning? (Applåder)

Anf. 101 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M):

Fru talman! Låt mig börja med att konstatera att Sverige på många sätt befinner sig i ett nödläge. Vi har inte befunnit oss i en sådan här situation på oerhört länge, om vi ens har gjort det i modern tid. Det är ett läge där vi är engagerade i ett krig i vårt närområde och har förhöjd terrorhotnivå. Det är ett läge där gängen breder ut sig och fördjupar sin infiltration och sin systemhotande verksamhet och där barn mördar barn. Samtidigt har vi haft ett tufft ekonomiskt läge.

När det gäller våldet är regeringen fast besluten att vända utvecklingen, och ska man knäcka gången måste man strypa den kriminella ekonomin. Det är pengarna som göder gängen och som motiverar och ger incitament till att exempelvis rekrytera unga pojkar och ibland flickor för att begå vidriga brott. Regeringen är fast besluten att gå efter pengarna, och därför jobbar vi på bred front. En viktig del och en viktig myndighet i detta arbete är givetvis Skatteverket, och Skatteverket gör och har under lång tid gjort många viktiga insatser för att bekämpa denna kriminalitet. Vi har också ändrat lagstiftning och gett bättre verktyg, vilket underlättar för Skatteverket att göra sitt jobb och fokusera på det som är akut.

När det gäller folkbokföringen lades det i budgeten för 2023 en trappa som gör att det under mandatperioden kommer att gå nästan en halv miljard till att

förbättra just folkbokföringen, men det verkar som att en del ledamöter inte har uppmärksammat detta. Sitter man i skatteutskottet har man nog ganska bra koll på att Skatteverket fick ett uppdrag och har återkommit, och till sommaren ska vi ha en så bra bild vi bara kan över vilka som finns i Sverige.

Jag har aldrig sagt att man ska knacka på alla dörrar, men det ska knackas på dörrar där risken är hög. Det är normerande och viktigt. Framför allt måste vi ha mycket mer tillförlitliga register och kontrolluppgifter, men det ska också knackas på dörrar. Det är ett stort arbete som Skatteverket genomför nu. Ungefär 100 kontroller i veckan beräknar man att göra, jämfört med 300 under hela 2021. Det är alltså en viktig del.

Så till frågan om resurser till Skatteverket. Det sker inga allmänna uppsägningar på Skatteverket, men man har avbrutit provanställningar; det är viktigt att poängtera. Man kan jobba med effektivisering och omorganisation. Jag vet att det är svårt för en del socialdemokrater att se att man ibland kan prioritera om. Jag kommer ihåg när Magdalena Andersson innan valet 2014 sa att man kunde skära 10 miljarder på myndigheterna, men sedan blev det inte så mycket av det. Men ibland måste man göra besparingar. Vi effektiviserar i statsförvaltningen, och det kan vara tufft och svårt. Men glöm inte att Skatteverket har mer resurser i år än vad man hade förra året. Vi har dessutom riktat insatser till de områden som är så enormt viktiga.

Fru talman! Utifrån vår dialog med Skatteverket är det tydligt att man skalar upp kontrollerna ytterligare. Det finns en hög ambitionsnivå såväl i politiken som hos Skatteverkets medarbetare. De vill jobba med att fortsätta förbättra folkbokföringen och ha kontroll på vilka som finns i landet så att vi får den bild vi behöver – och jag tror att också Socialdemokraterna vill att vi ska ha den.

Anf. 102 SOFIE ERIKSSON (S):

Fru talman! Vi var några som hörde bröstonerna från moderater och sverigedemokrater under förra mandatperioden, som på olika vis totalt dömde ut det arbete som den socialdemokratiskt ledda regeringen gjorde på området folkbokföring för att öka kontrollen och kvaliteten i våra register. Det vi gjorde var att ge Skatteverket möjlighet att göra de kontrollbesök man nu gör. Det var vi som återinförde folkbokföringsbrottet, för det fanns inte längre eftersom alliansregeringen hade avskaffat det. Vi ökade anslagen till Skatteverket och gav myndigheten nya verktyg för att man skulle kunna hantera dessa stora problem.

Ändå fick vi höra att det var fullständigt otillräckligt. Det enda som dög var en ögonblicksbild, alltså en folkräkning. Det fanns politiker från Sverigedemokraterna och Moderaterna som pratade om att räkna tandborstar och knacka på varenda dörr.

Nu får vi höra att det ska göras en lägesbild men att det viktiga är att förbättra de löpande registren. Det var ju detta arbete vi socialdemokrater inledde men blev utdömda för.

Det handlar ju lite grann om vad det är för ord vi använder om varandra. Vad är det för ord som används som slagträn i en politisk debatt för att vinna val? Och vad är de där orden värda efter valet?

Det är ju väldigt bra om det är så att de besparingar som görs nu på Skatteverket inte drabbar folkbokföringsarbetet. Men jag ställde den här interpellationen på grund av en ärlig oro över att det skulle gå ut över det. Att avsluta en provanställning är ju att säga upp folk. Många av dem som har dessa provanställningar har jobbat med just folkbokföring. Min oro kvarstår.

Jag hoppas att det är så som finansministern säger, att arbetet ska fortsätta och intensifieras. Men jag vill ändå framföra att det finns en annan aspekt av det här, det har vi pratat om tidigare i kväll, nämligen tilliten till våra myndigheter och till våra system. När man hela tiden sätter ett likhetstecken mellan effektiviseringar och att centralisera, då blir många människor därute jätkligt besvikna och arga.

Hur kan det vara så att besparingar alltid innebär att jobben ska ligga kvar i Stockholm men tas bort någon annanstans? Det har jag väldigt svårt att begripa, faktiskt. Jag tror att det handlar om lättja, att man inte orkar, att det är så jäkla drygt att sitta och åka tåg runt till de olika fina städerna som vi har i vårt land.

Det är intressant med den här lägesbilden. Är det en folkräkning eller inte? När ska den vara klar? Hur många ska få en knackning på dörren? Man ska också komma ihåg att det faktiskt för bara några år sedan genomfördes en folkräkning, men det dög inte då heller, så vi får väl se hur ambitionsnivån ser ut inför nästa val.

(Applåder)

Anf. 103 PEDER BJÖRK (S):

Fru talman! Jag noterade att finansministern i sitt senaste inlägg här från talarstolen valde att inte använda ordet folkräkning. Det tänker jag står för någonting.

Ingen skulle vara gladare än jag om regeringen övervägde att lämna denna tanke om en folkräkning som skulle gå ut på att man ger sig ut runt om i hela landet och knackar på alla dörrar för att räkna hur många som bor där. Alla experter som har tittat på detta är tydliga med att detta är ett ineffektivt och väldigt dyrt sätt, och att det inte leder till det som jag upplever att vi här i kammaren är överens om, nämligen att vi måste få ordning och reda på folkbokföringen.

Ett arbete påbörjades under förra mandatperioden, och vi är överens om att det måste fortsätta prioriteras resurser och att folkbokföringen i Sverige måste förbättras. Men det är ändå så att det i Tidöavtalet, under förra mandatperioden och i regeringens skrivningar i budgeten nämns folkräkning. Frågan kvarstår alltså: Har regeringen övergett tanken om att genomföra en folkräkning eller tänker man genomföra en folkräkning?

Fru talman! Om det nu är så att finansministern och regeringen har tänkt överge tanken om en folkräkning

är man ju ändå lite nyfiken på vad de övriga samarbetspartierna i Tidöavtalet tänker kring det.

Anf. 104 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M):

Fru talman! Jag ska bara säga några kortfattade saker; jag sade mycket i det tidigare inlägget.

Sverige befinner sig i ett nödläge. Nu har vi ansvaret, och vi tar ansvar. Jag tänker inte skylla på någon annan, utan vi tar det ansvar som vi ser att vi behöver ta.

Ja, jag har stått här i kammaren och talat mycket om en folkräkning, för det är vad detta handlar om. Det är väldigt enkelt; det är två delar. Den ena är: Vem och vilka är i Sverige? Det hade och har vi inte koll på. Vi vet inte hur många människor som befinner sig här. Om Socialdemokraterna har en siffra på detta – you're welcome! Den andra delen är: Befinner man sig på rätt plats, där man ska vara, eller är man skriven på en annan plats, i en annan lägenhet eller ett annat hus där man inte alls är, eller är man kanske till och med utomlands?

Det är den här typen av lägesbild som Skatteverket nu jobbar aktivt med. Vi befinner oss varken i julevangeliet i Lukas 2 och skattskrivningen för 2000 år sedan eller i den analoga folkräkning som man gjorde 1990, utan nu har vi helt andra och digitala verktyg. Men skillnaden mot 1990 är att Sverige befinner sig i ett helt annat läge. Så många människor har kommit hit, och vi vet just nu inte exakt vilka som är här. Därför jobbar Skatteverket tillsammans med Migrationsverket, polisen och andra för att ta reda på just det. Det gör mig ingenting, fru talman, om Socialdemokraterna hånar detta. Det viktigaste för mig är att det blir utfört.

Vi stärker också Skatteverket för att de ska kunna arbeta med de här uppgifterna – folkräkning, folkbokföring och andra delar. Året som börjat nu, 2024, innebär att Skatteverkets anslag ökar med ytterligare 100 miljoner för att stärka det brottsbekämpande och brottsförebyggande arbetet. Det är viktigt.

Och slutligen: Skatteverket har ett fantastiskt förtroende. Jag var i Ukraina, fru talman, och träffade gd:n för deras skatteverk. Skatteverken i Ukraina och i Sverige jobbar tillsammans; vi behöver stötta Ukraina för att få upp förtroendet där, för de behöver sina skattepengar. Det är väldigt viktigt att ukrainarna känner att pengarna går till rätt sak – det finns mycket korruption – och att man börjar lita på skattemyndigheten.

I Sverige har vi ett fantastiskt skatteverk som jobbar för medborgarnas bästa och har ett högt förtroende. Det ska de fortsätta att ha. De vill också väldigt gärna ta stort ansvar i det brottsbekämpande arbetet. De har fått nya verktyg sedan vi tillträdde, de fick det från den förra regeringen och de kommer att fortsätta att få det. Jag kommer också se till, fru talman, att de har de resurser som de behöver för att göra det arbete de är satta att göra. Jag har ansvar och jag tar ansvar, och jag tänker fortsätta med det.

Anf. 105 SOFIE ERIKSSON (S):

Fru talman! Jag tackar finansministern både för den här debatten och för de tidigare.

Om det framstår som att jag på något vis förlöjligade de problem vi har när det gäller folkbokföring eller de åtgärder som görs för att komma åt dessa problem så ber jag om ursäkt. Det har aldrig varit min mening att förlöjliga det över huvud taget.

Jag tror att vi håller med varandra helt om problembeskrivningen. Vi måste ha koll på vilka som bor och vistas i vårt land. Men det som är intressant, och som jag och min kollega Peder Björk har lyft upp här, är att Skatteverket senast 2021 gjorde just en lägesbild baserat på våra register. Och vi återinförde möjligheten att göra hembesök och kontroller. Detta är två exempel på den politik som moderater och sverigedemokrater toltat dömde ut.

Det är detta som vi vill återkomma till här i debatten, för verkligheten nu är ju att moderater och sverigedemokrater fortsätter på den politik som socialdemokrater landsatte. Vi är inte emot att man fortsätter på vår politik, men vi har problem med att man först dömer ut den och säger att man ska ha just specifikt en folkräkning, och sedan när man kommer till makten kallar man det för något annat. Då pratar man om att det egentligen inte är just den där lägesbilden som är så viktig, utan det är de löpande kontrollerna och registren och alla de där sakerna som vi socialdemokrater lyfte fram.

Det finns något viktigt med att värdesätta att ord spelar roll. Därför jag undrar varför man inte kallar det för en folkräkning. Vad är en folkräkning enligt den här regeringen som styr nu?

Anf. 106 ANDRE VICE TALMANNEN:

Finansminister Elisabeth Svantesson avstår från att hålla sitt slutanförande i den här interpellationsdebatten.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 17 Svar på interpellationerna 2023/24:363 och 367 om sjukvårdens betydelse för civilförsvaret

Anf. 107 Statsrådet ACKO ANKARBERG JOHANSSON (KD):

Fru talman! Eva Lindh har frågat ministern för civilt försvar om han anser att underfinansieringen av sjukvården stärker Sveriges civila försvar och, om inte, hur han kommer att agera.

Patrik Björck har frågat ministern för civilt försvar om han anser att Sverige är bättre rustat för kris eller krig när den svenska sjukvården säger upp personal och har svårt att klara sitt uppdrag och, om inte, vilka åtgärder han avser att vidta.

Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som ska svara på interpellationerna.

Regeringen och jag själv är medvetna om den nuvarande ekonomiska situationen i kommunsektorn. I

budgetpropositionen för 2024 har regeringen aviserat extra tillskott till regionerna de kommande åren för att stärka hälso- och sjukvården. Anslagen inom hälso- och sjukvårdspolitiken för 2024 uppgår sammantaget till cirka 67 miljarder kronor inklusive läkemedelsförmånen. Dessutom tillkommer regionernas andel av det generella statsbidraget.

Jag har i tidigare debatter konstaterat att det är sjukvårdshuvudmännen, med direktvalda politiker på kommun- och regionnivå med beskattningsrätt, som ansvarar för hälso- och sjukvården och att verksamheten finansieras till stor del av just skatter.

Staten kan inte fullt ut kompensera för de kostnadsökningar som kommunsektorn har. Politiker på alla nivåer behöver arbeta med att prioritera kärnverksamheter. Den 20 december 2023 höll jag en pressträff tillsammans med Sveriges Kommuner och Regioner, där vi gav besked till regionerna om vilka tillskott som de kan förvänta sig under 2024.

Det ekonomiska regelverket innebär att kommuner och regioner vid behov, exempelvis efter besked om statliga tillskott, kan ta nya beslut gällande budget. Det kan därmed finnas möjlighet för regionerna att minska behovet av besparingar genom de beskederna. Regeringen följer frågan noggrant och är beredd att vid behov vidta ytterligare åtgärder.

Många regioner tar, enligt Sveriges Kommuner och Regioners ekonomirapport för oktober 2023, sikte på en rimlig kostnadsnivå för 2025 och anser att det är förenligt med god ekonomisk hushållning att inte tillfälligt dra ned på verksamheterna onödigt mycket. Vissa regioner har således gjort bedömningen att detta är möjligt.

Vi vet att det numera finns en risk för att Sverige också påverkas av krig i vårt närområde eller för att vi själva angrips. Just sjukvården är en central del av totalförsvaret. Därför behöver vårdkapaciteten öka, och regeringen anslår särskilda pengar till detta.

Fler medarbetare i vården behöver arbeta vårdnära. Försvarsberedningens (Fö 1992:B) senaste rapport *Kraftsamling – Inriktningen av totalförsvaret och utformningen av det civila försvaret* (Ds 2023:34) gör också gällande att regionerna ska kunna dubblera antalet vårdplatser vid en krigssituation.

Regeringen har lämnat ett uppdrag till utvalda myndigheter att bedöma genomförbarheten av förslagen i Försvarsberedningens rapport. Myndigheten för samhällsskydd och beredskap ska i mars 2024 lämna en samlad redovisning, utifrån bedömningar som sektorsansvariga och andra myndigheter redovisar. Regeringen avser att under 2024 lämna en proposition till riksdagen om försvarspolitisk inriktning för kommande försvarsperiod. Utgångspunkten för det fortsatta arbetet är förslagen i Försvarsberedningens delrapport.

I sammanhanget vill jag även påminna om att vi hade en situation under hösten 2021 då den dåvarande regeringens politik inte var att öka antalet vårdplatser. I stället var det vi från oppositionen som ändrade i budgetpropositionen för 2022 och säkerställde att medel

avsattes för att öka antalet vårdplatser. Det är positivt att vi nu har en bred samsyn kring detta. Det är ett viktigt besked för hela hälso- och sjukvården. En ökad vårdkapacitet i vardagen är en grund för hälso- och sjukvårdens beredskap i kris och krig.

Med detta vill jag tacka Eva Lindh och Patrik Björck för frågorna och ser fram emot debatten.

Anf. 108 EVA LINDH (S):

Fru talman! Jag vill börja med att tacka för svaret.

Jag vill också säga några ord om bakgrunden till att jag ställde interpellationen. Vi står inför ett ganska nytt läge, och vi är helt överens om att vi behöver stärka och rusta upp vårt civila försvar. Det gör vi därför att vi har hamnat i en sådan situation, och därför blir det också viktigt att vi tittar på det civila försvaret och lokalsamhällets förmåga att säkerställa de viktigaste samhällsfunktionerna. Där ingår hälso- och sjukvården, som är den viktigaste samhällsfunktionen i det normala läget men framför allt i kris och krig.

Den SD-styrda regeringen har vid flera tillfällen sagt att de gör en historisk upprustning av vårt civila försvar, men verkligheten ser helt annorlunda ut. Vi har en vårdkris i Sverige. Vården har inte fått tillräckligt med resurser för att klara av uppdraget just nu. Vården är därför på många sätt hotad.

Regioner tvingas till besparingar som rustar ned kvaliteten. Vi ser detta på alla håll i Sverige, inte minst i mitt eget län Östergötland. Där har man inte sagt upp personal ännu, men besparingarna innebär en minskning av personalen med minst 600 personer. Detta stärker inte vården utan försvagar den.

Detta är ett problem i sig, men anledningen till att vi ställer frågan är också att vi bekymrar oss över uppbyggnaden av vårt civila försvar. Om vi inte kan klara av sjukvården i dag blir chansen att klara av sjukvården i kris och krig väldigt mycket sämre. Underfinansieringen av vården drabbar Sveriges befolkning i form av sämre vård just nu, men den äventyrar också vår beredskap.

Under pandemin lärde vi oss många saker. En av de saker vi tydligt lärde oss var att det som fungerar bra annars, när det inte är kris, också fungerar ganska bra när vi befinner oss i kris. Vi lärde oss även att det som inte alltid fungerar så bra annars verkligen inte fungerar bättre under kris. Därför är det viktigt att vi bygger och stärker sjukvården, för vården själv – därför att vi behöver en stark vård – men också för att säkra beredskapen och vårt civila försvar.

Vi är många som är bekymrade. Jag har läst vad till exempel Vårdförbundets ordförande säger, nämligen att det inte går att förbereda för krig när man skär ned i vården. Jag delar verkligen den bilden.

Jag vill också ta med en sak som jag tycker att statsrådet var inne på i sitt svar. Vem har ansvar? Är det regionerna, eller är det staten? Jag läste en artikel som Kristdemokraternas Ebba Busch och ministern, som då inte var minister, skrev. Där stod att regeringen måste kliva fram i ett krisläge som omfattar hela landet och

att staten måste avlasta vårdarbetarna så mycket det går.

Det var för några år sedan. Det är annorlunda nu.

Anf. 109 PATRIK BJÖRCK (S):

Fru talman! Vem har ansvar, frågade interpellanten Eva Lindh här när det gäller fördelningen mellan kommuner, regioner och stat. Det framgår tydligt av svaret att staten definitivt inte tar något ansvar. Det svarar också statsrådet här, fru talman. Jag skulle vilja vidga frågan om vem som tar ansvar.

Marcus Wennerström, som har satt upp sig på talarlistan här, ställde en interpellation till finansminister Elisabeth Svantesson i denna fråga. Interpellationen togs över av statsrådet Acko Ankarberg Johansson, som svarade så här: "Marcus Wennerström har också frågat finansministern hur hon, inom sitt ansvarsområde, bedömer att regeringens budget kommer att påverka den svenska hälso- och sjukvården. Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som ska svara på interpellationen." Så inledde statsrådet sitt svar. Det är en lite spännande fundering kring ansvaret inom regeringen.

Det var visserligen en viktig och bra interpellationsdebatt, som utifrån alla regioners synpunkter belyste den sjukvårdskris som finns, men som gav upphov till frågan: Är det statsrådet Acko Ankarberg Johansson som är ansvarig för Finansdepartementet?

Den interpellation som vi ska diskutera i dag, *Sjukvård i kris eller krig*, ställde jag till statsrådet Carl-Oskar Bohlin. Det gjorde jag för att statsminister Ulf Kristersson har gjort en stor sak av att regeringen tar civilförsvarsfrågorna på så stort allvar och att man därför har tillsatt en särskild civilförsvarsminister. Men det verkar inte som om civilförsvarsministern är så intresserad av att diskutera civilförsvaret.

Sedan är det väl bra att statsrådet Acko Ankarberg Johansson i sitt svar säger att arbetet inom regeringen är så fördelat att det är hon som ska svara på interpellationen om civilförsvaret. Det är tydligen inte bara Finansdepartementet som statsrådet ansvarar för utan också civilförsvaret. Det är i och för sig fantastiskt med den arbetskapaciteten. Jag ifrågasätter inte den. Men jag undrar lite grann hur statsminister Ulf Kristersson har organiserat sin regering.

Det var inte för att statsrådet Carl-Oskar Bohlin inte hade möjlighet att vara i kammaren här i kväll som svaret överlämnades till statsrådet Acko Ankarberg Johansson. Men nu är det sådan tur att Carl-Oskar Bohlin snart kommer hit till kammaren, och då kan vi få en debatt om civilförsvaret med civilförsvarsministern.

Jag tycker ändå att detta är lite oroväckande. I den debatt som var den 23 januari gick man väldigt noga igenom den sjukvårdskris som finns i Sverige och som är verklighet. Den upplever alla våra 21 regioner. Man kan naturligtvis ha olika synpunkter på vart den debatten ledde beroende på vilken politik som man företräder, om man företräder stora skattesänkningar för höginkomsttagare eller om man företräder en politik för en stark sjukvård.

I kväll hade jag hoppats att få en debatt med civilförsvarsministern om hur sjukvårdskrisen drabbar civilförsvaret. Och jag ställde i min interpellation frågan vilka åtgärder statsrådet avser att vidta. Det fick vi inget svar på av statsrådet Acko Ankarberg Johansson. Men vi får se hur det blir när statsrådet Carl-Oskar Bohlin kommer till kammaren så småningom.
(Applåder)

Anf. 110 MARCUS WENNERSTRÖM (S):

Fru talman! För ett par veckor sedan, som vi nyss var inne på, stod vi här och hade en debatt om den kris som den svenska sjukvården står inför. Syftet med den debatten var ganska enkelt, för vården har ett eget värde. Vården ska finnas för dem som bor i Sverige, oavsett den hotbild som vi nu står inför. Men det går inte heller att se vården helt separat från de omvärldshändelser som sker.

Det går att konstatera att när Jimmie Åkesson, Johan Pehrson, Ebba Busch och Ulf Kristersson hamnar vid rodret blir det kris. Och krisen är framkallad enbart av en oansvarig ekonomisk politik som prioriterar sänkt skatt före fungerande välfärd. Och konsekvensen blir, som vi hörde då, blir nedskärningar. Det blir sämre tillgänglighet och sämre patientsäkerhet. Och de konkreta exemplen var många i den debatten. Men jag kan exempelvis lyfta fram att akuten i Köping ser ut att behöva stängas. Det får tydliga konsekvenser.

Detta går på tvären med de utredningar som har tagits fram om hälso- och sjukvården och behoven vid höjd beredskap. När vårdpersonal varslas i tusentals får det en direkt konsekvens för vårdens förmåga att leverera även vid höjd beredskap.

När vi förra veckan hade nöjet att debattera med just Carl-Oskar Bohlin var vi överens om att kontinuitet bygger på en fungerande vardag, och vi var överens om att robusthet också bygger på en fungerande vardag.

Den retoriska frågan blir då: Speglar sjukvården i dag, i vårdkrisen, den fungerande vardag som regeringen ser framför sig ska fungera även i kris?

Men vårdkrisen har ytterligare dimensioner när det gäller beredskapen. Besluten om de åtgärder som vidtas fattas, precis som statsrådet säger i sitt svar, regionalt. Konsekvenserna blir nationella.

Eftersom försvarsförmågan för Sverige är en nationell och statlig fråga blir min oro i detta läge att regeringen ser ut att abdikera från det ansvar som regeringen faktiskt har och i stället skjuter över försvarsbeslut till regionala politiker med beskattningsrätt, för att låna statsrådets ord.

Svenska folket förtjänar en regering som vill ta det ansvar som åligger den. Och min förhoppning, fru talman, är att statsrådet därför kan svara på frågan: Vem tar ansvaret för att de nedskärningar som nu genomförs inte försämrar landets förutsättningar att försvara sig mot ett väpnat angrepp?

(Applåder)

Anf. 111 Statsrådet ACKO ANKARBERG JOHANSSON (KD):

Fru talman! Jag börjar med att konstatera att ledamoten Patrik Björck har varit ledamot väldigt länge. Och den formulering som ledamoten upprepade flera gånger är någonting som varje regering har att hantera och som ytterst bestäms av personal i Regeringskansliet, det vill säga var en fråga hamnar. Även om en ledamot har skrivit till en minister är det kanske en annan ministers ansvarsområde.

Jag har själv som riksdagsledamot varit med om att jag tyckte att en viss minister borde besvara min fråga. Men sedan kom det en annan minister och besvarade den. Det är helt enkelt bara en följd av hur Regeringskansliet alltid behandlar frågor oavsett vem som sitter i regeringsställning.

Fru talman! Eftersom ledamoten Patrik Björck inte vill diskutera med mig kommer jag nu att övergå till att ta upp det som ledamoten Eva Lindh och ledamoten Marcus Wennerström lyfte fram, vilket var mycket intressanta saker.

Jag ska börja med situationen när det gäller regionerna och deras ansvar. Jag tycker att det är en essentiell och nödvändig diskussion. Det är klart att regionerna som enligt lag ska ansvara för sjukvården inte är några underleverantörer till staten. Nej, det är de inte, utan de har ett eget ansvar att enligt lagarna fatta de beslut som de finner nödvändiga för sina invånare utifrån det mandat som de får av väljarna och utifrån den skatt som de väljer att ta ut. Därför är det viktigt, också i den diskussion som vi nu har i den parlamentariska kommitté som behandlar frågan om ansvaret för vården, att så länge sjukvården är en regional fråga är det regionerna som har ansvaret för den.

Men detta tar inte bort regeringens ansvar att också stötta när det är svårt. Precis som ledamoten Eva Lindh lyfter fram är det nödvändigt, fru talman, att staten finns där och stöttar när det inträffar speciella händelser.

I höstas var det tydligt att inflationen fick konsekvenser för regionerna. De hade påverkat detta på så sätt att de själva hade skrivit på pensionsavtalet. Men att inflationen ökade nu berodde på en lång rad händelser i världen som påverkade dem under en kortare period. Då behövde de ett särskilt stöd för att klara situationen. Och de skrev själva, som jag refererade från SKR:s ekonomirapport, att det är en tillfällig situation. De bedömer alltså att regeringen kommer att lyckas få ned inflationen så att vi kan återgå till vanliga förhållanden. Och de tror att de 2025 är tillbaka till en mer normal situation. Då är det nödvändigt att regeringen går in och stöttar som vi gjorde med ett särskilt sektorsbidrag. Det är inte bra i sig eftersom det är tillfälligt. Men det gavs för att de skulle klara kostnaderna på grund av inflationen 2024. Och vi vill att de kostnaderna ska gå ned.

Det som vi behöver titta vidare på är både den akuta situation som vi har för sjukvården i dag och den situation som är kopplad till Försvarsberedningens rapport. Där behöver vi öka vår kapacitet väsentligt.

Fru talman! Regeringen tittar nu både på den akuta situationen som vi följer väldigt noga och på det som Försvarsberedningen föreslår. Försvarsberedningen skriver att vi i praktiken ska fördubbla vår vårdkapacitet vid ett väpnat angrepp eller vid krig. Vi behöver förstås gemensamt titta på vad som menas med dessa skrivningar och vad de i praktiken innebär. Men det handlar om en väsentlig kapacitetsökning. Därför arbetar vi nu med både den akuta situationen och det som är föranlett av Försvarsberedningens rapport och förslag. Och partierna är eniga om att det är på detta sätt man ser på sjukvården.

Regeringen kommer att återkomma i båda frågorna och ge besked, därför att även om ansvaret ligger hos regionerna är det nödvändigt att regeringen stöttar i den mycket tuffa situation som just nu råder för samtliga regioner i Sverige.

Anf. 112 EVA LINDH (S):

Fru talman! Debatten ändrar villkoren för den här diskussionen. Därför börjar jag med att säga något om tillfälligheter och tillfällig svacka.

Sjukvård behövs hela tiden. Sjukvården kräver långsiktiga insatser och att den står stark inte bara vissa år utan alla år. Lider man av psykisk ohälsa behöver man hjälp nu, inte om två år. Får man en sjukdom behöver man hjälp nu, inte längre fram.

Vi hoppas verkligen att det blir bättre ekonomiska tider för kommuner och regioner, men oavsett finns vårdkrisen här och nu. Jag vill markera det eftersom det är så oerhört viktigt. Det handlar också om människor som kommer att sluta och som inte ersätts. De behövs, och de kanske inte kommer tillbaka. Och det kan få långsiktiga konsekvenser, förutom det akuta läget just nu. Interpellationen gäller både vården och det civila försvaret, men det avgörande just nu är att sjukvården är underfinansierad. Därmed råder en vårdkris i Sverige.

I sin förlängning leder detta till att det inte går att bygga upp och stärka civilförsvaret på det här området. Det var därför jag frågade civilförsvarsministern om han ansåg att underfinansieringen av sjukvården stärker civilförsvaret eller inte. Jag är på allvar intresserad av att få höra den bedömningen. Tycker man att det stärker civilförsvaret eller inte? Kommer regeringen annars att agera?

Många av oss har besökt skolor, och vi träffar människor. Just när vi besöker skolorna är en av de två saker som alla tar upp oron för beredskapen, det vill säga oron för om det ska bli krig. Det är en allmän oro. Det är inte bara några som känner denna oro, utan många känner denna oro starkt. Om man då kräver att alla ska förbereda sig för krig, måste också de som hänvisar till detta ta det ansvaret och bygga upp det civila försvar som vi alla är så beroende av.

Frågan kvarstår, och nu ser jag att ministern som jag ställde interpellationen till är här, så han kan också lyssna. Vi är på allvar oroliga. Det är inte så att vi väcker interpellationer för att vi tycker att det är så roligt, utan vi vill ha svar. Anser statsrådet att

underfinansieringen stärker civilförsvaret? Vad anser man i så fall behöver göras om man håller med oss här som har ställt frågan, nämligen att vi oroar oss för sjukvården här och nu? Det gäller också beredskapen och att stärka det civila försvaret.
(Applåder)

Anf. 113 PATRIK BJÖRCK (S):

Fru talman! Jodå, jag kan nog debattera även med statsrådet Acko Ankarberg Johansson. Det är inga problem.

Men jag anser fortfarande att min fråga inte har besvarats av statsrådet, både i det skriftliga svaret och från talarstolen, nämligen om regeringen anser att Sverige är bättre rustat för kris eller krig när den svenska sjukvården säger upp personal. Den frågan besvarades inte.

Om jag förutsätter att regeringen svarar nej på frågan – det är väl inte så otroligt – är nästa fråga vilka åtgärder statsrådet avser att vidta. Det finns lite olika saker som statsrådet tog upp i sitt första anförande. Där sa hon att sjukvården är en central del av totalförsvaret och att vårdkapaciteten därför behöver öka. Men nu ser vi att vårdkapaciteten minskar. Då räcker det inte att komma med en from förhoppning. Men oavsett vilken post man har i en regering eller vilket departementet man företräder har man ett ansvar för att regeringen ska se till att sjukvården och vårdkapaciteten ökar. Det är vi överens om. Men verkligheten är precis den motsatta.

Sedan fortsätter statsrådet med att inriktningen av totalförsvaret och utformningen av det civila försvaret också gör gällande att regionerna ska kunna dubblera antalet vårdplatser vid en krigssituation. Det är också en from förhoppning, om man för en politik som innebär att folk sägs upp. I 17 av 21 regioner drar man ned på sjukvården. Det blir ett tomt svar.

Sedan sa statsrådet att regeringen avser att under 2024 lämna en proposition till riksdagen om försvarspolitisk inriktning för kommande försvarsbeslutsperiod. Det låter hoppfullt, nämligen att i den här propositionen kommer det att finnas förslag på åtgärder som säkerställer att svensk sjukvård är i ett sådant skick att den klarar av sin uppgift i totalförsvaret. Det är den bilden som statsrådet målar upp. Men det kommer att innebära stora förväntningar på den försvarspolitiska inriktningen som ska läggas fram för riksdagen under 2024. Då får vi följa upp med interpellationer, om Försvarsberedningen inte lägger fram förslag på den typen av åtgärder som kan svara på frågan om hur sjukvården klarar sin uppgift i totalförsvaret.

Statsrådet ställer ut löften om att den frågan ska lösas i propositionen. Det blir spännande, fru talman! Vi får väl se om statsrådet klarar av att leverera. Är det till Pål Jonson, Carl-Oskar Bohlin, Acko Ankarberg Johansson eller Elisabeth Svantesson jag ska ställa den interpellationen? Det får jag fundera över, men jag får väl svar av det statsråd regeringen anser har frågan inom sitt ansvarsområde.
(Applåder)

Anf. 114 MARCUS WENNERSTRÖM (S):

Fru talman! Ord är makt, brukar det heta. Val av ord säger ibland mer än vad själva ordet säger.

Jag försökte lyssna in svaret från statsrådet Acko Ankarberg Johansson, men jag hörde inte så mycket om ansvar. Jag hörde att staten ska stötta något som är tillfälligt. Samtidigt var poängen i mitt anförande att staten äger ansvaret för försvaret av Sverige.

Det är jättebra att stötta, men ansvaret ligger på regeringen, det vill säga att bygga ett försvar som är tillräckligt bra för att kunna försvara Sverige. Sedan har regioner uppdraget att omsätta medan ansvaret ligger hos regeringen.

Min fråga omformulerar jag i hopp om att statsrådet ska försöka svara. Eftersom statsrådet väljer att fokusera på ordet stötta, väljer jag att fråga vilket stöd statsrådet ger till regionerna för att säkerställa att totalförsvarsförmågan inte försämras nu när de tvingas skära ned.

(Applåder)

Anf. 115 Statsrådet ACKO ANKARBERG JOHANSSON (KD):

Fru talman! Tack, ledamöter, för era kompletterande inlägg! Jag uppskattar verkligen diskussionen.

Det är jättetydligt att om vi skulle göra regionerna till underleverantörer och tala om för dem hur de ska fixa med vårdplatser, då kommer det att bli uppror.

Vi försökte faktiskt i juni månad, när Socialstyrelsen berättade att vi behöver öka med 2 300 vårdplatser för att klara tillräcklig vårdkapacitet. Svaret var tydligt: Ni lägger er inte i den frågan.

Visst finns det en konflikt mellan självstyret och behovet av att säkra hela Sveriges vårdkapacitet; det gör det. Det kan vi inte lösa genom den pågående parlamentariska utredningen om vårdansvaret, utan det är en fråga vi får lösa här och nu.

Regeringen har valt metoden att ge särskilda miljoner för att öka vårdkapaciteten. När det är kopplat till Försvarsberedningens rapport kommer vi att återkomma i en proposition, precis som jag sa. Men just nu är gången att Försvarsberedningens eniga förslag i de här delarna har gått till myndigheterna, som ska tala om vad de tycker om det. Det kommer att vara en beredningsprocess, och sedan kommer det en slutrapport. Sedan ska vi återkomma med en proposition. Det här ligger alltså en liten bit fram.

En jätteviktig del i detta är vår syn på vårdkapacitet och vårdplatser. Vi har inte haft samsyn i det.

Hösten 2021 lade den dåvarande socialdemokratiska och miljöpartistiska regeringen fram en budget som vi hade majoritet att förändra, vilket vi gjorde i vissa delar. Då skrev vi in i det som blev riksdagens beslut att Sverige har för låg vårdkapacitet och för få vårdplatser och att de behöver öka, och vi skickade med pengar.

Jag minns mycket väl mötet i socialutskottet sedan, på nyåret, när vi gick igenom situationen med ansvarigt statsråd, myndigheter och Sveriges Kommuner

och Regioner. Då var uppfattningen att riksdagen hade fel. Vi behövde inte öka antalet vårdplatser.

Men på våren i vårändringsbudgeten hade regeringen ändrat uppfattning. Jag är så glad över det, för nu har vi samsyn i att vi hade för få vårdplatser och har för få vårdplatser och att vi behöver öka dem. Och vårdplatser – vi är helt överens, men jag säger det ändå – är ju inte sängarna, utan det är kapaciteten och kompetensförsörjningen omkring dem.

Vi har alltså äntligen nått en position där vi är överens om att vi ska öka vårdkapaciteten i Sverige. Då finns det ett behov av att diskutera Försvarsberedningens rapport, som säger att vi ska fördubbla kapaciteten. Vi har i dag någonstans runt 15 300 vårdplatser. Är det fler än 30 000 vårdplatser vi talar om, eller vad är det för vårdkapacitet vi talar om? Och normalt sett vid ett väpnat angrepp är det en annan sorts sjukvård som brukar behövas. Hur ska vi se på det?

Det var några av de frågor som jag tog upp i dag när jag var hos socialutskottet. Ni hade bjudit in mig och flera andra, och vi diskuterade just beredskapsperspektivet. Nu får ledamoten från socialutskottet inte komma fram igen, men jag tror att han skulle kunna instämma i att det är ganska svårt att bedöma de här sakerna. Men vi behöver hitta enighet om hur mycket vårdkapaciteten ska öka och sedan sätta pengar på det, för regionerna kan inte öka för det nationella målet om de inte får ersättning för det. Där är vi helt överens.

Men vi måste klara den akuta krisen. Det är också den som regeringen följer noggrant och kommer att återkomma om, för man kan inte lämna välfärden i sticket. Även om det är regionerna som har huvudansvaret måste regeringen finnas där och stötta. Vi har inte huvudansvaret för sjukvården, men vi har ett ansvar att stödja och stötta.

Det är nog de orden jag får använda när vi har den ansvarsfördelning som vi har i Sveriges förvaltningsorganisation – att det är stöd och stöttning som regeringen ger. Vi kan inte överta ansvaret från regionerna.

Men Försvarsberedningen och det som är huvudämnet i ledamöternas två väldigt fina interpellationer handlar om att vi gemensamt behöver hitta samsyn i regering och riksdag så småningom om hur vi ska förstärka totalförsvaret. Jag är glad över det engagemang som både ledamöter här och utskottet visar.

Anf. 116 EVA LINDH (S):

Fru talman! Ja, vi har ett nytt säkerhetspolitiskt läge. Vi behöver ta ett större ansvar för det civila försvaret, och vi är överens om det. Frågan är hur och om vi verkligen tycker att vi tar det ansvaret.

Jag vill börja med att säga att jag älskar det kommunala och regionala självstyret. Jag tycker att det är jättebra. Jag tycker inte att det är några större svårigheter med att avgöra vem som har ansvaret. Men om man ställer höga förväntningar på regionerna och kräver saker av dem måste man också ge resurser. Det hänger ju ihop. Man kan inte säga att regionerna ska göra en sak och sedan inte ge dem förutsättningarna att klara av detta. Det gör man ju inte i dag.

Jag vill också säga någonting om det här med vårdplatserna och att vi inte pratar om bara sängplatser. Precis som ministern är inne på här handlar det om kapacitet. Den behöver stärkas, men det går inte heller när man inte får tillräckliga resurser.

Återigen: Jag är bekymrad över den vårdkris vi har. Vi kan inte öka vårdkapaciteten när inte regionerna får förutsättningarna att göra det. Minst 600 färre anställda i Östergötland kommer inte att stärka vården. Minst färre 600 anställda i Östergötland kommer inte heller att stärka uppbyggnaden av det civila försvaret.

Jag är orolig. Jag känner att jag kommer att fortsätta vara lite orolig, men jag tackar ändå för debatten. Jag tycker att det är viktigt att vi talar om både vården och det civila försvaret, för det är så viktigt både nu och i framtiden.

(Applåder)

Anf. 117 PATRIK BJÖRCK (S):

Fru talman! Vi är överens om att vi behöver en god vård, och vi är överens om att vi behöver ett starkt civilförsvaret och ett starkt totalförsvaret. Vi behöver även ett väpnat försvar. Det här är vi överens om i tal. Frågan är hur vi hanterar det när det gäller att tillsätta resurser och vad vi prioriterar.

Jag hade en liknande debatt häromveckan med försvarsministern. Vi var väldigt överens om att det är viktigt att det väpnade försvaret är starkt. Försvarsministern pratade om brigader och ubåtar och flygplan och så vidare och om den nya säkerhetspolitiska situationen. Min fråga till försvarsministern då, fru talman, var denna: Om vi är överens om detta, kan vi då också vara överens om att vi måste prioritera finansieringen av det?

Det är ju där någonstans som vi gör skilda bedömningar, vi från Socialdemokraterna och ni från regeringen. Regeringen har i slutändan – hittills i alla fall; det kanske finns hopp om bättring – alltid prioriterat skattesänkningar, främst för höginkomsttagare, framför såväl försvar och civilförsvaret som sjukvård eller egentligen vilken samhällsfunktion som helst. Vi skulle naturligtvis kunna diskutera infrastruktur, vägar och järnvägar, som också är en viktig del av totalförsvaret.

Just nu är frågan denna. Vi har alltså en situation med sjukvårdskris. Vi har också en situation med ett allvarligt säkerhetspolitiskt läge. Vi har en situation där civilförsvaret behöver rustas upp. Hur påverkar det civilförsvaret? Jag har inte riktigt fått svar på den frågan här i kväll, men vi kommer att fortsätta jaga på i den frågan eftersom den är så viktig för Sveriges säkerhet.

(Applåder)

Anf. 118 Statsrådet ACKO ANKARBERG JOHANSSON (KD):

Fru talman! Tack, ledamöter, för alla goda inlägg och för interpellationerna!

Jag tror att jag har sagt i varje inlägg att vi behöver öka vårdkapaciteten. Jag tycker att det är svar nog. Vi

behöver det så att vi klarar en jul-, nyårs- och tretton-dagshelg med tre virus. Det klarar vi inte i dag utan gå upp i stabsläge. Och vi måste kunna ha ökad vårdkapacitet för att klara det som skulle kunna bli fallet vid ett väpnat angrepp.

Det är situationen i Sverige i dag. Men vi började på minus därför att vi under en lång rad av år har minskat antalet vårdplatser. Vi har minskat antalet vårdplatser, och vårdpersonal har lämnat sektorn. Och det är precis som ledamoten Eva Lindh lyfte fram: När de väl har lämnat sektorn är det ganska många som aldrig kommer tillbaka. Det är så många sjuksköterskor som har lämnat sektorn och aldrig kommit tillbaka. Vårdförbundet rapporterar också om det. Därför är det oerhört allvarligt när personal tvingas lämna sektorn, för då finns det en risk att vi inte får tillbaka den. Då får vi inte tillbaka välutbildade och erfarna sjuksköterskor, undersköterskor, läkare och andra.

Det är nödvändigt att vi säkerställer en möjlighet för dem som finns i vården i dag att fortsätta arbeta och göra ett gott arbete, för var och en av dem behövs.

Sedan finns det många områden där man gör omställning och förändring. I dag är det den goda och nära vården, där man arbetar på nya sätt. Men det handlar ju inte om besparingar utan om att skapa en bättre vård som gör att patienterna får det bättre i praktiken. Man byter arbetssätt och så, men det är långt ifrån diskussioner om besparingar.

Vårdkapaciteten behöver alltså öka. Regeringen följer detta i det nära perspektivet och kommer att återkomma när det gäller Försvarsberedningens rapport. Jag har nämnt några gånger att det har funnits en bred enighet och vi nästan har varit överens, men jag är inte helt säker på att ledamoten Patrik Björck och socialdemokraterna i Försvarsberedningen var helt överens. Men det kanske ni är fullt ut; det fanns ju några tillägg, eller synpunkter.

Den fortsatta processen får väl visa att vi, både riksdag och regering, ändå kan komma överens om de viktiga perspektiven i totalförsvaret. Det är väldigt bra att vi äntligen har en särskild minister för detta. Han gör ett utmärkt jobb och kommer nu att ta över.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 18 Svar på interpellation 2023/24:382 om upp-rustning av Sveriges civila försvarsförmåga

Anf. 119 Statsrådet CARL-OSKAR
BOHLIN (M):

Fru talman! Sofia Amloh har frågat mig hur jag ska agera för att skapa de bästa förutsättningarna för att alla aktörer ska kunna bidra till ett starkt civilt försvar.

Ett starkt civilt försvar bygger på att alla som kan ska bidra. Erfarenheterna från Ukraina visar på vikten av att hela samhället är delaktigt i att skapa motståndskraft. För att stärka förutsättningarna för de olika aktörerna att bygga det civila försvaret har regeringen vidtagit flera åtgärder.

Inrättandet av en ny struktur för statliga myndigheter har skapat en tydlighet när det gäller hur beredskapsarbetet ska bedrivas på nationell nivå. Med en indelning av statliga myndigheter i beredskapssektorer skapas en organisatorisk plattform för såväl planering som operativ hantering av fredstida kriser, höjd beredskap och ytterst krig.

Kommuner och regioner är centrala i arbetet med att stärka och utveckla det civila försvaret. Regeringen har därför i budgeten bland annat gjort en satsning på 100 miljoner kronor årligen från och med 2024 på ökade bidrag till kommunernas och regionernas arbete med krisberedskap och civilt försvar. Även i budgetpropositionen för 2023 tillförde regeringen 100 miljoner kronor till dessa aktörer, alltså kommunerna.

En annan central aktör är näringslivet. Regeringen tillsatte i början av 2023 det tvärssektoriella näringslivsrådet för totalförsvaret och krisberedskap. Regeringen har under 2023 genomfört fyra möten i rådet. Näringslivsrådet ska på strategisk nivå verka för ömsesidigt informationsutbyte och rådgivning i frågor som är av gemensam vikt för näringslivet, arbetstagarorganisationerna och staten. Under året har rådet diskuterat hur näringslivet kan engageras i uppbyggnaden av totalförsvaret samt inspel till den kommande nationella säkerhetsstrategin och hur Sveriges försörjningsberedskap kan stärkas.

En robust försörjningsberedskap utgör en av grundpelarna i ett motståndskraftigt civilt försvar. Utifrån det rådande omvärldsläget med krig i Europa och med erfarenheterna från pandemin i färskt minne är det angeläget att hitta snabbspår som säkerställer ett högt tempo parallellt med den långsiktiga uppbyggnaden av försörjningsberedskapen.

Regeringen har därför givit två uppdrag, ett till Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, MSB, och Tillväxtverket om att ta fram en modell för en sammanhållen funktion för information till företag samt ett till MSB och Socialstyrelsen om att genomföra en försörjningsanalys av beredskapssektorn Hälsa, vård och omsorg. Dessa uppdrag är några av flera viktiga steg för att se till att arbetet med att säkerställa en god försörjningsberedskap sker skyndsamt.

En betydelsefull del när det gäller att bygga vår beredskap och motståndskraft är den enskilda individen. Samhällets förmåga att motstå kriser och krig hänger på vår personliga beredskap, försvarsvilja och kristålighet. Myndigheterna kan stödja detta genom utbildning och information. MSB ger till exempel ut generella råd för hemberedskap, vilket efterfrågas och uppskattas av många. Det är dock viktigt att tydliggöra att i Sverige är alla mellan 16 och 70 år totalförsvarspliktiga. Det innebär att vi alla tillsammans efter bästa förmåga ska bidra till totalförsvaret.

En viktig del i att skapa förutsättningar för samhällets fortsatta utveckling av det civila försvaret är det arbete som Försvarsberedningen nu gör. I sin rapport *Kraftsamling* redogör Försvarsberedningen för totalförsvarets inriktning och det civila försvarets utformning.

Senare i vår lämnar beredningen sin rapport om det militära försvaret och ekonomiska förutsättningar för både det militära och det civila försvaret. Den redovisningen kommer tillsammans med andra underlag att utgöra grunden för den totalförsvarsproposition om totalförsvarets fortsatta inriktning och utformning som regeringen avser att lämna till riksdagen i höst.

Anf. 120 SOFIA AMLOH (S):

Fru talman! Ett starkt civilt försvar bygger på att alla som kan ska bidra. Det är viktigt att hela samhället är delaktigt i att skapa motståndskraft och att regeringen skapar förutsättningar för alla olika aktörer att bygga ett starkt civilt försvar.

Jag själv och många med mig har sedan en tid tillbaka på olika sätt försökt förbereda oss för tider av kris och krig. Vi fick uppleva hur det var att befinna sig i kris under coronapandemin. Och det var inte många dagar vi hunnit vara ur coronapandemin innan kriget i Ukraina bröt ut och vi hade ett krig i vårt närområde, i Europa. En av de största lärdomarna från coronapandemin var att det som inte fungerar i fredstid eller normalläge inte heller fungerar under kris.

Fru talman! Det blir mycket motsägelsefullt när den här regeringen försätter svensk sjukvård och regionerna i ekonomisk kris. Regionerna tvingas skära ned på verksamheter. Man lägger varsel efter varsel. Läget är allvarligt i nästan samtliga regioner, inte minst min egen. I Region Sörmland avsäger sig cheferna arbetsmiljöansvaret för att läget är bortom kontroll – på en akutmottagning när det inte råder vare sig kris eller krigstillstånd i landet. Samtidigt säger man att det är bråttom att rusta Sverige.

Jag vet att statsrådet för civilt försvar inte vill prata om vare sig kommunernas eller regionernas ekonomiska förutsättningar att bedriva välfärd i dag. Men det går inte att prata om att stärka samhällets motståndskraft och vikten av att rusta samhället starkt för kris och krig och samtidigt avfärda sjukvårdens ekonomiska kris, som den här regeringen har lämnat regionerna i.

Statsrådet brukar snabbt avfärda detta med att säga att man satsar pengar på sjukvården i budgeten. Tur är väl det, tänker jag, men tyvärr räcker det uppenbarligen inte på långa vägar när tusentals vårdanställda sägs upp på grund av att underskotten är så stora att omfattningen är svår att ta in och förstå.

Detta är inte något som bara jag eller Socialdemokraterna säger. Coronakommissionen kom bland annat fram till att en av de största bristerna var brist på personal och rätt kompetens. Dessutom har ordföranden för Vårdförbundet varit väldigt tydlig: Först ska vi klara av vården i fredstid. Det säger en hel del.

Nu när det är bråttom att rusta upp vår försvarsförmåga kan väl inte ministern som ansvarar för civilt försvar tycka att det är rätt att regionerna sliter med frågor om prioriteringar och vilka vårdinrättningar de ska dra ned på eller lägga ned i stället för att planera och rusta för kris och krig. Tycker inte statsrådet att detta är besvärande och att det hade varit bättre att rusta

sjukvården i stället för att skära ned på den när vi nu behöver stärka vår försvarsförmåga?
(Applåder)

Anf. 121 PATRIK BJÖRCK (S):

Fru talman! Jag vill haka i lite där Sofia Amloh slutade och ställa de frågor till Carl-Oskar Bohlin som jag tidigare ställde till statsrådet Acko Ankarberg Johansson: Anser statsrådet att Sverige är bättre rustat för kris eller krig när den svenska sjukvården säger upp personal och har svårt att klara sitt uppdrag? Om inte, vilka åtgärder avser statsrådet att vidta?

Här någonstans har statsrådet för civilt försvar möjlighet att ge sitt perspektiv på denna fråga. Vi har tidigare haft många och långa debatter med statsrådet Acko Ankarberg Johansson, och det är bra; vi uppskattar att statsrådet kommer till kammaren och diskuterar sjukvården med oss riksdagsledamöter. Men nu var det specifikt utifrån ett civilförsvarsperspektiv som jag ställde min interpellation till statsrådet, och då fick jag inte svar. Men nu har statsrådet möjlighet att göra det och ge svar om vilka åtgärder som statsrådet avser att vidta.

I det svar som statsrådet Carl-Oskar Bohlin gav Sofia Amloh står det att erfarenheten från Ukraina talar om att hela samhället är delaktigt i att skapa motståndskraft. Det håller vi med om. Det är en rimlig analys. Det står att kommuner och regioner är centrala i arbete med att stärka och utveckla det civila försvaret. Vi instämmer i det. Det är en rimlig analys.

Man tar upp den försörjningsanalys som man har gett i uppdrag till MSB och Socialstyrelsen att genomföra när det gäller hälsa, vård och omsorg. Det är bra och rimligt. Men det kommer fortfarande inget svar på hur statsrådet ser på hur sjukvårdskrisen drabbar civilförsvaret. Det vill jag få ett svar på här och nu.

Anf. 122 LINUS SKÖLD (S):

Fru talman! För ungefär en vecka sedan hade jag en interpellationsdebatt med civilminister Erik Slottner. I den berättade jag om den kris som inträffade i Älvsbyn den 4 januari. Det var en bister dag. Temperaturen var minus 40. Strömmen gick. Efter knappt fyra timmar försvann mobiltäckningen. Hemtjänstens larm slutade fungera. Krisledningen kunde inte kommunicera med sin organisation. Allmänheten blev utan uppdateringar och kontakt med nära och kära.

Efter närmare efterforskningar lyckades jag utröna att kravet på teleoperatörerna är att de ska hålla sig med reservkraft i en timme för sina mobilmaster i centralorter med mer än 8 000 invånare och fyra timmar utanför centralorterna.

I den debatt vi hade speglade jag detta i civilförsvarsministerns ord från Folk och Försvar – det där anförandet som gav honom 15 minuter i rampljuset där han ”med ämbetets kraft”, ”mindre inlindat och med en osminkad tydlighet” talar om att det kan bli krig i Sverige. Han ställde då frågor som löd så här: ”Är du ledande befattningshavare i en beredskapsmyndighet?” ”Är du kommunalråd?” ”Är du arbetstagare?”

”Är du privatperson?” Men inte en enda fråga i det anförandet löd: Är du teleoperatör?

Carl-Oskar Bohlin avkräver individen ansvar, och för den som vill veta vad han frågade privatpersonerna den där dagen, några dagar efter krisen i Älvsbyn, kan jag nämna att frågan löd: ”Har du tagit ansvar för din hemberedskap?” Och vill man veta vad Carl-Oskar Bohlin kräver i hemberedskap kan man titta i Expressen på nyårsafton 2022. ”Rent konkret innebär det,” skrev han där, ”förbered dig för att kunna klara dig utan samhällets hjälp i en vecka men gärna längre.”

Av mig som enskild privatperson, av mina föräldrar eller av vilken enskild privatperson som helst kräver regeringen och Carl-Oskar Bohlin att vi ska klara oss en vecka utan el, utan värme, utan mat och utan vatten. Men av teleoperatörerna kräver man en timme.

Då frågade jag Erik Slottner: Är detta rimligt, speglar i Carl-Oskar Bohlins ord? Och Erik Slottner inledde sitt nästa inlägg med att uppmana mig att interpellera civilförsvarsministern om detta i stället för att han skulle stå här i kammaren och gissa, som han sa. När jag såg att den här interpellationsdebatten skulle äga rum tänkte jag liksom passa på.

Med hälsningar från civilminister Slottner vill jag alltså ställa frågan till civilförsvarsministern i dag: Av mig som enskild privatperson, av mina föräldrar eller av vilken enskild privatperson som helst kräver regeringen en vecka utan el, utan värme och utan mat, men av teleoperatörerna kräver man en timme – är detta rimligt, Carl-Oskar Bohlin?

(Applåder)

Anf. 123 Statsrådet CARL-OSKAR

BOHLIN (M):

Fru talman! Jag tänkte återvända till huvudfrågan i den här interpellationen eftersom varken interpellanten eller någon annan av riksdagsledamöterna egentligen tycks vara intresserad av att uppehålla sig vid den: Vad gör vi för att ge de bästa förutsättningarna för att alla aktörer ska kunna bidra till ett starkt civilt försvar?

Och faktum är att sedan den här regeringen trädde till kan vi summera ungefär 80 punkter där vi har vidtagit åtgärder för att stärka det civila försvaret. Hade det varit bättre om de åtgärderna vidtogs mycket tidigare, efter den första invasionen i Ukraina 2014? Ja, naturligtvis. Men arbetet har gått oändligt långsamt de senaste åtta åren.

Det vi har gjort under det senaste året är att vi i ett snabbspår har aktiverat civilplikten. Vi har genomfört en särskild skyddsrumssatsning, den största på 20–25 år sedan regeringen Persson bestämde sig för att vi skulle sluta bygga skyddsrum i det här landet. Det vill säga att vi ser en riktningssändring i arbetet med det civila försvaret.

Vi har tillfört regionerna resurser för att börja arbeta med sin försörjningsberedskap, en fråga som var lämnad helt vind för våg under pandemin och som de facto kostade människoliv när regionerna stod utan försörjningsberedskap och utan resurser. Vid sidan av detta har regeringen också fattat beslut om att

upphandla ett särskilt traumasjukvårdslager, ett säkerhetslager som Sverige tidigare har saknat. Detta hade vi kunnat ta tag i tidigare. Den här regeringen har nu gjort det. Ett sådant lager är en förutsättning för att kunna hantera till exempel ett masskadeutfall på svenskt territorium.

Vi tar krafttag för att hantera den bristande cybersäkerheten i olika delar av samhället. Tyvärr har det blivit smärtsamt tydligt vad det vill säga för ett samhälle som inte har tagit cybersäkerhetsfrågorna på tillräckligt stort allvar.

Vi arbetar med en ny cybersäkerhetsstrategi. Vi arbetar med att omforma det nationella cybersäkerhetscentret, som skulle kunna fungera ännu bättre än vad vi har sett hittills. Vi tillför mer resurser till räddningstjänsten under höjd beredskap. Vi tillför mer resurser i den här budgeten för att hantera cybersäkerhetsfrågorna. Vi inför ett cybercampus för att stärka kompetensförsörjningen eftersom cyberdomänen är en helt omistligt viktig del av det moderna civila försvaret.

Vi tillför också mer pengar till kommuner och regioner än den tidigare regeringen gjorde, både i generella statsbidrag och riktade medel till arbetet med civilt försvar.

Det tycks alltid vara på det sättet att Socialdemokraterna har mer pengar än andra när de befinner sig i opposition. Men den historia vi kommer ifrån ger vid handen att vi har haft underfinansierade infrastruktur-satsningar och underfinansieringar på en lång rad områden. Det är med den utgångspunkten som regeringen nu tar tag i arbetet med det civila försvaret och lägger en högre ribba än man kom överens om i det blocköverskridande försvarsbeslutet 2020.

Vi ser fram emot att Socialdemokraterna ska arbeta för en ytterligare resursförstärkning till det civila försvaret i Försvarsberedningens slutrapport. Jag hoppas att Socialdemokraternas representanter låter på samma sätt där som de gör i den här kammaren i kväll.

Anf. 124 SOFIA AMLOH (S):

Fru talman! Tack, statsrådet, för svaret! Jag blev faktiskt lite förvånad över att jag ändå fick ett så tydligt svar på mina frågor. Det är inte alltid man får det av statsråd, så jag vill tacka särskilt för det.

Jag kan konstatera att det svar vi fick var att svensk sjukvård inte är en del av det civila försvaret. Men det kan vara gott nog att veta det vid det här laget. Sedan säger statsrådet att vi socialdemokrater skulle ha mer pengar i opposition. Jag skulle säga att vi kan finansiera alla de förslag vi har lagt fram. Vi har en budget som också går ihop. Det är bara det att vi gör olika prioriteringar i budgetarna. Det är det som är skillnaden.

Men, herr talman, nu när vi har fått det här svaret tänker jag att vi kanske ska prata om några andra frågor.

Frågan om livsmedel och vår egen förmåga till livsmedelsförsörjning är grundläggande för vår robusthet och för hur stark vår motståndskraft är. Det är särskilt när det kommer till våra dricksvattentäkter runt om i landet. De är lätta mål när det gäller att störa ut

städer med ganska små medel. När det kommer till vår matproduktion har vi som land en låg grad av självförsörjningsförmåga.

I dagarna presenterades en utredning som tydligt beskriver behovet av mål för den svenska livsmedelsberedskapen, så att hela livsmedelskedjan och samhället vet vad de ska planera för. Ett viktigt förslag som utredningen lyfter är att kostnaderna för livsmedelsberedskapen ska belasta statsbudgeten. Ansvaret för försörjningstryggheten kan inte läggas över på näringslivet. Beredskap och lagring kostar, och långt ifrån alla jordbruksföretag har sådana ekonomiska resurser att det finns utrymme för detta.

Då är min fråga: Hur ser statsrådet på det förslaget?

Utredningen tar upp behovet av att upprätthålla den livsmedelsförsörjning som är nödvändig för befolkningens överlevnad, för att säkerställa de viktigaste samhällsfunktionerna och för att bidra till det militära försvarets förmåga och anger mål för detta. Det handlar om hur vi bättre kan säkra tillgången till livsmedel och insatsvaror vid kriser och krig.

Jag undrar även hur statsrådet ställer sig till det förslaget. Och när i tid kan vi få förslag på riksdagens bord som stärker vår egen livsmedelsförsörjning?

Anf. 125 PATRIK BJÖRCK (S):

Fru talman! Statsrådet Carl-Oskar Bohlin säger i sitt svar här i kammaren att han ska återgå till huvudfrågan i interpellationsdebatten. Huvudfrågan var hur statsrådet ska agera för att skapa de bästa förutsättningarna för att *alla* aktörer ska kunna bidra till ett starkt civilt försvar.

Då har jag väldigt svårt att dra någon annan slutsats än den Sofia Amloh drar. Statsrådet räknar upp vad regeringen prioriterar, fru talman. Det är rimliga saker som tas upp: skyddsrum, civilförsvarspålit, försörjningsberedskap, traumasjukvårdslager, cybersäkerhet, räddningstjänst och medel till civilt försvar. Det är absolut bra, men i *alla* aktörer ingår då inte svensk sjukvård.

Fru talman! Den fråga som jag ställde till statsrådet – som tydligen inte ingick enligt statsrådets sätt att förstå den – var: Hur ska svensk sjukvård klara sitt uppdrag i dag när vi har en sjukvårdskris? Svensk sjukvård har i dag svårt att klara sitt uppdrag i fredstid. Hur tänker civilförsvarsministern kring det utifrån sitt ansvarsområde och när det gäller att ta ansvar för det civila försvaret?

Jag tycker inte att det är någon väldigt komplicerad fråga. Jag förstår att det är en kostsam fråga och att den organisatoriskt naturligtvis kräver en del arbete för statsrådet. Men den kan inte vara så komplicerad att förstå att man helt missuppfattar den och inte bemödar sig att svara på den. Jag tycker att det är oroväckande om vi inte i statsrådets nästa inlägg får ett svar om hur sjukvårdskrisen drabbar civilförsvaret och vilka åtgärder civilförsvarsministern avser att vidta.

Anf. 126 LINUS SKÖLD (S):

Fru talman! Jag tycker att det är häpnadsväckande att Carl-Oskar Bohlin inleder sitt andra anförande med att säga att varken interpellanten eller någon annan riksdagsledamot uppehåller sig vid huvudfrågan i denna debatt. Varken sjukvård eller telekommunikation bedöms alltså som en huvudfråga för ett starkt civilförsvar – är det så vi ska tolka ministern?

Civilförsvarsministern ägnar sina fyra minuter i talarstolen åt att föra ansvaret ifrån sig. Civilförsvarsministern skyller på tidigare socialdemokratiska regeringar. Jag tycker att det är uppenbart att statsrådet har gjort sig lite väl bekväm i oppositionsrollen. Han behöver inte oroa sig för detta, för vi ska senast 2026 föra tillbaka honom dit där han känner sig bekväm. Men nu är det statsrådet som är ansvarig, och då förtjänar vi svar på våra frågor utan att statsrådet försöker föra ansvaret ifrån sig.

Jag ställde frågan: Tycker civilförsvarsministern att det är rimligt att teleoperatörerna inte behöver hålla sig med reservkraft i mer än en timme? Jag lyssnade uppmärksam, och jag hörde inte civilförsvarsministern med ett ord beröra telekommunikation – varken i det första eller i det andra inlägget.

Nu har han en chans i nästa inlägg att faktiskt svara på frågan: Är det rimligt att teleoperatörerna bara behöver hålla sig med en timmes reservkraft och att mobiltäckningen sedan går ned?

Anf. 127 Statsrådet CARL-OSKAR

BOHLIN (M):

Fru talman! Jag ägnade väl ungefär 10–15 sekunder åt att konstatera att det har gått för långsamt. Sedan ägnade jag resterande tre minuter åt att berätta vad regeringen faktiskt gör – ett axplock av de ungefär 80 åtgärder vi har hunnit med under det första året i regeringssättning.

Men låt mig börja med att förklara, eftersom det tycks finnas oklarheter i hur ansvaret är fördelat i regeringen och hur regeringen bedriver sitt arbete. Detta borde inte komma som en överraskning för ett parti som har innehaft regeringsmakten under ett antal mandatperioder. Man kan tycka att de borde veta ungefär hur Regeringskansliets arbete fungerar.

Men det fungerar alltså på så sätt att vi har ett antal departement med tillhörande statsråd som ansvarar för specifika sakområden. Civilt försvar är den mest tvärssektoriella fråga som vi har att hantera i samhället eftersom det handlar om att hela samhället ska kunna fungera under stora påfrestningar. Och det är precis som ledamöterna säger: Både telekommunikationer och sjukvård är omistliga delar av det civila försvaret.

I Regeringskansliet är arbetet så fördelat att respektive minister har ansvar för beredskapsfrågorna inom sitt departement. Det är anledningen till att sjukvårdsministern var här tidigare och svarade på frågor om arbetet med sjukvårdens beredskap. Och det är anledningen till att civilminister Erik Slottnér tidigare har svarat på interpellationer rörande PTS. Så ser arbetet ut.

Jag ansvarar för sektorn skydd av civilbefolkningen och har det samordnande ansvaret för arbetet med civilt försvar i hela Regeringskansliet och ser också till att vi har en ändamålsenlig och fungerande totalförsvarsplanering i Regeringskansliet.

Fru talman! Problemet är att dessa frågor historiskt inte har varit prioriterade på respektive sakdepartement. Nu ser vi en stor skillnad på det området. Bland annat driver sjukvårdsministern på och ger Socialstyrelsen en lång rad uppdrag när det gäller att arbeta med kriget som den dimensionerande hotbilden. Detta har alltså inte skett systematiskt tidigare.

Men jag ska då försöka svara på Linus Skölds konkreta fråga: Är det rimligt? Nej, det kan man verkligen diskutera. Det är jag den första att hålla med om. Problemet är bara att vi på detta område är bundna av ett EU-regelverk som ställer detta som tvingande krav av konkurrensskäl.

Jag utesluter inte att vi behöver driva ett arbete för att se över frågorna om tillgängligheten i mobilmaster. Man ska samtidigt vara medveten om att dessa krav är dimensionerade för att man ska klara ungefär 80–90 procent av alla strömavbrott. Det är därför man naturligtvis måste väga kostnaden för den personliga hemberedskapen mot att ha redundans som täcker en ännu större andel av alla strömavbrott. Men jag är den första att hålla med om att den frågan verkligen kan behöva diskuteras.

Anf. 128 SOFIA AMLOH (S):

Fru talman! Vi fick inte höra så mycket om livsmedelsförsörjningen och förslagen som kom med utredningen häromdagen. Det var ganska tydliga förslag, så jag vill bara uppmana statsrådet att kommentera förslagen. Jag skulle på riktigt tycka att det vore intressant att höra, så jag hoppas att statsrådet kan ägna en stund åt det.

Fru talman! Vi har hört hur statsrådet vid ett flertal tillfällen, inte bara i kväll, trycker på individens ansvar i det här. Det håller jag absolut med om. Men det är ett ansvar som delas med staten och regeringen.

Just nu är det många hushåll som har tömt sina sparkonton och pantsatt arvegods. Ändå kan man inte kan sätta mat på bordet utan att skuldsätta sig. Vi vet också att de särskilt utsatta hushållen är ensamstående kvinnor. Deras möjligheter att ha kontanter liggande för att klara sig när betalningssystem inte fungerar är rätt obefintliga.

Jag är övertygad om att det är väldigt många som på olika sätt vill göra sitt yttersta för att försvara Sverige genom att vara förberedda på både kris och krig. Men förutsättningarna skiljer sig otroligt mycket åt.

Vi behöver tillsammans se till att stärka Sverige på flera sätt samtidigt, men vilka förutsättningar som ges säger också något om hur fort det kommer att gå. (Applåder)

Anf. 129 Statsrådet CARL-OSKAR BOHLIN (M):

Fru talman! Livsmedelsberedskapen är, i konsekvens med vad jag anförde i mitt tidigare inlägg, en fråga som ligger hos statsrådet Peter Kullgren. Det är också han som är mottagare av utredningen.

Jag håller dock med om att livsmedelsberedskapen är en mycket viktig fråga för det civila försvaret, och vi har nu tagit de första stegen för att återuppbygga en svensk försörjningsberedskap. Det är dock något som, om det ska genomföras fullt ut, kommer att ställa stora finansiella anspråk på hela systemet. Jag hoppas och tror att det här är en fråga som Försvarsberedningen, förhoppningsvis i bred enighet, är beredd att ta sig an.

Jag ser fram emot att också från min horisont genomlysas den här utredningen, även om den ligger hos statsrådet Kullgren på Landsbygds- och infrastrukturdepartementet. Jag tror dock inte att jag ska ge mig på att recensera utredningen ett fåtal dagar efter att den har avlämnats till regeringen.

För att avsluta kan jag säga att jag håller med interpellanten om att det krävs att alla tar sitt ansvar och deltar. Låt mig bara säga det att deltagandet i det civila försvaret naturligtvis ska ske efter förmåga, det vill säga alla som kan delta ska göra det. Förutsättningarna för hemberedskap ser olika ut, men om alla som kan ta ett ansvar för sin hemberedskap gör det blir det mycket lättare att hjälpa dem som har svårare att ta ansvar för sin hemberedskap.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 19 Bordläggning

Följande dokument anmäldes och bordlades:

Propositioner

2023/24:64 Genomförande av ändrade EU-regler om avgifter på väg

2023/24:66 Ytterligare anpassningar till EU:s förordningar om medicinteknik

Redogörelser

2023/24:NSÖ1 Verksamhetsredogörelse för Nämnden för prövning av statsråds och vissa andra befattningshavares övergångsrestriktioner 2023

2023/24:RAN1 Verksamhetsredogörelse för Riksdagens ansvarsnämnd 2023

EU-dokument

COM(2024) 52 Förslag till Europaparlamentets och rådets beslut om ändring av rådets beslut 2003/17/EG vad gäller likvärdighet avseende fältbesiktningar i Republiken Moldavien av utsädesodlingar av foderväxter och likvärdighet avseende utsäde av foderväxter producerat i Republiken Moldavien, och vad gäller likvärdighet avseende fältbesiktningar i Ukraina av utsädesodlingar av beta och utsädesodlingar av oljeväxter och

likvärdighet avseende utsäde av beta och oljeväxter producerat i Ukraina

av *Lars Mejern Larsson* (S)
till kulturminister *Parisa Liljestrand* (M)

§ 20 Anmälan om interpellationer

Följande interpellationer hade framställts:

den 2 februari

2023/24:416 Etablering av fängelse i Värmland
av *Mikael Dahlqvist* (S)
till justitieminister *Gunnar Strömmer* (M)
2023/24:417 Ekonomiska hinder för barns idrottsdeltagande
av *Serkan Köse* (S)
till socialminister *Jakob Forssmed* (KD)
2023/24:418 Regeringens arbete mot silikos
av *Isak From* (S)
till statsrådet *Paulina Brandberg* (L)

den 5 februari

2023/24:419 Fackliga rättigheter och svenskt bistånd
av *Lotta Johnsson Fornarve* (V)
till statsrådet *Johan Forssell* (M)
2023/24:420 Krisåtgärder för sjukvården
av *Karin Rågsjö* (V)
till statsrådet *Acko Ankarberg Johansson* (KD)
2023/24:421 Etablering av utrikesfödda kvinnor på arbetsmarknaden
av *Sofia Amløh* (S)
till arbetsmarknads- och integrationsminister *Johan Pehrson* (L)
2023/24:422 Samordningsförbunden och Finsam-lagstiftningen
av *Eva Lindh* (S)
till statsrådet *Anna Tenje* (M)
2023/24:423 Konsekvenser för drabbade av svinpestrestriktionerna
av *Malin Larsson* (S)
till landsbygdsminister *Peter Kullgren* (KD)
2023/24:424 Naturvårdsverkets arbete med värdefull natur
av *Isak From* (S)
till statsrådet *Romina Pourmokhtari* (L)
2023/24:425 Regelverket för apotek och vårdcentraler
av *Eva Lindh* (S)
till statsrådet *Acko Ankarberg Johansson* (KD)
2023/24:426 Återkrav för skattebefrielse på biogas
av *Peder Björk* (S)
till finansminister *Elisabeth Svantesson* (M)
2023/24:427 Översyn av förordningen om förvaltning av statliga fastigheter
av *Ingela Nylund Watz* (S)
till statsrådet *Niklas Wykman* (M)
2023/24:428 Nationellt ansvar för det visuella kulturarvet och bevarandet av svensk fotokonst

§ 21 Anmälan om frågor för skriftliga svar

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 2 februari

2023/24:549 Sydostlänken i den nationella planen för transportinfrastruktur
av *Heléne Björklund* (S)
till statsrådet *Andreas Carlson* (KD)
2023/24:550 Gotlandstrafiken
av *Mattias Ottosson* (S)
till statsrådet *Andreas Carlson* (KD)
2023/24:551 Brister hos privata vaccinationsföretag
av *Mikael Dahlqvist* (S)
till socialminister *Jakob Forssmed* (KD)
2023/24:552 Snabbhetspremien i föräldraförsäkringen
av *Azadeh Rojhan* (S)
till statsrådet *Anna Tenje* (M)
2023/24:553 Problemen på Ystadbanan
av *Adrian Magnusson* (S)
till statsrådet *Andreas Carlson* (KD)
2023/24:554 House of Sweden i Taipei
av *Markus Wiechel* (SD)
till utrikesminister *Tobias Billström* (M)
2023/24:555 Rättvisa villkor för kommersiell service på landsbygden
av *Gunilla Svantorp* (S)
till landsbygdsminister *Peter Kullgren* (KD)
2023/24:556 Våldsutövande föräldrar
av *Azadeh Rojhan* (S)
till justitieminister *Gunnar Strömmer* (M)
2023/24:557 Barn som förs bort från Sverige
av *Azadeh Rojhan* (S)
till statsrådet *Camilla Waltersson Grönvall* (M)
2023/24:558 Rätten till mat
av *Azadeh Rojhan* (S)
till statsrådet *Johan Forssell* (M)
2023/24:559 Omfattningen av snusundantaget i EU
av *Per-Arne Håkansson* (S)
till statsrådet *Johan Forssell* (M)

den 5 februari

2023/24:560 Konsekvenser av försvagat litteraturstöd
av *Ewa Pihl Krabbe* (S)
till kulturminister *Parisa Liljestrand* (M)
2023/24:561 Kännedom om överbefälhavarens bissyssla
av *Håkan Svenneling* (V)
till försvarsminister *Pål Jonson* (M)
2023/24:562 Laxbestånd och laxfiskekvoter
av *Malin Larsson* (S)

till landsbygdsminister Peter Kullgren (KD)

2023/24:563 Bygg- och reparationsberedskap

av *Mikael Eskilandersson* (SD)

till statsrådet Carl-Oskar Bohlin (M)

2023/24:564 Hoten mot rättsstatsprincipen i Polen

av *Markus Wiechel* (SD)

till utrikesminister Tobias Billström (M)

2023/24:565 Långa köer för Prepläkemedel

av *Andreas Lennkvist Manriquez* (V)

till statsrådet Acko Ankarberg Johansson (KD)

2023/24:566 Rätt till vård för papperslösa

av *Tony Haddou* (V)

till statsrådet Maria Malmer Stenergård (M)

2023/24:567 Deltagande i intervjuer

av *Elin Söderberg* (MP)

till statsrådet Romina Pourmokhtari (L)

§ 22 Kammaren åtskildes kl. 20.24.

Sammanträdet leddes

av andre vice talmannen från dess början till ajourneringen kl. 14.57,

av förste vice talmannen därefter till ajourneringen kl. 15.58,

av tredje vice talmannen därefter till och med § 16 anf. 102 (delvis) och

av andre vice talmannen därefter till dess slut.

Innehållsförteckning

§ 1 Justering av protokoll.....	1
§ 2 Meddelande om frågestund.....	1
§ 3 Anmälan om subsidiaritetsprövning	1
§ 4 Anmälan om fördröjt svar på interpellation	1
§ 5 Anmälan om faktrapromemoria.....	1
§ 6 Ärenden för bordläggning.....	1
§ 7 Svar på interpellation 2023/24:292 om förändrat målår för ny gotländsk energiförbindelse.....	1
Anf. 1 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD).....	1
Anf. 2 HANNA WESTERÉN (S).....	2
Anf. 3 JESPER SKALBERG KARLSSON (M).....	2
Anf. 4 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD).....	3
Anf. 5 HANNA WESTERÉN (S).....	3
Anf. 6 JESPER SKALBERG KARLSSON (M).....	4
Anf. 7 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD).....	4
Anf. 8 HANNA WESTERÉN (S).....	5
Anf. 9 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD).....	5
§ 8 Svar på interpellation 2023/24:311 om den havsbaserade vindkraften i Halland.....	5
Anf. 10 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD).....	5
Anf. 11 CHRISTOFER BERGENBLOCK (C)	6
Anf. 12 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD).....	6
Anf. 13 CHRISTOFER BERGENBLOCK (C)	7
Anf. 14 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD).....	7
Anf. 15 CHRISTOFER BERGENBLOCK (C)	8
Anf. 16 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD).....	8
§ 9 Svar på interpellation 2023/24:373 om importstopp för rysk energi.....	9
Anf. 17 Utrikesminister TOBIAS BILLSTRÖM (M)	9
Anf. 18 LINUS LAKSO (MP).....	9
Anf. 19 Utrikesminister TOBIAS BILLSTRÖM (M)	10
Anf. 20 LINUS LAKSO (MP).....	10
Anf. 21 Utrikesminister TOBIAS BILLSTRÖM (M)	10
Anf. 22 LINUS LAKSO (MP).....	11
Anf. 23 Utrikesminister TOBIAS BILLSTRÖM (M)	11
§ 10 Svar på interpellation 2023/24:375 om beskattning av inkomster som härrör från prostitution	11
Anf. 24 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M)	11
Anf. 25 HANNA WESTERÉN (S).....	11
Anf. 26 HELENA VILHELMSSON (C).....	12
Anf. 27 ANNA WALLENTHEIM (S)	12
Anf. 28 SARA GILLE (SD)	13
Anf. 29 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M)	13
Anf. 30 HANNA WESTERÉN (S).....	14
Anf. 31 HELENA VILHELMSSON (C).....	14
Anf. 32 ANNA WALLENTHEIM (S)	15
Anf. 33 SARA GILLE (SD)	15
Anf. 34 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M)	15
Anf. 35 HANNA WESTERÉN (S).....	16
Anf. 36 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M)	16
§ 11 Svar på interpellation 2023/24:384 om punktskatter i budgetpropositionen för 2024.....	16
Anf. 37 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M)	16
Anf. 38 SOFIA AMLOH (S)	17
Anf. 39 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M)	17
Anf. 40 SOFIA AMLOH (S)	17

Anf. 41 ANDRE VICE TALMANNEN	18
Ajournering	18
Återupptaget sammanträde	18
§ 12 Återrapportering från Europeiska rådets möte den 1 februari.....	18
Anf. 42 Statsminister ULF KRISTERSSON (M)	18
Anf. 43 MATILDA ERNKRANS (S).....	19
Anf. 44 Statsminister ULF KRISTERSSON (M)	19
Anf. 45 MATILDA ERNKRANS (S).....	20
Anf. 46 Statsminister ULF KRISTERSSON (M)	20
Anf. 47 MARTIN KINNUNEN (SD).....	20
Anf. 48 Statsminister ULF KRISTERSSON (M)	20
Anf. 49 MARTIN KINNUNEN (SD).....	21
Anf. 50 Statsminister ULF KRISTERSSON (M)	21
Anf. 51 ILONA SZATMÁRI WALDAU (V)	21
Anf. 52 Statsminister ULF KRISTERSSON (M)	21
Anf. 53 ILONA SZATMÁRI WALDAU (V)	22
Anf. 54 Statsminister ULF KRISTERSSON (M)	22
Anf. 55 ANNA LASSES (C)	22
Anf. 56 Statsminister ULF KRISTERSSON (M)	22
Anf. 57 ANNA LASSES (C)	23
Anf. 58 Statsminister ULF KRISTERSSON (M)	23
Anf. 59 REBECKA LE MOINE (MP)	23
Anf. 60 Statsminister ULF KRISTERSSON (M)	23
Anf. 61 REBECKA LE MOINE (MP)	23
Anf. 62 Statsminister ULF KRISTERSSON (M)	24
Anf. 63 HANS WALLMARK (M).....	24
Anf. 64 Statsminister ULF KRISTERSSON (M)	24
Anf. 65 HANS WALLMARK (M).....	24
Anf. 66 Statsminister ULF KRISTERSSON (M)	24
Anf. 67 CECILIA ENGSTRÖM (KD)	24
Anf. 68 Statsminister ULF KRISTERSSON (M)	25
Anf. 69 CECILIA ENGSTRÖM (KD)	25
Anf. 70 Statsminister ULF KRISTERSSON (M)	25
Anf. 71 ELIN NILSSON (L)	25
Anf. 72 Statsminister ULF KRISTERSSON (M)	26
Anf. 73 ELIN NILSSON (L)	26
Anf. 74 Statsminister ULF KRISTERSSON (M)	26
Ajournering	26
Återupptaget sammanträde	26
§ 13 Svar på interpellation 2023/24:388 om batterier med grönt avdrag för stabilisering av elnätet	26
Anf. 75 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M)	26
Anf. 76 LINUS LAKSO (MP).....	26
Anf. 77 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M)	27
Anf. 78 LINUS LAKSO (MP).....	27
Anf. 79 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M)	28
Anf. 80 LINUS LAKSO (MP).....	28
Anf. 81 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M)	28
§ 14 Svar på interpellation 2023/24:389 om arbetsgivaravgifter för pensionärer födda 1957.....	28
Anf. 82 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M)	28
Anf. 83 SOFIE ERIKSSON (S).....	28
Anf. 84 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M)	29
Anf. 85 SOFIE ERIKSSON (S).....	29
Anf. 86 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M)	30
Anf. 87 SOFIE ERIKSSON (S).....	30
Anf. 88 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M)	30
§ 15 Svar på interpellation 2023/24:390 om rotavdragets kostnadseffektivitet	31

Anf. 89	Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M)	31
Anf. 90	SOFIE ERIKSSON (S)	31
Anf. 91	HANNA WESTERÉN (S)	31
Anf. 92	Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M)	32
Anf. 93	SOFIE ERIKSSON (S)	32
Anf. 94	HANNA WESTERÉN (S)	33
Anf. 95	Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M)	33
Anf. 96	SOFIE ERIKSSON (S)	33
Anf. 97	TREDJE VICE TALMANNEN	33
§ 16	Svar på interpellation 2023/24:391 om uppsägningar inom	
	Skatteverket	33
Anf. 98	Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M)	33
Anf. 99	SOFIE ERIKSSON (S)	34
Anf. 100	PEDER BJÖRK (S)	34
Anf. 101	Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M)	34
Anf. 102	SOFIE ERIKSSON (S)	35
Anf. 103	PEDER BJÖRK (S)	35
Anf. 104	Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M)	36
Anf. 105	SOFIE ERIKSSON (S)	36
Anf. 106	ANDRE VICE TALMANNEN	36
§ 17	Svar på interpellationerna 2023/24:363 och 367 om	
	sjukvårdens betydelse för civilförsvaret	36
Anf. 107	Statsrådet ACKO ANKARBERG JOHANSSON (KD)	36
Anf. 108	EVA LINDH (S)	37
Anf. 109	PATRIK BJÖRCK (S)	38
Anf. 110	MARCUS WENNERSTRÖM (S)	38
Anf. 111	Statsrådet ACKO ANKARBERG JOHANSSON (KD)	39
Anf. 112	EVA LINDH (S)	39
Anf. 113	PATRIK BJÖRCK (S)	40
Anf. 114	MARCUS WENNERSTRÖM (S)	40
Anf. 115	Statsrådet ACKO ANKARBERG JOHANSSON (KD)	40
Anf. 116	EVA LINDH (S)	41
Anf. 117	PATRIK BJÖRCK (S)	41
Anf. 118	Statsrådet ACKO ANKARBERG JOHANSSON (KD)	41
§ 18	Svar på interpellation 2023/24:382 om upprustning av	
	Sveriges civila försvarsförmåga	42
Anf. 119	Statsrådet CARL-OSKAR BOHLIN (M)	42
Anf. 120	SOFIA AMLOH (S)	43
Anf. 121	PATRIK BJÖRCK (S)	43
Anf. 122	LINUS SKÖLD (S)	43
Anf. 123	Statsrådet CARL-OSKAR BOHLIN (M)	44
Anf. 124	SOFIA AMLOH (S)	44
Anf. 125	PATRIK BJÖRCK (S)	45
Anf. 126	LINUS SKÖLD (S)	45
Anf. 127	Statsrådet CARL-OSKAR BOHLIN (M)	45
Anf. 128	SOFIA AMLOH (S)	46
Anf. 129	Statsrådet CARL-OSKAR BOHLIN (M)	46
§ 19	Bordläggning	46
§ 20	Anmälan om interpellationer	47
§ 21	Anmälan om frågor för skriftliga svar	47
§ 22	Kammaren åtskildes kl. 20.24.	48